

Dióhéj

WALDORF ÚJSÁG
GÖDÖLLŐ, 2017 HÚSVÉT

TARTALOM

Forgács Erzsébet:
Beköszöntő

Pedagógia és művészet:

„Támassz fel engem új életre!”
Forgács Erzsébet írása

Györgypál Ildikó a reneszánszról

Euritmia közelebről
Kolinger Margó írása

„A gyerekeknek példaképek
van szükségük”
Kuntz Orsolya fordítása

Dióbeli:

Bepillantás a mesék világába

Nagy Ágnes, Pitz Ágnes, Sárfy Melinda
és Tari Henriette írásai

Arcok:

Bemutatjuk Freingang Krisztián
leendő elsős osztálytanítót
Kecskés Judit interjúja

Beszélgetés Kertész Erzsivel
Fülöp Hajnalka interjúja

Új családok bemutatkozása

Iskolai élet:

Barangolás a vizek világában
az ötödikesekkel
Tóth Piroska összeállítása

Élet a reneszánsz korban
a hetedikesek tükrén át

Nyolcadikos fogalmazások
a konyhakémia,

Csongor és Tünde
és a francia forradalom témakörében
Póth Boldizsár írása az éves munkákról

Óvodai élet:

Waldorf Café
Családi délelőttök a Meseházban

Skarka Cecília írása
Takáts Péter előadásáról

Közösségi élet:

A megfelelő forma keresése
Dévényi Péter írása

Skarka Cecília: Szülői mozgólódások
a Waldorf-világban

Ajánló:

Kőhalmi Ákos filmajánlója

Tari Henriette könyvajánlója

Ökrös Leona verse a könyvkuckóról

Életmód:

Tavaszi konyha
Kuntz Orsolya összeállítása

A galagonya
Pesei Rozália írása

Húsvéti kézműves oldal
Monostori Judittól
mesével és verssel

Kitekintő:

Egy színes szalag színes élete farsangtól
a tavaszi ünnepekig – Kiss Nóri írása

BEKÖSZÖNTŐ

„Bizony mondom néktek:
Ha a földre hullott gabonamag el nem hal,
csak egymaga marad;
ha pedig elhal, sok gyümölcsöt terem.”
(Ján. 12; 24)

A húsvét az az ünnep, amely szembesít minket a legyőzhető halálérökkel. Halál és feltámadás összeforr a megváltás Krisztustól elnyert nagy tettével: a mélységekből a magasságba emelkedésnek mindannyiunk számára felkínált lehetőségével.

Odilon Redon festményén, a borítóképen mély értelmű szimbólumokban jelenik meg ennek a polaritásnak a feszültséggel teli ábrázolása. A kígyó mint jelkép ellentétes jelentést hordoz. Rejtőzködő életmódja, téli álma és a föld alá, üregekbe bújása miatt az alvilágot is megtestesítheti. Vedlése miatt a bőrének megújulásával viszont a halhatatlanságot és az újjászületést is szimbolizálja. A vedlés a Hold időszakos megújulásához köthető, így lunáris jelentéstartalma van. De megjelenítheti a Nap sugarait is, ebben az esetben szoláris jelkép. A keresztre feszítés ábrázolásain is gyakran látható együtt a Nap a Holddal. Ez szintén Krisztus kettős természetére utal: a balján elhelyezkedő Hold az emberi természetet jelzi.

Odilon Redonnál a kígyó Krisztus fejéből törekszik fölfelé ívelni. Zöld színével a sarjádó, új életet idézi, mint a Gilgames-eposz kígyója, aki az élet fűvét elfogyasztva leveti bőrét és megifjodik. De Goethe meséjében is a zöld kígyó tűnik fel, mely hidat képez az érzéki és szellemi világ között.

*Tavasszal az akarati organizáció erői révén történő felépítést éljük meg. „Az étertest, az organizmust átjáró élet az ébren lévő emberben le van fejezve. Az étertest organizáló erői alvás közben hatolnak előre a fejbe. Ekkor kerül vissza megint az ember feje a helyére. Megtörténik a fej reorganizációja, az életgyökerek elkészítik a Grál-lakomát az érzékelő idegek számára.”
(W. J. Stein)*

Ha az év körforgásában szemléljük lelki életünket, akkor látjuk, hogy húsvétkor kell befogadni azt, ami karácsonykor megszületett. A karácsony az inspiráció, a húsvét az imagináció ünnepe.

Ezért minden húsvétkor felszólítást kapunk, hogy halott képvilágunkat a Feltámadott ajándékaként új életre keltsük, és megelevenedjenek bennünk József Attila sora:

„Az én akarásom nem bolondság,
Hanem tövigkalászos táblája a tibennetek
Még csak csirázó búzaszemeknek.
Az én hitem a földnek melegsége
És miként a föld szétosztja melegét
Gyenge fűveknek, rengeteg erdőknek egyaránt,
Az én hitemet úgy osztom szét közöttetek...
Mindannyian és egyformán
Testvéreim vagytok.”

Forgács Erzsébet

PEDAGÓGIA ÉS MŰVÉSZET

„TÁMASSZ FEL ENGEM ÚJ ÉLETRE!”

*Mottó: „Jézus, ki a sírban valál,
Általad megholt a halál,
Az élet pedig feltámadott,
Mert szent tested meg nem rothadott.”*

A húsvét ünneplések a keresztény liturgia a természet körforgásának ciklikus újjászületését ötvözi a Krisztus-esemény több mint kétezer éves korszakának az emberiség fejlődését meghatározó egyetemes képével. Erre kívántam a címmel és a mottónak választott sorokkal példát adni. Az idézetek egy 1800-as évekből eredeztethető református zsoltárból valók (347. zsolt.).

Ebben az idő-minőségben a húsvét különös jelentőséget kap azáltal, hogy a körkörösen és egyenesen áradó idő folyamatai mellett nyilvánvalóvá teszi az elrendelt idő fogalmát.

Maga Jézus az, aki az időről nem a mindennapi élet rendje, hanem a megváltás viszonylatában beszél: „Betelt az idő, és elközelített már az Isten Országá.” (Márk 1;15), „Nem a ti dolgotok tudni az időtöket, vagy alkalmakat, melyeket az Atya a maga hatalmába helyezettett.” (Ap.Csel.1;7).

Jézus ugyanakkor az élet kenyérének is nevezi magát, s ha valaki ebből a kenyérből eszik, örök életet nyer. Ilyen értelemben fohászunk a mindennapi kenyéréért a Miatyánkban, am így fejeződik be: Mindörökké.

Mi, emberek földi halandókként a tér és idő keresztjére vagyunk feszítve, de a megváltás által ennek központjában már Krisztus keresztje ragyog fel az örökkévalóságot hirdetve.

Karácsonykor az Ige testté lett, hogy húsvétkor a test Igévé váljon. A húsvéti esemény jelentősége abban áll, hogy az örökkévaló Isten egyesül a halandó emberrel, és megnyílik előtte az örök életbe vezető út a golgotai misztérium által.

De hogyan tehetjük átélhetővé az örökkévalóság jelenidejűségét az ünnepben? Felőttként a példázatok és Jézus életének megértésével, gyermekként a mesék képeivel készülhetünk az élet drámai eseményeinek a megélésére. A krisztusi megváltás helyes értelmezése a földben nyugvó mag ősi képével hozható kapcsolatba, mert a magban ugyanaz a folyamat megy végbe, ami az emberben, amikor felébred benne az asztrális világosság, hisz „benne aluszik a Nap”.

Anette Stroteich szülőkhöz írt húsvéti levelében kiemeli a gabona elterjedésének legnemesebb módját: az emberi kéz által történő vetést. De ahhoz, hogy a mindennapi kenyerré válhasson, nagy változáson át visz az út. „Szárzon és keményen, halott, kőszerű alakzatokként fekszenek előttünk a kalászburokból kivett magszemek. Megmaradnak ebben a csendes, nyugodt létben; és bezárva nyugszik bennük minden, amire létezésükhöz és megmaradásukhoz szükségünk van. Szár az tárolás mellett hosszú éveken át meg tud így maradni várakozva, a fizikai világ körülményeitől szinte teljesen függetlenül. Az egyes magszemen nem látható, milyen életerőt és forma-akaratot őriz a bensőjében. Tudni lehet, hogy az egyes búzaszem egy láthatatlan lánc egyetlen látható szeme: ez az egyetlen a térben jelenvaló, a többi szem már nincs, vagy még nincs jelen. Materialista szemmel a mag fizikai megjelenésében csak élettelenlétet látni. Megtanulhatjuk azonban a létezőben a kialakulót szemlélni, és akkor a fejlődési szakaszokat az időlánc szemeként értelmezhetjük, melynek minden szeme egyszerre kezdet és beteljesülés.

A búzaszem, mely egymagában mag és termés is, ezt különösen jól mutatja. A sötét anyagi világgal kapcsolódik össze a búzaszem, és belőle meríti tápláló erőt. Akkor csírázik a legjobban, ha egy ideig sötétben és hidegben volt. A csírázás ereje fizikai törvényszerűségeket nem kiszámítható. A növekedés, vagyis a nehézségi erő, a sötétség, a külső világ akadályainak leküzdése az anyag lehetőségeivel nem magyarázható meg. Csak néhány, lándzsa alakú levél helyezkedik el a száron. Szár, levél és virágok kibontakoznak. Azonban a mag sem egyedül anyagi eredetű: a napfény és a Nap melege nyitja ki a virágokat,

Bravo de Rueda Tadeo, 4. osztály

hogy a megtermékenyítés megtörténjen az ég (Nap és szél) és föld összhangjában. Így születik a termés, egy új anyag, ami majd emberi táplálkozásra lesz alkalmas.

A gabonára az jellemző, hogy szára, levele, kalásza és a magszemei mindig az egyenest, a napsugár alakját utánozzák. Mindene felfelé törekvő sugár.

Olyan ez, mintha a napsugarak a földön lévő gabonaszálakban válaszsugárra táplálnának. Mint ahogy a Nap sem csak egyetlen sugarat bocsájt ki, hanem a sugarak egy egységes, áradó fénné válnak, úgy a gabonaszálak sem léteznek magukban. A magok is a kalászban, a vetésben és a kenyérben egy egészet alkotnak. A búzaszemnek a földben csíráznia kell, meg kell halnia. A búzaszemnek maradéktalan és ösztönös áldozatkészsége van. Csak ha meg tud halni, nem vész el, hanem segítségével új élet keletkezik. A halál itt nem értelmetlen pusztulásként jelenik

Farkas Máté, 4. osztály

meg, hanem értelmes lemondásként saját formájáról, hogy új formát hozzon létre. Ez egy átváltozás kezdete, a feltámadás előfeltétele. A húsvéti búzának vagy fűnek a vetése éppen ezekkel a gondolatokkal történik a Waldorf-óvodákban. A gyerekek elvetik kis agyagtálcáikba az általuk kicsépel, Szent Mihály ünnepén kapott és egész télen át őrizgetett búzaszemeket. A húsvéti szünet előtti utolsó napon pedig kalácsot sütünk, koszorú formájút, melynek közepén ott van a tojás. Ez egy különleges főtt tojás, amit úgy vágunk fel, hogy a sárgája, mint egy aransárga napocska nyugszik a fehér holdkehelyben.

Mert a húsvét az égi történésektől függ: a sötét tél után a Nap ismét magasabban áll, mint a Hold. A Nap pedig őszi szimbóluma Krisztusnak. A búzamagban pedig megélhető az egész természettel való összetartozásunk: a földi termés és az

égi erők bensőnk felé irányulnak, mégpedig úgy, hogy az élő létrejövésének meg tapasztalása által összekapcsolódik a múlt és a jövő a jelenben. A téli várakozás csöndjében, a halál időszakán át hordozza magában a mag a növényi létet, életet. Arra tanít, hogy a belső lényünk csíraerőjében való hitből megszületik az akarat, hogy egy új létezési fokra továbblépünk. Csak az jut el saját erejéhez, és kap biztos állóképességet, aki a teljes sötétségből, szenvedésből és akadályok leküzdéséből erőt tud meríteni. A növény a fény és a sötétség egyensúlyba kerülésének a képe, a mag Nap utáni vágyakozásával együtt. Ezt fejezi ki egyik gyönyörű imánk:

Földből magba, magból szárba,
szárból virágba, virágból kalászbá,
kalászból kenyérbe, kenyérből testembe,
testemből lelkembe, lelkemből lelkedbe.

Még felnőttként is sokat segít, ha rátalálunk olyan képekre, szimbólumokra egy-egy mesében, történetben, amelyek közelebb visznek az ünnepek lényegéhez, és saját Énünk felfedezéséhez, megértéséhez. Az őszi Mihály-időszakban ilyen volt a kicsi dióról szóló székely népmese, melyben a kenyér (Krisztus teste) győzedelmeskedik az ördög felett, saját példáján mutatva be a várakozás, a hosszú tűrés és szenvedés stációt az elvetett magtól a felvágott, megszegett kenyérig. Mert „a szeretet hosszútűrő, kegyes, mindent remél, mindent eltűr...” (Pál 1 Kor 13).

Most pedig a búzaültetéshez álljon itt egy mesém, mely a Mihály-búzáink útját, sorát mutatja be a feltámadásig.

A búzaszem meséje

Hol volt, hol nem, volt egyszer egy búzaszem. Boldogan és gondtalanul éldegélt családjával egy nagy kenderzsákban. A zsák egész télen egy gazda kamrájában

álddigált, de most, amikor a tavasz gyöngé és meleg lehelete ébresztgette a természetet, a mi gazdánk is elindult a mezőre vetni.

Így történt, hogy egyik reggel a búzaszem nagy dübörgésre ébredt, és arra, hogy erősen rázkódik a két ökör húzta szekéren. A szekér éppen a frissen szántott mező felé tartott. A kis búzaszem így gondolkodott magában: „Szép csendben maradok, türelmesen megvárom, mi lesz.” Hirtelen erős, izmos kéz nyitotta ki a zsák száját, kivett egy marék magot és szét-szórta a szélbe. Kis idő múlva a kis búzaszemre is sor került. Érezte, hogy repül.

– Hű, repülök, ég és föld között szállok! – Majd nyomban egy hideg helyre pottyant.

– Brrr! Nagyon sötét van itt, és hideg! És nem látom a testvérekéimet, barátaimat sem sehol!

Nagyon elszomorodott, végtelenül egyedül érezte magát. Kétségbeesésében kiáltozni kezdett:

– Hahó! Hahóóó! Segítsen valaki! – De senki sem felelt. Egyre jobban félt, és hogy ne fájzon annyira, próbált mélyebbre húzódnni a földben. S akkor valami megbökte az oldalát. Egy sápadt túske volt, aki nem szerette, ha megzavarják a nyugalmat. Szúrósan ráförmedt:

– Enyje, te mag! Mért lármázol? Csillapodj, és vedd tudomásul: „Földbe jutottál, földben fogsz meghalni, Napot többé soha nem fogsz látni!”

Csak most rémült meg igazán a búzaszem! Szeretett volna eltűnni, igyekezett hát olyan kicsire összehúzni magát a ruhájában, amilyenre csak tudta. Mély álomba zuhant, és arra eszmélt, hogy valami lágyan beborította, langyosan, selymesen beburkolta. Egy esőcsepp simult hozzá

kedvesen: „Csipp, csepp, csipp, csepp! Búzaszem, búzaszem! Ne bánkódjál! Ne vesítsd el a reményedet! Engem a Nap küldött hozzád, hív téged, vár reád!”

A búzaszem nagyon megörült, és egész bensőjét melegség járta át. A hívó szóra ki akart bújni sötét rejtékéből. Jaj, de minden hiába, mert egy nagy kő útját állta. Bármennyire is erőlködött, hogy eltaszítsa, nem sikerült. Ereje elhagyta, és bátorsága is elpárolgott. A szúrós túske a közelben újra rázendített: „Látod, látod? Nem hittél nekem, pedig megmondtam! Csillapodj, és halld meg szavam: Földbe jutottál, földben fogsz meghalni, Napot többé nem fogsz látni!”

Hogy, hogy nem, de akkor a búzaszem mögött megmozdult a föld. Egy téli álmából ébredező vakond túrta a földet élelem után kutatva, és így, véletlenül eltaszította

Buzás Júlia, 5. osztály

a követ a búzaszem útjából. Végre szabaddá vált az útja, boldogan törekedett a Nap felé.

De hosszú ám az út a Napig, sok akadályt kell legyőznie azoknak, akik őt keresik!

Most a búzaszemnek egy réteg agyagon kellett áthatolnia. Bármilyen derék mag is volt, nem sikerült neki. A szúrós tüske meg mintha csak erre várt volna, ismét rákezdett a mondókájára: „Ugye, ugye megmondtam! Földbe jutottál, földben fogsz meghalni, Napot többé nem fogsz látni!”

A búzaszem megtörtén, búsan lapult. Most mitévő legyen? Forduljon vissza? Nem lehet, nem tud. Menjen előre? Nincs elég ereje.

S mintha a gondolatát hallotta volna meg az agyagos földben egy kis giliszta: úgy felpuhította körülötte a földet szorgos mozgásával, hogy az porhanyóssá vált, és utat engedett a magocskának. Így már újult erővel törekedett kifelé, és egyszer csak megpillantotta, megláthatta a Napot.

A búzaszem ragyogott örömeiben, és ahogy magára nézett, észrevette, hogy üde, zöld szárat növesztett. Nagyot nyújtózkodott a Nap felé, és ahogy körbetekintett, mindenhol ott voltak körülötte rég nem látott testvérei, hozzá hasonlóan, szép, új, zöld ruhában.

Ünnepi ruha volt ez: az újjászületés fényes, smaragdzöld ruhája.

Forgács Erzsébet

A RENESZÁNSZ

Mindig nagy kérdés számomra, hogy mi hozza a korszakváltásokat, honnan kezdenek azok a szelek fújni, melyek hatására egész világrendek meg tudnak változni. Aki eszköze lesz ennek a változásnak, tud-e róla, hogy a sors pont őt választotta ki arra, hogy általa minden megváltozzon. Talán gyakran úgy történik ez, hogy lassan érik a pillanat, alakulnak a körülmények a háttérben, nem túl feltűnően, aztán váratlanul eljön egy pont, mikor az események csúcsosodnak és akad egy pillanat, egy ember, ki gyújtófáklyája lesz az eseményeknek.

Igen, a forradalmak így pattannak ki, de mi van a lassú változásokkal?

Ha a történelem szöttesét vizsgálom, a reneszánsz olyan, mint egy nagyon szép, színes minta a szőnyegen, mely felbukkan a szürkeségből, majd alábukik, hisz az utána következő korszakban ismét egy

beszűkültebb tudatállapottal találkozunk, akárcsak a középkorban. Mi is ennek az aranykornak a titka? Hogy lehetett a reformáció után boszorkányperekkel folytatni, vagy Leonardo boncolásai után miért kellett 1900-ig várni, hogy egy orvos felismerje ugyanazokat az igazságokat, melyekre ő már 400 éve rájött? Persze, mondhatnánk, hogy már az ókori görögök rájöttek, hogy a Föld gömbölyű, mégis megégettek „eretnekeket”, kik ugyanezt állították rá 1000 évre. Miért követ minden felvirágzást egy sötét magunkba zuhanás? A fejlődés sosem lineárisan történik, mindig vannak kiemelkedő világtörténelmi korszakok, és utána, mintha meg sem történt volna, egy háború elsöpör minden eredményt. Látszólag, mert a jó eszmék, gondolatok, a maradandó dolgok mint a jó mag, lassan szárbá szökkennek és alapjai lesznek egy újabb felemelkedésnek.

Éz a körforgás, vagy inkább spirál maga a fejlődés, már a régi indiaiak is beszéltek róla, de mi is megtapasztalhatjuk a saját életünkben.

A reneszánszban valódi újjászületés történt a társadalmi rend felépítésében, a tudományokban, a művészetekben, az emberi gondolkodásban, a világszemléletben. A titka ennek a fordulatnak, az újjászületésnek: az ember. Itt az ember belsőjében történik valami lényegi változás. Az ókori görög filozófus gondolatát a reneszánsz ember teljesen magáénak tudta érezni: Minden dolog mértéke az ember! Mindent ezen a szemüvegen keresztül szemlél, a saját lényén átszűrve.

A feudális rend összeomlik, megjelenik a polgárság. Ez egy megváltozott tudatállapotot jelent, nem a mindennapi betevőért kell a földeken dolgozni, mint a parasztnak, nem a harccal vannak elfoglalva, mint a lovagok és az írás-olvasás sem a szerzetesek kiváltsága már, fújhatnak az

új világ szelei. A városok kikötőiből útnak indulhatnak azok a hajók, amelyek az ismeretlent kutatják. Mi inspirálta Kolumbuszt, mikor 7 évi kitartó könyörgés után megkapva a flotta legrozogább hajóit, és a folyton elégedetlen legénységgel hajóján újra és újra megtalálta azt a gondolatot, amiért érdemes ezt az utat folytatni. Az eddig csak a partok mentén hajózó matrózok helyét az egyre bátrabb felfedezőkké vették át, megküzdve az ismeretlen kihívásokkal. Miért, mitől indul neki valaki, aki eddig csak a partról szemlélődött, a nagy ismeretlennek? Mi az a megszülető érzés, ami vágyakozásból cselekvéssé válik? Vakmerők vagy bátrak? Nekik köszönhetően ismerhetjük a Föld pontos térképét.

Az eget is elkezdtek egyre mélyebben megismerni, megdőlt a Föld laposságának elmélete, megszületett a heliocentrikus világméretű kép.

Vajon milyen lehetett felismerni, hogy nem én vagyok a világ közepe, kitégult

a világegyetem? Vajon talajvesztettnek érezte magát a reneszánsz ember ebben a gondolatban? Azt láttuk, hogy az egyház igen.

A tenger mindig is ott volt, a csillagok is évmilliók óta ragyognak ránk. Mi változott? Az ember változott. Az új gondolatok nem is annyira újak, gyakran csak az ókori filozófusok megértett gondolatai. Ami változott, hogy ez az idea nemcsak egy-egy embernél, hanem egy egész társadalmi rétegnél megjelenik, tudnak vele azonosulni. Mikor a reneszánsz ember felfedezi magának az ókor filozófiáját, csak álmélkodik, hogy milyen rátermett emberek éltek az ókori Görögországban és a Római Birodalomban. Miként tudtak vitázni szabad szellemben, érvekkel és ellenérvekkel a természet és a világ valamennyi jelenségéről, mennyire érdeklődtek minden iránt. Ezek az emberek váltak a reneszánsz példaképévé. Rajongani kezdtek mindenért, ami Róma-korabeli: a remek szobrokért, a

pompás épületekért. A művészetekben is megtörtént az újjászületés. A híres reneszánsz mesterekről elmondhatjuk, hogy nem maradtak meg egyetlen szakmánál, minden érdekelte őket: tudomány, művészet, filozófia, vallás. Minden, ami emberi. Ezt jelenti reneszánsz embernek lenni: nyitottnak, érdeklődőnek, kutatónak, kémlődőnek, saját tapasztalatokat gyűjtőnek és folyton kísérletezőnek.

A reneszánsz ember legszebb példája Leonardo da Vinci, kinek kutatásait az utókor biológiája, tudománya, csillagászata igazolta, miközben sorra ontotta a remekműveket. Sosem pihent, minden érdekelte a felhők mozgásától a madarak röptéig, az ember belső működésétől a harci gépek szerkezetéig. Bizonyos, hogy körülbelül 500 évvel megelőzte korát, hiszen sok ötletével a kortársak nem is tudtak mit kezdeni.

A reneszánsz ember nemcsak külső világot formálja át, hanem a belsőjében törté-

nő változások átfomálják az Istennel való kapcsolatát is. Ez a nagy vallási megújulások, a reformációk kora.

Luther azt tanította, hogy minden ember egyedül a saját lelkiismeretének tartozik engedelmességgel, szabad emberként kell küzdenie Isten kegyelméért. Óriási változás ez a középkor vallásgyakorlatához képest! A nyomda felfedezésével ezek az eszmék nem maradnak meg egy szűk körnél, hanem elérhetővé válnak mindenk számára. Milyen csodás összjátéka ez a sorsnak, hiszen a nyomda nélkül talán el sem tudtak volna terjedni ezek a gondolatok, ott maradnak Wittenberg falain belül. Az irodalomban Shakespeare korát éljük, mikor a dráma az önkifejezés és véleménynyilvánítás remek eszközévé válik. Miért lett ilyen fontos ez ebben a korban?

Mintha az egyéniség, az egyediség igénye felvillanna, majd ismét kialszik pár száz évre a szellem eme sziporkája. Hosszasan sorolhatnám, hogy mi minden történik még ebben a korban, mintha egy kiállításon nem is tudná az ember, hogy melyik képet nézze meg közelről, mert mindegyik elképesztő és felemelő.

A reneszánsz ember igazi felfedező, tudós, művész, filozófus, vallásújító és humanista. Igazi példakép a mai ember számára is.

Miért van az, hogy olyan hamar szeretnénk, ha gyerekünk elkezdene végre specializálódni, szakmát választani, ráállni egy „biztos” vágányra? Talán azért, mert mi, felnőttek is igen könnyen elveszítettük a rugalmasságunkat, az érdeklődésünket a világ sokszínűsége iránt.

Vajon milyen világra neveljük a gyerekeinket: az lesz-e érték, ha szakembere lesz egy témának vagy az, ha mindenhez ért egy kicsit? És vajon ez a korszak, amelyben élünk, felemelkedésként vagy mélypontként lesz nyilvántartva majd a világtörténelemben?

A reneszánsz embere arra biztat bennünket, hogy saját tapasztalatokat szerezzünk a dolgokról, ne azt fogadjuk el, amit mások mondanak nekünk róla. Legyünk nyitottak és érdeklődők a világ jelenségeire; kereső, kutató emberek maradjunk. Talán itt az ideje a reneszánsz reneszánszának.

Györgypál Ildikó

EURITMIA KÖZELRŐL

Euritmia nap Kőbányán

Történeti előzmények

2004 tavaszán került első alkalommal megrendezésre az Euritmia Fesztivál az Óbudai Művelődési Házban. Akkor Richter Bea előző osztálya képviselte hatodikosként az iskolánkat, és gimnazistáink is jelen voltak, Horváth Györgyi vezetésével. A fesztiválnak kettős célja volt.

Egyrészt a gyerekekért, másrészt az euritmia tanárok együttműködésének szorgálatára jött létre.

A diákok számára lényeges, hogy azt érezzék, nincsenek egyedül ezzel a művészeti ággal, hiszen az euritmia minden Waldorf-iskolában tantárgy. Ahol pedig nyolcadik osztályig működik egy intézmény, a résztvevő diákok megtapasztalhatják, hogyan fejlődhetnek majd tovább az évek folyamán, kitekintést kapnak a gimnáziumi évekre.

Az euritmia tanárok pedig együtt készültek, együtt szervezték a bemutatót, majd azt követően is találkoztak, hogy megbeszéljék a látottakat. Ez a program része lett az euritmia minőségfelmérésének.

Az Euritmia Fesztivál négy-öt évig tudta betölteni célját. Ezután Szinger Zsófia, a főszerző óbudai tanár családi okokból felfüggesztette munkáját, és ezzel együtt sajnos a fesztivál sem került egy ideig megrendezésre.

Majd a Waldorf-iskolák számának ugrásszerű növekedésével lassan-lassan az euritmia tanárok köre is bővülni kezdett, és a 2004-ben indult impulzus más néven, de újra megjelent.

██████████ lett az Euritmia Nap főszerzője, jó néhány tanár kolléga aktív támogatásával.

2015 tavaszán ismét meg lehetett tekinteni a Waldorf-iskolák euritmiaműsorát. Akkor Ruszkay Andrea nyolcadikosai és a jelenlegi nyolcadik osztály egy része képviselte Gödöllőt.

A Dióhéjban akkor is készült beszámoló e jeles eseményről.

Tavaly is készültünk erre az alkalomra. Az akkori ötödik osztállyal szerettem volna megjelenni. Szülői esten már be is avattam ebbe a kedves szülőket, és a darabok is kiválasztásra kerültek. Majd kiderült, hogy több iskola – különböző nehézségek miatt – lemondta a fellépést. Így mi is visszaléptünk, mivel ebben a felállásban a rendezvény nem érte volna el a valódi célját. Idén ugyanazzal az osztállyal, másik hét iskola diákjaival együtt a Kőbányai Körösi Csoma Sándor Kulturális Központban szerepeltünk március 10-én.

Felkészülés – köszönet

A gyerekekkel januárban kezdtük el a felkészülést, Vergilius: Itália dicsérete című versének részletével, melyen mindkét csoport ügyesen dolgozott (5. osztálytól kezdve az osztályok két csoportban, külön-külön órákon foglalkoznak az euritmiaival).

A zenedarab kiválasztásához ezúton is még egyszer köszönetet mondok Legeza Judit zongoristánknek, aki jó érzékkel találta meg elsőre Daniel Gottlob Türk Zenélő doboz című művét.

Éppen tavaly kaptam egy zenélő dobozt ajándékba, és miután a télen bevittem az iskolába, a hatodikosok is behozták az ő zenélő szerkenyűiket. Mindegyiken más dallam volt hallható.

Az enyémről Mozart Varázsfuvolájának „Bűvös csengettyű” zenéje csendült fel. Ekkor jött az az ötletem, hogy mindkét csoport megjelenítheti valamilyen „játékos”, vidám formában ezt a nyolcütemnyi részt, és ezzel fogják majd „körbeölelni” a Türk-darabot. A Mozart részlet megjelenítése már csak azért is aktuális, mert a diákok ebben az évben adják majd elő a Varázsfuvolát Tápai Dóra zenei vezetésével, Kőhalmi Ákos rendezésében. Az euritmia forma, a koreográfia kidolgozásában sok szerepe volt a hatodikosoknak is. Előtte persze sokszor végighallgattuk a zenét Judit néni előadásában, és improvizáltuk rá a gyerekek. Majd a különböző formákat próbálgatták, aztán azt, hogy hogyan mozgathat együtt három, négy, hat ember egy zenei motívumra. Aztán jött az influen-

zajjárvány, és én is Kolozsvárott tanítottam egy hétig, így kezdtünk kifutni a felkészülési időből.

Ezért a Zenélődoboz című művet nem egy-egy csoport adta elő, hanem megkérdeztem az osztályt, hogy ki szeretne benne részt venni. Nagy öröömre a lányok mellett négy fiú is jelentkezett, és a 12 diák mellé két beugró szereplő is került. Önként vállalták a feladatot, de rajtuk kívül köszönetet érdemelnek a többiek is, mert figyelemmel, tisztelettel vettek részt a készülésben.

Mindezekről magatok is meggyőződhetek a tavaszi évszakünnepen. Ott majd azok a diákok adják elő a verset, akik márciusban a színpalak mögött drukkolhattak társaiknak.

Az utolsó héten a heti két szakórán kívül kicsit több időt fordítottunk az osztállyal az euritmiaira. Csütörtökön pedig főpróbát tartottunk. Itt fejezném ki hálám Kőhalmi Ákos osztálytanítónak, aki az első perctől

kezdve segítette tanítványai mini turnéját, és aktívan kivette részét a szervezésből is. Az euritmia-napon való részvételt jelentősen támogatta az osztály szülői köre, ami szintén elismerést érdemel. Külön köszönet Kis Gergő nagymamájának, aki megvárta a javítandó ruhákat, és több édesanya is hálát érdemel a frissen mosott, vasalt tunikákért. Kis István és Tari Attila a szállításukért, és az a sok-sok kedves szülő, aki a helyszínen jelenlétével támogatta a fellépőket, majd hazaszállította a kellemesen elfáradt gyermekesereget.

Az euritmia-nap utáni első órán megbeszéltük az osztállyal, hogy milyen érzés volt egy igazi színpadon szerepelni. Szót ejtettünk az ott látottakról, hiszen a mi csapatunk volt az egyetlen, aki az összes többi fellépőt végignézte. A hatodikosok ekkor is igen lelkesek voltak. Már előre megrendelték, hogy milyen darabokkal szeretnének a jövőben foglalkozni. Kell ennél több? Úgy érzem, az euritmia-nap elérte a célját, sikeres volt. Amellett is, hogy az egyik fiú a helyszíni főpróbát követően rosszul lett, és Virág, az aznapi egyetlen „beugró”, talpraesetten és bátran helyettesítette. A nézők közül pedig szinte senki nem tudta volna megmondani, hogy ki volt, aki kíségetett minket ebből a szorult helyzetből.

Dicséret illet minden egyes hatodikost! És köszönet már aznap is a szülőktől érkező boldog visszajelzésekért, érdeklődő kérdésekért, véleményekért.

Mindezen gondolatok igen inspirálóak a számomra, és remélem, hogy be tudom őket építeni a további munkámba. Az euritmia-napról remek fotók készültek, melyeket Kóczán Gábor készített.

Tapasztalatok

Idén március 10-én főként hatodik, hetedik, nyolcadik osztályosokat és három gimnáziumi produkciót láthattunk Kőbányán. Több hosszabb program is volt, mi egy rövidebb időtartamúval készültünk. Fontos szempontnak tartottam, hogy a gyerekek lelkesen, jókedvűen, szinte önként szerepeljenek. És ezt a célt sikeresen el is értem. Mivel egy rövidebb, tömörebb, komplettebb programot választottam, így volt benne vers is, zene is. A darabok megválasztásának, megjelenítésének fő szempontjai a Waldorf-kerettanterv alapvetéseiből adódnak. A hatodik évben a leghangsúlyosabb a rúdgyakorlatok szerepe, a zenei hangok gyakorlása, a hangközök közül az oktáv átélése. Egyre bonyolultabb mértani formák, tükörformák megjelenítése. A későbbi években jelentőssé válik a különböző lelki hangulatok bemutatása, és differenciálódik a zenei euritmia.

A tantárgy kapcsolódik a fókotatás anyagához is, például hetedikben a csillagászat epochához a bolygók mozgásának térbeli bemutatásával, vagy a reneszánsz versek megjelenítésekor. Megjelennek dramatikus, prózai művek, balladák, humoreszkek. És mégis, mitől olyan sokszínű a bemutatott paletta, egy adott korosztály megjelenése? Mindenképpen függ ez az

illető osztálytól: mennyire zeneiek, mennyire mozgékonyak, mi iránt érdeklődnek. Függetlenül a felkészítő tanártól is, hogy mire helyezze a hangsúlyt az év folyamán felmerülő tanítási tartalmakból. Ezért nemigen lehet nézőként értékelni a látottakat.

Nilván mint pedagógus az euritmia nap utáni találkozáson a felkészítő tanárokkal, a tantervi szempontokon túl megbeszéljük, hogy ki, hogyan készült a napra, milyen célja volt vele, és az hogy teljesült. Terítékre kerül az is, hogy mennyire volt „pontos” egy-egy produkció megjelenítése, de ezen belül is többféle lehetőség volt. Mi került előtérbe a bemutatás során? A hangok, a forma megjelenítése, a formavezetés? És akkor még nem szerepelt a művészi szabadság fogalma.

Tehát számtalan lehetősége van az euritmia megjelenítésének, és valamilyen nézőpontból mind a helyén van. Az euritmia mint művészet nemigen mérhető, részben szubjektív dolog.

Alapvető lényege mégis az, hogy megszólítsa a közönséget. Akkor elérte a célját.

A figyelmes néző pedig meg tudja állapítani, hogy a gyerekek mekkora átéléssel, lelkesedéssel, esetleg izgalommal vannak jelen egy-egy darab bemutatásában. Tehát olyan sok gazdagság, sokféleség, annyi egyediség jelent meg a színpadon. Mind-mind egy-egy külön világ, külön történet, és önmaga is mind derekasan megállja a helyét a világban.

Ennek illusztrálására idézném a nemesvámosi diákok euritmiáról szóló gondolatait, amelyeket Harmath Judit tanárunktól kaptunk (a hatodikosokat az év végén fogom meginterjúvolni ez ügyben):

„Az euritmia nekem egy szép tánc, egy másik nyelv. Egy olyan tánc, ami belülről jön: a szívem mozdítja a karomat. (5. osztályos diák)

Az euritmia a levegő megformálása, a tér érzékelése, mozdulataink tudatosítása. Az euritmia segít visszatalálni saját magunkhoz. Fejleszti a figyelmet, melyet egyszerre fordítunk önmagunkra és társainkra is. (10. o.)

Az euritmia a zene, a szöveg, a lélek megjelenítése a térben, ám a többi művészettel ellentétben ezt úgy valósítja meg, hogy közben elemelkedik a lélektől. Az euritmia a legmagasabb rendű művészet az ősi művészetek (zene, tánc, festészet, szobrászat és az építészet) mellett. És akinek erről az jut eszébe, hogy az euritmia valami megfoghatatlan, a valóságtól idegen dolog, az lehet, hogy keresi az igazságot, de még nem találta meg. Az euritmia egész egyszerűen nem nevezhető a mai értelemben vett művészetnek, mert előhírnöke egy szép, új világnak, a jövő zenéje. (10. o.)

Ez a nap olyan volt, mint egy ünnep, melyről ünnepi hangulatban is tértem vissza Gödöllőre.

Ezt az ünnepi hangulatot vittem az azt követő hétfőn a harmadikosok szülői estjére, ahová Melinda már korábban meghívott. Remélem, marad belőle májusra is, a másodikos szülői estre.

Nagyon fontos lenne, hogy minden évben minden szaktanár legalább egyszer jelen legyen egy-egy osztály szülői estjén, hogy közelebb tudja hozni az adott tantárgyat a szülő felé, hogy teljesebb képet alkosson gyermeke iskolai életéről. A megismerés lehet az alapja közös munkáknak, a gyermekek nevelésének.

De most egy pillanatra leteszem a tollat, mert várnak az euritmia teremben, ahol az egyesületi közgyűlés elején euritmiazom egy kicsit a megjelent szülőkkel.

Aki pedig a cikk elolvasása után kedvet kapott az euritmiahoz, az kipróbálhatja Horváth Györgyiné szerdánként 15-16 óráig az euritmia teremben mint vitalizáló euritmiát.

És aki esetleg az euritmia alapjaiba szeretne betekintést nyerni, azt én várom szeretettel szeptembertől (elérhetőségem a szerkesztőségben).

Ha valakiben maradtak megválaszolatlan kérdések, azokat szívesen megbeszélem személyesen, és várom az új kérdéseket is.

Utószó

A hetedikes Rékával és Csengével egy ideje együtt dolgozunk a szabadidőnkben Haydn egy kis darabján és munka közben Réka az alábbi megállapítást tette: „Az euritmia nem ősrégi, hanem örök”.

Ezzel a gondolattal szeretnék elköszönni a kedves olvasótól, megköszönve kitartását és figyelmét.

Viszontlátásra az áprilisi évszakünnepen!

*Kolinger Margó
euritmia tanár*

Werner Kuhfuss antropozófus pedagógus, aki hosszú élettapasztalatával, széles látókörű, mindig eleven és friss szemléletével számos magyarul is olvasható írásában keresi a gyakorlatban alkalmazható, valóban „korszerű” megoldásokat napjaink kihívásaira.

Néhány éveszemélyesen is találkozhattunk vele iskolánkban, ahol Kuhfuss úr – Forgács Erzsébet meghívására – „Hogyan keletkezik új szociális közösség az óvodából?” címmel beszélgetésekkel, mozgásgyakorlatokkal és kézműves tevékenységgel egybeszótt előadásorozatot tartott az érdeklődőknek.

Werner Kuhfuss írásaival a www.szabadgondolat.hu oldalon ismerkedhetünk. Törekvéseiről és munkájáról pedig bővebben olvashatunk az általa alapított Kallias Schule honlapján: <http://www.kalliaschule.de/>

A GYEREKEKNEK PÉLDAKÉPEKRE VAN SZÜKSÉGÜK

Werner Kuhfuss, 2016. február

Werner Kuhfuss arra szólít, hogy az óvodában ősképeket hívjunk elő, egy valódi életszínházat alakítsunk anyával, apával, nagymamával és nagypapával, földművessel, kováccsal és művészekkel. Itt a szerző nem a szereplisék elmélyítésére gondol, hanem mindenekelőtt a férfi elem erősítésére a kisgyermek nevelésében.

Meg kell szabadulnunk attól az elképzeléstől, hogy létezik egy rendíthetetlen gyermeknevelési forma. Éppoly kevésbé létezik, mint ahogyan az életutaknak vagy a családi életnek sincsen állandó formája. Azonban az élet nyitottsága ellenére vannak alapelemek, mint a színek és formák, amelyekből a festmény létrejön, megszületik.

Egyike a legfontosabb alapelemeknek, melyekre a gyerekeknek szüksége van, a férfi és a női minőség polaritása. Sajnos az a helyzet, hogy a női nevelő képe az óvodában annyira hangsúlyos, és ezáltal annyira egyoldalú, hogy – elnézést, hogy ezt mondom! - férfiak e hivatást többnyire csak akkor választják, ha finomabb, női minőségeiket szeretnék kibontakoztatni, ők tehát éppen nem azok, akiket a gyermekek az óvónők nőiességének kiegyenlítéseként igényelnek.

Én is, aki óvodásokkal dolgozom, fel kell tegyem magamnak a kérdést: valójában csak azért teszem ezt, hogy az élet más foglalkozásokban megjelenő keménysége elől elmeneküljek?

Legszívesebben magam mellé vennék egy avatott kézművest, egy asztalost, egy ácsot vagy kovácsot, valódi műhelylet lenne, akárcsak a régi időkben. Hiszen a gyermekek csak külsőleg élnek a jelenkor civilizációjában, a valóságban azonban régmúlt korokon ívelnek át játékaikban, mintha keresnék a formákat, melyek kézműves folyamatokat és tárgyakat rejtenének, melyekre játékukat igazán építhetik.

Szerencsére van egy jó barátunk, Dick Verbeeck Hollandiából, aki évente néhányszor ellátogat hozzánk, hogy valódi tüzes kürtövel, kalapácsokkal, fogókkal és üllővel vasból és rézből gongokat és hangjátékokat készítsen a gyerekek

jelenlétében. A szobrász Max Meuter egészen haláláig többször is járt nálunk, hogy egy márványszobron dolgozzon, akárcsak a matematikus Robert Byrnes, aki papírból készített mozgó modelleket, melyeket a nagyobb gyerekekkel együtt használunk.

Élet- és hivatásképekből mint példaképekből, mint valamely utánzásra érdemesből kell kiindulnunk a játékbeli utánzásához. Ha a játékban hiányzik a munka mint valós minta, úgy a játék megreked önmagában, pusztá játszadozássá halványul, mely később az életben nem ad erőt. Amennyiben a gyermek csak női gondoskodást és nevelői törekvést él át, legyen az bármilyen jószágos és szívből jövő is, akkor ezt utánozza majd, és a későbbi életében az el-lenállás férfi minősége hiányozni fog számára, védett helyeket fog keresni, hogy a mai élet nehézségei, és ezáltal biográfiai fejlődése elől elmeneküljön.

A harcot tanulni kell

De vajon mit várnak a gyerekek tőlem, egy férfitől, egy idős embertől, aki nem hivatásos kézműves, hanem inkább olyan valaki, aki a szociális művészetet keresi, valaki, aki sok kézműves tevékenységhez ért és állandóan valami újat talál ki? A férfi elem kapcsolódik az akarathoz, a kézzelfogható dolgokhoz, az energikussághoz, a bátor előre haladáshoz, az egyértelműen kimondott igenhez és nemhez – világosan és határozottan, szükség esetén kissé nyersen, azonban humorral. A fiúk kedvelik ezt, és a kislányok is.

A férfi be tud verni egy szöveget, tud igazi késekkel botokat faragni, akár a gyerekekkel is a

faműhelyben, ami éppen adódik, kint és bent. Megmutatja, hogyan lehet botokkal küzdeni, szabályosan, sportszerűen, korrekt módon, mindenben benne van, öszszeméri az erejét a gyerekekkel, birkózik és hancúrozik velük. Ezt azonban tanulni kell, és ez az egyensúlyozás művészete, melyben nem az erősebb győz, hanem az, aki mozgékonyvá válik a szép kettős mozgásban, amely az élettestből ered.

Így tanulják meg a gyermekek, hogyan éljék meg saját testüket, hiszen kívülről is érzékelőn és méltó tisztelettel tekintenek rá; ez az, amit a szociális életben folyékonyágnak, zeneiségnek nevezünk. Itt a férfi elem a tevékenységbeli intelligenciaként van jelen.

Megjelennek a művészetek, a tudományok csírái, mindez a játékból, hiszen ez minden kultúra forrása. Érzéki és erkölcsi ösztönzésre van szüksége, kívülről kapott női és férfi mintákban.

Így játszódik le szemem előtt az emelőtörvény újra felfedezése, mikor Gian lapátját gondosan a vastag fatörzs alá illeszti, és láss csodát, és az oldalára tudja fordítani! Pillantása azt kérdi: Láttad? És megérted, mit jelent ez számomra? A felnőtt megértő hozzáállása egy ilyen szituációban igazi áldás, mely egy életen át hat a gyermekben anélkül, hogy egy szó is elhangozna. Kétségtelen: a gyermeknek ebben a korban anyai minőségre van szüksége, hiszen az anya elhagyta és idegen emberekre bízta őt. Az anyai, a női burok az, amit igényel. De ott kell lennie mellette annak a fickónak is, aki érti a tréfát, és csínytevésre kapható, aki az anyai gondoskodással kicsit szembe megy, különben a gyerekek túl jól neveltek lesznek. A táskájában kavicsek vannak, melyek közül ki lehet választani a legszebbet, és mindig van nála kés. És kis fehér dobozka, bennük választható sókristályokkal, keserű tárnicgyökérrel, mindenféle növényekkel, és ha szerencsénk van, az egyikben még barna kandis-cukor darabkákat is találunk.

Műhelye is van, talán csak egy kis sarok valahol a házban, de talán egy igazi, nagy műhely, mint amilyen néhány éve nekünk is, ahol ezer dologra lelhetünk: fűrtökké tekeredő faforgácsot, kávézaccot, agyagot, gipszet, drótot, üvegcserepet, bádoglemezeket, hevedereket, zsinórokat, köteleket és papírt. Igen, és vannak még itt söröskupakok is, amiket egy Bunsen-égővel fel lehet hevíteni és érméket lehet belőlük kovácsolni. Minden férfi és nő, aki gyermekekkel van együtt, ősképpé válhat: az apa, az anya, a művész, a kertész, a pék vagy akár a munkás és a földműves is. És miért ne tehetnénk a nagymamákat vagy a nagyapákat művészi módon, humorral egy igazi életszínház résztvevőivé?

A nevelő nem archetípus

Akkor eltűnne a nevelő, és átválna azzá a képpé, ami valójában a lelkében rejlik. Bocsánat, de a nevelő a gyermekek számára nem archetípus, ezt minden jó nevelő tudja!

A saját lelkünk mélyéből eredően kell tevékenykednünk, s bele kell tennünk azt a szubjektivitást, amelyre a művésznek szüksége van az alkotáshoz. És ami itt testet ölt, abban tudnak megmerítkezni a gyerekek. Ezek a gyerekek azután hirtelen barátokká válnak, mikor nem is várnánk, férfi barátokká és női barátokká, ha ezt helyesen kezeljük és a kapcsolatot erősíteni tudjuk, egy életen át azok is maradnak. Egy ilyen barátságról – mikor a gyerekek már ifjakká és felnőttekké váltak – ismerjük fel, hogy ezeket az embereket gyermekkorukban pedagógiailag nem csapták be.

A gyermekmegfigyelési kérdőíveket azoknak kellene fogalmaznia, akiket meg akarunk figyelni. Hiszen nem mi vagyunk a bölcsek, hanem az égi tanítással érkező gyermeki lelkek a maguk angyalaival, akik hozzánk még egészen közel vannak a játékban és az alvásban. De mi vagyunk azok, akiknek fel kell ismernünk e

bölcsességet, s akiknek a kézműves tevékenység által meg kell erősítenünk azt – könnyed lépéssel járva a fizikai valóság nehéz utcakövén: együtt a gyermekekkel, s egyben előkészítve számukra az utat, felettünk a csillagok, a nap és a hold.

Utalás: A férfi és női elem mint archetípus kiváló bemutatását/ábrázolását megtaláljuk Rudolf Steinernek a Hybernia misztériumhelyeiről szóló előadásában. (A misztériumok tanításai 14 előadás, 1923. nov. 23. – dec. 23., Dornach - Rudolf Steiner, 1923 (GA 232))

Forrás: német nyelven: <http://www.erziehungskunst.de/artikel/fruehe-kindheit/kinder-brauchen-vorbilder/>

angol nyelven: <http://www.erziehungskunst.de/en/article/early-childhood/children-need-role-models/>

Kuntz Orsolya fordítása

DIÓBÉL

Rövid szünet után ismét jelentkezünk DIÓBÉL rovatunkkal is, ahol a pedagógusok és szülők közötti együttműködés és a kamaszkor kihívásai után ezúttal is egy olyan témát szeretnénk alaposabban körbejárni, ami mindannyiunkat érint. A MESÉKRŐL, és az utóbbi időben egyre elterjedtebbé és népszerűbbé váló MESETERÁPIÁRÓL olvashattok szülőktől, pedagógusoktól. Bizonyára észrevettétek, hogy ebben a számban több mesét is találhattok: „A len”-ről szóló mese mellett a pedagógia rovatban olvashatjátok Forgács Erzsébet meséjét, és még a kézműves rovatban is található egy történet az aranytojásról. Az arcok rovatban pedig egy olyan szülőtársunkkal beszélgetünk ezúttal, akinek „mesés élete” van.

Mióta világ a világ, az emberek mesélnek egymásnak, mi pedig most egy kicsit ezekről a mesékről mesélünk az itt következő írásokban.

A MESÉK ÉS MONDÁK JELENTŐSÉGE

„A mesék és mondák olyanok, mint a jó angyal, akit az ember születésekor útravalóul kap hazájától az egész életútjára, mint egy meghitt társat, hogy az életet egy valóban bensőségesen megélt mesévé tegye az ember számára”

(Rudolf Steiner: A meseköltészet a szellemi kutatás fényében, Berlin, 1913)

Egyszer volt, hol nem volt...

Általában így kezdődnek a mesék, amely utal kortalanságukra. Az emberiség történetében mindig meghatározó szerepük volt a meséknek és a mondáknak. A közösségekben voltak emberek, akik elmondták a többieknek ezeket a történeteket. Nagyon sokáig szájról szájra szálltak, és az emberek hallgatták őket. Régen a felnőttekhez szóltak, nekik voltak benne tanítások az életről, ég és föld kapcsolatáról, a világ lényeiről és az ember feladatáról a Földön. Generációkon keresztül hallgatták ugyanazokat a történeteket, amely végigkísérte őket kisgyermek koruktól egészen öregkorukig. Teltek-múltak az idők, és az emberek sokat változtak – intellektuáli-

sabbak lettek, a régi közösségek felbomlottak és a megőrzött regék, mondák egyre inkább a gyerekek birodalmává váltak. A XIX. század közepétől kezdve világszerte sok lelkes fiatal elkezdte összegyűjteni és leírni ezeket a meséket – ugyanúgy, ahogy a népdalokat, népi játékokat is gyűjtötték. Ennek köszönhetjük, hogy a XX. és a XXI. században is olvashatjuk, mondhatjuk gyermekeinknek ezeket a történeteket, és így megőrződött ez az ősi tudás egészen a mai napig. És reményeink szerint tovább is élni fog.

Miről is ismerjük fel az igazi, vagy valódi meséket?

A legfontosabb alap- vagy arany szabály: a mese végén mindig a jó győz, a hősök és

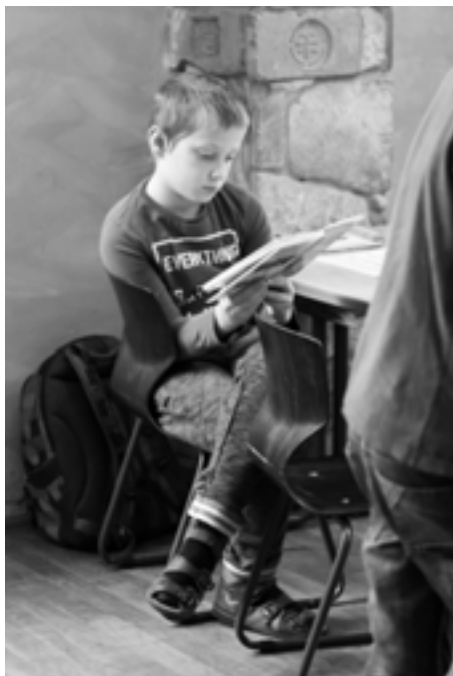
szereplők megkapják méltó jutalmukat, vagy büntetésüket.

A meséknek rendje van: az első részben elénk tárul az alaphelyzet leírása. A középső részben a hős nekiindul, kalandok, bonyodalmak és feladatok várják, amiket teljesítenie kell. A végén pedig következik a felszabadító, katartikus hatás – a jó győzelme.

A mesékben ősi, úgynevezett archetipikus képek vannak: az óriás – nagy, erős és buta; a törpe – okos, fondorlatos és sok titok ismerője; a sárkány – a gonosz, a rossz megtestesítője; az erdő – az élet szimbóluma.

Ezen belül a magyar népmesék elengedhetetlen szereplője a táltos paripa, amely a gondolatnál is sebesebben tud szállni, és az öreg asszonyok, akik lehetnek jó segítők vagy boszorkányok.

A hős, aki általában daliás, erős, vagy azzá válik – jó cselekedetek által és leleményessége révén jut segítséghez, és tudja végrehajtani emberfeletti feladatát.

Lényegre törő és tömör a nyelvezete, a szereplők jellemének lényegét néhány szóban érzékelteti. Például a Hófehérke című mesében ezt írják: „A leánya oly fehér volt akár a hó, ajka olyan piros, mint a vér, haja pedig olyan fekete, akár az ébenfa”. Mostoháját így jellemzik: „Szép volt az új királyné, de büszke és gőgös, nem szenvedhetette, hogy szépségben bárki is felülmúlja”.

A mesék leírásai tele vannak képekkel, amelyek a fantáziánk által meglevendenek lelki szemeink előtt. „Réges-régen volt egy ország, ahol az éjszaka mindig vaksötét volt, és az égbolt fekete kenderként borult a tájra, mert arrafelé soha sem kelt föl a hold, és egyetlen csillag sem sziporkázott a homályban.”

Jellemző még a mesékben, hogy szereplői állatok is, amelyek hol segítenek, hol legyőzendő ellenfelek. Érdeemes megnézni, hogy az állatszereplők – lényükkel – milyen minőségeket jelenítenek meg. Például: félnk, szelíd őzike, furfangos sündisznó, vérszomjas farkas, szorgos hangya.

A visszatérő mesehősök Énünk egy-egy darabját szólítják meg, hiszen mindannyian saját életünk királyai és királynői vagyunk. Ismerjük, milyen szegénynek, vagy gazdagnak lenni, találkozunk az élet édes és mostoha eseményeivel. Utunk során pedig sok segítőtől és akadályozóval, intrikussal találkozunk.

Mai világunkban nagyon sokféle és -fajta mesét, történetet lehet találni. Ezeknek a nép-meséknek, összegyűjtött meséknek – úgy gondolom – kiemelt jelentősége van a gyermek életének egészséges fejlődésében. Eme történetek fentebb leírt törvényszerűségei nagymértékben erősítik a gyermek ösbizalmát és biztonságérzetét (ezért is van az, hogy sok gyermek újra és újra ugyanazt a mesét kéri elolvasásra). A történetek tanulsága a leg-különbözőbb élethelyzetben mutatja meg a helyes vagy helytelen hozzáállást, és annak következményeit. Ezáltal a gyermekek érzelmi intelligenciája differenciálódik és szociális élete is gazdagodhat.

Ha felnőttként olvassuk a népmeséket, a Grimm-testvérek által gyűjtött meséket, gyakran nehezen dolgozzuk fel a mese véres, horrorisztikus elemeit. Felnőttként szívesen megóvnánk gyerekeinket eme részletek megismerésétől. De ha a félelmetes vagy ijesztő meseképeket elhagyjuk, az út végén váró felszabadulás és katarzisz sem következik be. Talán segít elfogadóbbnak lennünk, ha belegondolunk abba, hogy a gyermekben lehet sok megfoghatatlan félelem, szorongás, értetlenség a körülöttük zajló események miatt. Ezeknek a meséknek az ijesztő jelenetei találkozhatnak a gyermek félelmével, ezáltal képpé sűrűsödnek, és a mesefolyam a végénél segíti ezt a félelmet és szorongást leküzdeni. Olyan ez, mintha az alkonyi erdőben járva félelmetes hangot hallanánk, de mikor feltekintünk a fára, rájövünk, hogy a bagoly huhogott.

A mesék fogalmi szerkezete és nyelvezete tanítja a gyermeket gondolkodni, fogalmazni és gazdagítja szókincsét. Az ismétlődések rendje fejleszti emlékezőképességét, és a történet szövése segíti, hogy figyelmében a lényegest és a lényegtelenül jól tudja választani.

Meseterápia

Az elmúlt években világszerte – és nálunk is – különböző meseterápiás módszerek alakultak ki. Ezeknek célja, hogy a gyermekek és a felnőttek lelki egészségét segítsék. A Waldorf-pedagógia mind az óvodában, mind az iskolában az életkori sajátosságoknak megfelelő mesékkal, mondákkal, életrajzokkal teszi elevenné a tanítást. Ebből nőtt ki a Ligetszépe meseterápiás módszer, amely a teljes ember: test, lélek és szellem organikus egységét tükröző szemléleten alapul.

Két ága létezik:

1) Fejlesztő-megelőző terápia, mely az ember fejlődésének hét éves fejlődési szakaszait veszi figyelembe. Az ennek megfelelően kiválasztott, előkészített és elmondott mesék segítségével előmozdítja a gyermekek valós testi, lelki és szellemi igényeinek kielégítését, segíti a helyes

. 4. osztály

éncép, önértékelés, a szociális kapcsolatok, a morális érzék és az érzelmi intelligencia kialakulását, illetve fejlődését. A módszer alkalmazásával elérhető, hogy a felnövekvő gyermek mentálisan kiegyensúlyozott állapotban érje el a kamaszkort, így kevésbé van kitéve a különféle káros behatás veszélyeinek.

2) A segítő (gyógyhatású) terápiás mesemondás egyéni, személyre szabott foglalkozások keretében segít azoknak a gyermekeknek és felnőtteknek, akik életútjuk során (a magzati léttől kezdve) valamilyen traumát szenvedtek el.

Az elmúlt években – és most is – sokat meséltem gyerekeknek, egyénileg is és csoportban is. Tapasztalataim megerősítették bennem azt az érzést, hogy nagyon-nagyon szükségük van a gyerekeknek arra az intim közegre és figyelemre, amely a mesemondó és mesehallgató között alakul ki. Azt tapasztaltam, hogy a mai gyerekek is nagy nyitottsággal fogadják a meséket és mondákat.

Most közeledik a húsvét, érdemes felnőttként is visszaidézni gyerekkorunk kedves meséit. Ahogy mindannyiunknak van egy vezérlő csillaga, ugyanúgy mindenkinek megvan a saját meséje, amely neki, vagy róla szól. Érdemes felidézni, újraolvasni ezt a mesét, és magunkban megkérdeznünk: mit mond nekem ez a történet?

Pitz Ágnes

A MESETERÁPIÁRÓL

Ha nyitott szemmel járjuk a világot, láthatjuk, milyen sokféle terápia és lehetőség áll a ma embere rendelkezésére, hogy a megbillent lelki egyensúlyát segítsen visszaállítani. Ezek közül számomra azok a legértékesebbek, amelyek tőlem, akinek gondja van, várnak aktivitást, amelyben magam tehetek és teszek magamért.

Ezért is keltette fel a figyelmemet a Liget-szépe meseterápia, amely a teljes ember megismerésére épül. Ez a módszer nem a bajt célozza meg egy mesével, nem a problémára fókuszál, hanem az egészséges, de nem erős részt igyekszik a mesékkel megerősíteni, orientációs segítséget nyújtani, hogy aztán az illető maga tudjon szembeszállni a bajjal.

Hányszor halljuk manapság materialista világunkban: „ez csak mesebeszéd”, azaz nem igaz, pedig a mese, az igazi mese nem más, mint híradás a szellemi világból, onnan, ahonnan ide, ebbe a földi létbe érkezünk. A mesék kozmikus bölcsességet hordoznak, a világ és az ember valamennyi titkát őrzik képekben. Mai világunkban nagyon nehéz megőrizni, majd ha már feledésbe merült, akkor megtalálni a hidat az anyag és a szellem között, az érzéki és az érzékfeletti világ között. Ebben nyújtanak nagy segítséget az igazi mesék, valamint az olyan természet-mesék, amelyek segítik helyreállítani a teremtett világba vetett bizalmat. Mert a szellemtől való elhagyatottság betegséghez vezet. Jól mutatja ezt mai beteg világunk.

Optimális esetben egy gyermek születését meleg szeretettel fogadják a szülők, és az ő igényeihez szabják saját életüket.

Erre a meleg, puha fészekre van szüksége, hogy az érzelmi biztonság, az ősbizalom ki tudjon alakulni. Itt kap neki megfelelő fizikai és szellemi táplálékot, mozgásfeloldásához megfelelő teret. Sajnos, sok esetben már itt megbillen a dolog, amit csak tetéz az, hogy a mai rohanó, gépiesített világunkban egyre kevesebb hangsúly helyeződik az élőlőzoban hallott, igazi mesékre. Pedig ezek az igazi szellemi táplálékok, amikre nagyon nagy szükségük van a gyermekeknek. A hangsúly az igazi mesén és az élőlőzön van. Hiszen az effajta mese erősíti a hallgatója lelki-szellemi képességeit: a teremtő fantáziát, a morális érzéket, az empátiát, így aztán beláthatjuk, mennyire fontos, hogy tiszta forrásból származzék.

Ez a módszer nem képes csodákra, nem hozza össze a széthullott családokat, nem ad anyagi támogatást a rászorulóknak, nem tudja megváltoztatni a körülményeket, de segít, hogy ezeken felül lehessen kerekedni.

A mese képeiben (ami a hallgatójában kialakul a mese hallatán) ráismer önmagára és a világra. Önmagára, mint mesehősre, és a világra, ahol az embernek feladata van, ahol próbatételek várnak rá, de ezekhez lesz segítője, és végül győzni fog, mert mindig a jó győz. A gyermekeknek, sőt a mai felnőtteknek is kell ez a bizonyosság, hogy egészségesek maradjanak: bármilyen formában is támad a gonosz, a jó legyőzi.

De nagyon nem mindegy, milyen korban, milyen meséket, történeteket mondunk a gyermekeinknek. Ha igazán jót akarunk nekik, akkor csakis az életkoruknak megfelelő szellemi táplálékkal kínáljuk és „etetjük” meg őket. A még nem nekik való mesékkel, történetekkel túl hamar „felnövesztjük”, túl hamar intellektuálissá tesszük őket, ezzel elveszünk a gyerekkorukat, ami amúgy is annyira kevés az egész élethez képest. A túl korai, túl sok intellektualitás aztán feszült állapotot eredményez. És ezt súlyosbítja még a képernyő, a kutyuk világa. Ezekről aztán még nyugtalanabb lesz a gyermek. De ha nem

síttetjük őket, ha odafigyelünk rájuk, ha megkapják a nekik való, igaz meséket, méghozzá átlelkesített igazi beszéddel, akkor a vándorbotjukra olyan tarisznyát köthetünk, amiben lesz bőven megfelelő útravaló, amire a hosszú vándorlásuk során szükségük lesz.

Tari Henriette

ANDERSEN

Szép feladat, megtiszteltetés és ugyanakkor nagyon nagy kihívás is volt számomra a lehetőség, hogy írjak a Dióhéjba: Mesék – szülői szemmel, tapasztalattal. Őszintén szólva jóval könnyebbnek ígérkezett első hallásra a küldetés, mint amilyennek végül is valójában bizonyult, ám egyszer csak eszembe jutott egy csodálatos emlék, ami mentén elindulhattam. Vágjunk is bele!

Már anyaként volt egy időszak az életemben, amikor folyton Andersen meséi jöttek szóba felnőtt társaságban, és legtöbbször rossz vélemény fogalmazódott meg a meséiről s magáról a szerzőről. Nagyon nehéz periódusban voltam akkortájt az életemben, és igazán nem is foglalkoztam a kérdéssel. Később aztán a gyermekeim elértek abba a korba, hogy jöhetett Andersen, s ekkor jött a felismerés: "Ó,

hát én pontosan tudom, hogy Andersen csodálatos!" Érdekes, hogy jó néhány év után, éppen a napokban és éppen a cikk megírása előtt kaptam visszaigazolást Forgács Erzsike nénitől is a kérdésre, aki az egyik stúdiumi együttlétünkre egy fantasztikus Andersen-mesével készült. Igazán meggyőző megerősítés, nyugtáztam mosolyogva magamban.

Visszatérve Andersenhez, a mesékhez és a tapasztalatokhoz.

Egyszer volt, hol nem volt, valamikor, valahogyan előkerült gyerekkorom egyetlen megmaradt emléke, egy nagyon-nagyon régi, 1962-ben kiadott mesekönyv. Andersen: A vadhattyúk és más mesék (Maraja rajzaival). Emlékszem, teljesen véletlenül került hozzánk, valamikor úgy 1979-80 tájékán. Egy kedves szomszédunktól kaptuk kölcsön, amikor a családnk még egy család volt. Néhány év múlva azonban elváltak a szüleim, és mi anyuval és az öcsémmel elköltöztünk messzire ettől a falutól és a mesekönyv tulajdonosától, de a mesekönyvvel együtt. Nem volt szándékos, egyszerűen csak így alakult. Időközben aztán rájöttem, hogy egyáltalán nem volt véletlen, hiszen az a mesekönyv a mesével az életem meghatározó részét képezte. A kis Ida virágai, A rendíthetetlen ólomka-

. osztály

tona, A vadhattyúk és persze legfőképpen A rút kiskacsa története a lelkemet mentették meg abban az időszakban, amikor a szüleim folyamatosan marták egymást. Minden este elővettem Andersen meséit, és olvastam a szebbnél-szebb történeteket. Belefeledkeztem, megszűnt körülöttem minden és egy egészen varázslatos, misztikus világban találtam magam. Egy olyan világban, ahol rendíthetetlen erőt és kitartást kaptam, ahol bántalmazott, rút kiskacsából elbűvölő hattyúvá válhattam, ahol bármi lehetségesse válhatott, akár éjszaka a virágok bálja. Megkaptam a hitet és meggyőződést, hogy minden rendben van, minden jóra fordul majd, s ezt a hitet mindennap, nap-nap után megerősítettem magamban, míg részemmé nem vált. Így túléltem.

Beleégett a lelkembe az a végtelen, mindentől független boldogság és szabadság érzése, amit nyújtott nekem. Az életemet, az "egész-ségemet" mentették meg azok a mesék. Valószínű, hogy a fenti néhány sorral túl is vagyunk a lényegen, mégis elmesélek még valamit:

Rendbe jött az életünk, Andersen és ez a régi, ütött-kopott mesekönyv feledésbe

merülni látszott már, amikor egyszer csak, más formában ugyan, de újra ott termett, hogy életem egy következő meghatározó pillanatává váljon. 6.-7. osztályos koromban rajzsakkörös voltam. Imádtam a rajztanáromat és azokat a kreatív munkálkodásokat is, amelyeket mutatott nekünk. Így a tanáró biztatására elindultam egy helyi rajzpályázaton, ami óriási kihívást jelentett számomra. Az első lépés: ki kellett találnom, vajon mit alkossak. A technika nem volt kérdés, a papírmetszetet szerettem a legjobban, tehát az adott volt. Viszont a téma, na, az fejtörést okozott egészen addig, amíg eszembe nem jutott, hogy az a (számomra) nem mindennapi mesekönyv biztosan megoldja a problémát. És így is lett. A papírmetszeten Andersen vadhattyúit jelenítettem meg, amint a lemenő nap fényében elröppennek szerető testvérüktől, aki a parton szomorúan integet utánuk. Egy újabb nehéz helyzet, s én újra Andersen meséihez nyúltam.

És láss csodát, kedves olvasó, csillebérci rajztáborozást nyertem ezzel a képpel. A mai napig sem hiszem! Talán, mert ott volt benne a teljes lelkem.

És most, úgy 37 évvel később, a legklaszszabb ajándék mégiscsak az, hogy ezt a mesekönyvet itt tarthatom a kezemben és átadhatom a gyerekeimnek is mindazzal együtt, amit adott nekem. Szerencsére nekik nem kell életet menteni, viszont biztosan "ki tudják venni" ők is a mesékből mindazt, amire a leginkább szükségük van.

Anyaként tehát mindig jól értettem a mesék és a mesélés fontosságát. Kisebb nehézséget az jelent/jelentett, hogy megtaláljam az életkoruknak és a lelküknek igazán helyénvalót. És őszintén: csak remélni tudom, hogy a lehető legtöbbször sikerül a legmegfelelőbbhöz nyúlnom.

Sárfy Melinda

A MESE NEM GYEREKJÁTÉK!

Gyönyörűen illusztrált mesekönyvre bukantunk nemrégiben a könyvtár polcán, persze azonnal kikölcsönöztük, s vártuk az estét, amikor beléphetünk csodás világába. A varázslat azonban jó mese híján elmaradt. Pedig próbálkoztunk, több fejezetet is elolvastunk belőle, hátha csak idő kell, amíg a szerző belemelegszik, de hiába. Persze, elképzelhető, hogy másnak tetszik, nem tartom magam meseszakértőnek, annyi azonban biztos, hogy e történetek köszönő viszonyban sem voltak mindazzal, amit egy igazi, jó mesétől elvárhatunk.

A mesének meghatározott, fontos szerep jut életünkben és napirendünkben. „Most jön a nap legjobb része” – mondom esténként, amikor már semmi más nincs hátra, minthogy legkisebb gyerekem mellé bújva elmondjam az esti mesét, és hálát adjunk mindazért, ami szép volt, amiből tanulhatunk aznap. Hiszem, hogy e kettő – mese és ima – nem véletlenül marad a nap végére, egyként segítenek feloldani a felgyűlt feszültségeket. Ráadásul a népmesék bölcsességük, örök emberi tartalmuk révén megnyugtató – minden rendben lesz – ígéretként is értelmezhető a gyermekek számára. Ahogy a lelki-szellemi értékekről és példakép erejű fejlődési folyamatokról szóló történetek legkisebb királyfijának,

úgy nekik (és nekünk) is sok akadályt kell leküzdeniük életünk során, amíg elérik céljaikat. A mesét áhítattal hallgató gyermek utazik a cselekményben, hagyja magát elsodorni általa, a mesebeli próbatételeket éppoly valóságosaknak éli meg, mint igazi világa történéseit. Az események átélésével pedig lehetőséget kap arra is, hogy könnyítsen lelkén, hogy – egy időre legalább – átengedje a főhősnek feldolgozónivalójával teli batyuját. De a varázslat csak úgy működhet, a mesék csak úgy gyógyíthatnak, ha (fel)olvassuk őket! Mert hiába zseniális például a Magyar népmesék sorozat képi megfogalmazása, ha egyszer kikapcsolja a mese – kisgyermek számára – legfontosabb funkcióját: a fantázia, a belső képalkotás mozzanatát.

„Azok számára, akik elmerülnek a tündérmese mondanivalójában, a mese mély, csendes tóvá válik, amely először a saját képét tükrözi vissza; de mögötte hamarosan felfedezi lelkünk belső kavargását – a mélységeket, s azt, hogyan érijük el a békét magunkban és a világban, amely a küzdelmeink jutalma.” – magyarázza a mesék működési mechanizmusát Bruno

. osztály

Bettelheim, a XX. század második felének talán legnépszerűbb, legnagyobb hatású gyermekpszichológusa. És e gondolatban találtam meg annak magyarázatát is, hogy miért szeretek mesét olvasni, hogy miért lehet az annyira jó hatással az én lelkemre is. Egy jó mesének több olvasata van, mindenkit – gyermeket is, szülőt is – az érint meg belőle, ami neki szól. Egy biztos: az egyre bonyolódó jelentésrétegek sűrűjében mindannyian választ találunk kérdéseinkre.

A rendkívül értékes népmesék mellett azonban szólni szeretnék még szellemi kincsestárunk azon darabjairól is, amelyek eredete ugyan nem nyúlik vissza olyan régre, de szerzőik az ősi tudás talaján állva, az évszázadok során felhalmozott népmesekincs birtokában írták azokat, az alkotással mintegy szintet lépnek. Éppen ezért e fantasztikusan jó történetek elsősorban az idősebb gyerekeket szólítják meg, azokat, akik jól ismerik már az elődeik által rájuk hagyományozott örökség üzenetét. Azt gondolom, ma is születnek „népmesék”, csak ma már nem nevezzük őket így, hiszen az idő elrehaladtával sokkal fontosabb szerephez jutott az alkotó egyéniség, ezért ezeket a történeteket már írók jegyzik. Mesés kincsestárunk legragyogóbb drágaköveinek gondolom Lázár Ervin meséit, amelyekből éppúgy – ha nem jobban – okulhatnak a felnőtt olvasók, mint a gyerekek. S bár történeteinek zömét csak a nagyobb gyerekek értik (és nekik is való), lehetnek különleges, kivételes alkalmak életünk során. Én például abszolút idejét elérkezettnek éreztem Szegény Dzsoni és Árnika történetének felolvasását a lassan nyolcéves kisfiam betegsége idején, amikor a skarlátból gyógyulva bárányhimlőbe esett, vagyis még meg sem erősödött szervezetének újra jó sok próbatételt kellett kiállnia, épp mint a mesehősöknek. Mert persze a gyermek szervezetét betegség idején különösen támogatni kell, mesével is. De ez már egy másik történet.

Nagy Ágnes

Legvégül álljon itt egy mese, mely méltó módon felidézi az előttünk álló ünnep hangulatát.

A len

A réten kivirágzott a len. Hosszú, hajlós, világoszöld szára erre is, arra is elágazott, és mindegyiken világoskék, ötszirmú virágok nyíltak. A Nap melengette, az eső megittatta, a szél táncolt vele.

– Milyen jó itt! – mondta a len. – A Nap megmelegít; ha szomjas vagyok, jön az eső, és megitat; ha pedig erre téved a szél, hajladozom, és táncolok vele.

– Addig, ameddig! – szolt közbe egy reszelős hang. – Egyszer vége lesz a dalnak! Elhiheted nekem, mert én nagyon öreg vagyok, és már sok mindent megéltem: nem tart örökké ez a nagy vidámság. Mondom neked: vége lesz a dalnak.

De a len oda se figyelt igazán. Nőtt, nyújtózkodott a Nap felé, kitérta a halványkék virágokat, itta az esővizet, táncolt, hajladozott a szélllel. Olyan magasra megnőtt, hogy már nem is tudott volna magasabbra nőni.

Akkor emberek jöttek, és tövestől kitépték a földből. Ez bizony nagyon fájta lennek.

– Lehet, hogy most lesz vége a dalnak? – futott át rajta, mert bizony nagyon kellemtelen dolgok történtek vele.

Először vízbe tették, mintha meg akarnák fojtani; azután tűz mellé rakták, mintha meg akarnák égetni; azután megtaposták; végül éles fogú vassfésűvel kifésülték.

– Vajon mi lesz most velem? – kérdezte magától a len.

Hát az lett, hogy föltették egy orsóra, és lenfonalat fontak belőle. Azután fogták a lenfonalat, ráfeszítették a szövőszékre, és megszőtték lenvászonnak.

– Ez igen! – nézett végig magán a len. – Lám csak, mégsem lett vége a dalnak! Amikor virág voltam, csak akkor ittam, ha

Dallmann Máttyás, 5. osztály

esett az eső, most meg egy tarka kötényes lány naponta kétszer is megspriccel tiszta vízzel. Melegedni is csak akkor tudtam, ha a Nap sütött. Táncolni is csak akkor, ha éppen arra járt a szél, most meg napjában kétszer is megfordít az a tarka kötényes lány. Vajon mi jön még?

Hát az jött, hogy a lenvásznat föltekerték. Szép kék színét valahol elveszthette, de most fehér volt, mint a frissen esett hó.

– Ezt kérem! – mondta egy asszonyság, és rámutatott. Csillogó fémdarabokat tett le az asztalra, és magával vitte a hófehér lenvásznat.

– Vajon most mi fog történni velem? – kérdezte magától újra a len.

Ollót vettek elő, és szétszabdalták, tizenkét egyforma darabra. Aztán tüvel szurkálták, és ez igazán kellemetlen volt. De a végén lett belőle tizenkét szép, egyforma alsóruha. Egy kislány kapta meg, és ő

minden nap melegíthette a kislányt egyik, vagy másik darabjával.

– Lám csak, nem lett vége a dalnak! Amíg virág voltam, engem melegített a Nap; most, hogy tizenkét ingecske lettem, én melegíthetem a kislányt.

Telt-múlt az idő. A lenvászon ingecskék egyre kopottabbak, egyre vékonyabbak lettek. Itt-ott el is szakadtak, és meg kellett varrogatni őket. Végül kivették a lent a szekrényből, és beletették egy kosárba. A kosarat elvitték a malomba, és ott megőrölték a lent.

– No, most alighanem vége lesz a dalnak! – gondolta a len, ahogy a malomban őrlődött, de ezúttal is tévedett: a hófehér lenvászonból hófehér papírt készítettek az emberek.

– Ez igen! – nézett végig magán a len. – Sosem gondoltam, hogy ilyen vékony, finom holmi lesz belőlem!

Egy ember pedig fogta a papírt, és szép történeteket írt rá. Azután elvitte magával, és fölolvasta róla a történeteket a többieknek, azok pedig nagyra nyílt szemmel hallgatták. El is kérték, és a len félt, hogy elrongyolódik, ahogy kézről-kézre járt. Csakhogy az egyik ember elvitte a nyomdába, ahol kinyomtatták a sok-sok betűt, ami a papíron volt. A len nagyon büszke volt magára.

– Sosem kerülhetett volna el ez a történet olyan sok emberhez, ha először nem írták volna rám. Most sokkal többfelé tudják meghallgatni, mintha csak engem adogattak volna egyik kézről a másikba.

Aztán újra egy kosárba került. A kosarat bevitték a kandalló elé. Gyerekek voltak a szobában, akik nagyon fáztak.

Topogtak, és a kezüket huhukolták. Aztán tüzet gyújtottak. Egymás után vetették a lángok közé a kosárban heverő papírokat. Már nem fáztak. Kipirult az arcuk a tűz lángjainál. Sorra került a len is.

– Régen csak egy kislányt tudtam megmelegíteni. Most egész csomóan ülnek a tűz körül, és mindegyiket föl tudom melegíteni! – örült a len. – Lehet, hogy most tényleg vége lesz a dalnak, de nem bánom.

De nem lett vége. Ahogy a len elégett, a lángból sok-sok, az emberek szemének láthatatlan alak szaladt föl a kéményen dudorászva. De a gyerekek látták őket, és nagyon is jól tudták, hogy valójában kik is ezek a láthatatlan alakok.

*(Andersen nyomán átköltötte:
Szentkúti Márta)*

ARCOK

„OTTHON ÉRZEM MAGAM BENNE, NINCSENEK KÉTSÉGEIM, HOGY EZT KELL CSINÁLNOM!”

– bemutatjuk a leendő első osztály tanítóját, Freigang Krisztiánt

Mivel tanítóink osztályaik elballagtatása után rendszerint újra vállalnak osztályt, így ritkán adódik lehetőség arra, hogy kívülről jelentkező tanító indíthasson egy új első osztályt. Idén viszont egy új kollégát üdvözölhetünk körünkben, Freigang Krisztiánt, akivel eddigi tapasztalatairól, életéről, terveiről beszélgettünk, hogy közelebbről is megismerhessék őt olvasóink.

Hogyan született meg benned az elhatározás, hogy osztálytanító szeretnél lenni, hiszen egy merőben más pályán dolgoztál azelőtt?

18 évig informatikusként dolgoztam egy multinacionális cégnél, a Siemensnél, ahol számítógép-hálózatokat terveztünk, javítottunk. Már jó pár éve kerestem, hogy merre lehetne kitörni ebből a közezből. A gyermekeim révén kapcsolatban állok most már 13 éve a Waldorf-pedagógiával, és az ehhez köthető antropozófiával.

Nagyon sok mindenben megmerítkeztem: biodinamikus gazdálkodás, festészet, gyógyászat, csillagászat. Aztán sokáig érelődött bennem, hogy merre is induljak, végül jelentkeztem a solymári Waldorf-tanár-képzésre, mivel van tanári képesítésem, de nem tanítottam még azelőtt. Először nem is a tanítás miatt gondoltam belevágni, hanem szerettem volna a sok szerteágazó dolgot – amik foglalkoztattak – rendszerezni, mederbe terelni.

Másodéves voltam, amikor több szülőtársam is – akiknek kisebb gyermekük készült az iskolába – elkezdett kérdezgetni, hogy vállalnék-e osztályt. Először nemet

mondtam, de amikor már egyre többen kerestek meg, ez átfordult igenné bennem.

És hogy miért is az osztálytanítóságot választottam, arra csak azt tudom mondani, hogy amint nyílt ki számomra ez a világ, egyre inkább vonzott, és úgy éreztem, ez a való világ, itt érzem otthon magam. Valahol pedig kezdettől fogva ismerős volt, és ilyen számomra Gödöllő is, maga az iskola, a környezete, a kollégák.

Két évig vittél egy osztályt Kecskeméten. Hogyan tekintesz vissza erre az időszakra, mi az, ami különösen szép volt?

A gyerekekkel való munkára nagyon szívesen emlékszem vissza. Nehéz volt ugyan, de voltak nagyon szép pillanatok. Például, amikor megszülettek a kevert színek. Nem azért csináltunk valamit, hogy megszülessenek, hanem csináltunk valamit, amiből aztán megszülettek. Nagyon szép volt látni az örömeiket, a csodálkozásukat, ahogy próbálgatták ezt, mutatták egymásnak.

Nagy élményt jelentettek még a bizonyítványversek, már maga az írás is nagyon szép folyamat volt. Azt hittem, nagy küzdelem lesz, de leültem, és képes voltam

csak a gyermekekre koncentrálni. Időben el is kezdtem, így időkényszer sem volt rajtam. El tudtam engedni, ha valakinél nem született meg elsőre a vers, de szerencsére megszületett máskor.

Mi az, amivel rendszeren meg kellett birkóznod?

Az osztályból egy közösséget faragni – ezt is tekintetem az elsődleges feladatnak, amikor elkezdtem az első osztályt. Azt tudtam, hogy mit fogok tanítani, de hogy a közösséggé válás hogyan megy végbe, nehezen láttam előre. Végül azt gondolom, hogy sikerült, működnek a szokások, az autoritásom is hat minden gyermekekre, de ugyanakkor megmaradt a szabadságuk is, hogy gondolhatnak mást, akár csinálhatják másképpen is, mint ahogy azt én elterveztem. Még ha időnként fel is kell emelnem a hangom, tudják, hogy nagyon szeretem őket. Mindent egybevetve úgy érzem, jól működünk együtt. Persze kérdés lesz, hogy közel 30 gyermekkel ez majd hogyan fog menni. Amivel sokat küzdöttem még, az a ritmus,

azaz hogy a főoktatás két órájába hogyan tudok belevinni minden olyan dolgot, amit fontosnak tartok. Gondolok itt a ritmikus rész felépítésére – mivel tudom egy kicsit lecsendesíteni a gyerekeket, vagy milyen hangosabb, mozgékonyabb játékkal tudom szabadjárára engedni őket –, de gondolok az egész óra ritmusára, felépítésre is: mennyi idő legyen pl. a füzetmunka, közben legyen-e mozgás, stb. A mese nem fért bele nekem, a mai napig is ebéd után mesélek. Ezen gondolkozom még, hogy így lesz-e itt is, vagy visszatérek a tízórai szünet előtti meséléshez.

Mi Kecskeméten úgy tízóraizunk, hogy minden család egy-egy hétig hozza az egész osztálynak a tízórait. Ez 15 gyermeknél működik, de 30-nál már nem fog. Szociálisan ez nagyon jó dolog, egyrészt, aki a tízórait hozza, az roppant büszke, másrészt pedig nem nézik a gyerekek irigykedve, hogy a másik mit hozott. Persze mindez természetes alapanyagú és házi készítésű, igyekszünk a gabonapokat is tartani, recepteket is osztottunk

egymásnak. Van, hogy meg is szólják a gyerekek, ha látják, hogy valami bolti.

Milyen volt a szülőkkel való viszonyod? Nem voltak bizalmatlanok, hogy tanítási tapasztalatok nélkül, kezdőként vetted át a gyerekeket?

Sokakkal szülőtársak voltunk már egy jó ideje a nagyobb testvérek révén, így ismertek már, bár ez a tevékenységem nekik is, nekem is teljesen új volt. Mégis bizalmatlanságot sem bennük, sem a kollégákban nem éreztem. Én magam rengeteg kérdéssel álltam ott az évnytíton, de hál' Istennek ezek – vagy legalábbis a nagyrészüik – megválaszolásra került. Az osztálytanítóság is olyan, mint az antropozófiával való találkozásom: otthon érzem magam benne, nincsenek kétségeim, hogy ezt kell csinálnom. Sőt! A Waldorf-pedagógiával szemben sincsenek kételyeim – nem mintha lettek volna korábban –, mert működik. Nagyon jó volt ezt megtapasztalni.

Mi az, amit esetleg másképp szeretnél csinálni?

Egy konkrét dolog már megfogalmazódott bennem: a mesélésben kezdetben úgy gondoltam, nem követem az óvodát abban, hogy több napon át ugyanazt mesélem az osztálynak. De most látva ezeket a gyermekeket, és hogy ilyen sokan vannak, szeretném ezt mégis csak kipróbálni. Meglátjuk majd, hogyan működik. Sok mesét olvastam, és azt is elhatároztam, hogy igyekszem több mesét fejből mondani majd. Azt éreztem, amikor fejből mesélek, a gyerekek is más minőségben vannak jelen.

Milyen terveid vannak még?

Az az érdekes, hogy Kecskemétre vittem be újdonságokat, méghozzá innen, Gödöllőről. Például nem kötjük a furulyákat, hanem szójük, vagy ilyen még a labdaháló-horgolás második osztályban. Most azon gondolkodom, ide, Gödöllőre milyen újdonságokat hozok majd, hogy

ne mindig ugyanaz legyen, ne váljon minden, amit csinálunk, szokássá, rutinná. Nyilván, ha valamiről azt gondolom, hogy az jó, azt majd én is úgy csinálom, de próbálok mindenbe újdonságokat beépíteni. Ilyen volt számomra még a dráma. Kecskeméten minden osztály készít év végén egy színdarabot, és úgy látom, hogy szűk az a forrás, amiből dolgoznak. Én ezt elhagytam, és mást kerestem. Ilyen volt idén például Szent Ferenc története: nem a Szentkúti Márta-féle drámát használtam, hanem találtam egy Szent Ferenc életét leíró könyvet, ami alapján egy másik osztálytanító még korábban írt egy kis színdarabot.

Milyen szakórákat fogsz tanítani az osztályban?

Újdonság lesz számomra is, hogy a mozgást itt én fogom tanítani, Kecskeméten erre volt külön szaktanár. Ezért ott a ritmikus részbe vittem bele bizonyos dolgokat, most pedig helyette a mozgásórába építem majd be. Például mi elsöben végigjártuk az állatokat mozgásszinten (ez benne van a Bothmer-tantervben és az Extra Lesson terápiában is), a kúszástól egészen a macskáig jutottunk, és nagyon sok időt vett igénybe.

A kézimunkát is én fogom tanítani, ezt nagyon megszerettem, de nyilván ehhez majd a jóval több gyermeknél segítségre lesz szükségem, és természetesen még a festésórát is én fogom tartani.

Bár beszélek angolul és németül, ezeket a tantárgyakat nem én szeretném tanítani, viszont terveim szerint bent leszek minél több órán. Kecskeméten is bent voltam a legtöbb órán, a mai napig együtt csinálók a gyerekekkel mindent. Fontos ez egy-egy tanárnál azért is, hogy segítsék nekik megtartani az osztályt, de például az ének- és az euritmiaórán a magam kedveléséből vagyok bent.

Választottál-e szakirányt az osztálytanítói képzés mellett?

Még nem, de már a VTK-nak jeleztem, hogy szeretném megbeszélni, milyen irányba is menjek tovább, mire van az iskolának legjobban szüksége. Ez nem szükséges a Waldorf-tanárképzéshez, de én magam is szeretném tovább képezni magam. Korábban még gondolkoztam az Extra Lesson képzésen, de ez itt megoldottnak látszik Piroska és Ági révén.

A kertművelés is szóba jött, azzal is foglalkoztam. Szeretném ebben mindenképp Istvánnak a segítségemet felajánlani. Érdekel még nagyon a Bothmer-gimnasztika, mivel a kicsiknek nincs olyan tanító, aki effajta mozgásórákat tudna tartani.

A honlapon való bemutatkozásodban írtad, hogy három gyermeked három különböző iskolába jár. Rajtuk keresztül beleválsz más iskolák életébe is, tudod ezt kamatoztatni?

Talán az epochákban; használom is a gyerekek régi epochafüzeteit a készülésnél. Szegeden pl. egy ferences templomba megyünk kirándulni, és az ötlet a kisleánytól származik, aki tavaly ott volt kirándulni az osztályával.

Az is nagyon foglalkoztat, hogy mit tudnék a gyerekeknek a világból megmutatni. Tavaly Tóserdón voltunk kirándulni, egy őserdő, őslápos területen a Holt-Tiszának az egyik ágánál, gyógynövényeket gyűjtöttünk, nézegettünk. Idén pedig valamilyen Szent Ferencsel kapcsolatos dologra gondoltam. Végül ahova elkirándulunk, laknak is szerzetesek, így tudunk majd beszélgetni velük, és talán az előadásunkból egy részletet is bemutatunk majd.

Tapasztalataid révén mi szerinted Gödöllő erőssége?

Bár tudom, hogy minden iskola küzd a közösségépítéssel, azzal, hogy minél több

embert mozgósítson a különböző munkákra, feladatokra. Ezt mintha itt, Gödöllőn erősebbnek látnám, mintha aktívabban lennének itt a szülők. Mondom ezt úgy, hogy tudom, itt is küzdötök ezzel. Talán több arcot látok mozgolódnival, nemcsak a szülők, hanem a pedagógusok között is. Meglátjuk majd, hogy ez tényleg így van-e, és hogy én mit tudok majd hozzátenni ehhez, az új osztály szülői körével.

Nem éreztem Kecskeméten, hogy lesnék a szülők minden kívánságomat, így sok feladat hárult rám. Nyilván ebben nekem is erősödnöm kell, valamit másképp kell majd csinálnom.

Hogyan fogadták a szülők itt, nálunk, hogy Te leszel az új tanító?

A bejelentés számomra nagyon felemelő és meghatározó volt, szünni nem akaró taps fogadott. Fürödtem a jó érzésben, úgy gondolom, nagyon örülnek; mintha azt sugallták volna, hogy igen, ennek az embernek itt van a helye.

Nem adja fel ez a nagy várakozás a leckét?

Ez igazából nem, inkább a kollégák, akikre nagy tisztelettel nézek fel, illetve az, hogy tudom, itt nem 15 gyermek lesz az osztályomban, hanem jóval több, közel kétszer annyi.

Hány gyermeket szeretnél fel venni?

24 és 30 között, a 24 számomra egy bűvös szám, a 30 pedig talán a felső határ.

Hányan jelentkeztek az osztályba?

56 jelentkezőnél tartunk most, a Waldorf-óvodákból érkező és a testvérgyermekek száma meghaladja a 30 főt.

Nem merült fel a hívogatók során a párhuzamos osztály kérdése?

Ez minden évben felmerül, de a VTK egyelőre elzárkózik az elől kapacitás és a szükséges feltételek hiánya miatt (a tavalyi nagyszámú érdeklődő között sem volt

két osztályt betöltő iskolaérett gyermek, a jelentkezők idei létszáma sem elegendő a párhuzamos osztály indításához – a szerk.)

Ebből a rengeteg jelentkezőből hogyan fogod kiválasztani az osztályt?

Van egy nagyon komolyan felépített rendszere a kiválasztásnak, hogy a felvételi során mi mindent figyelünk, mint például iskolaérettség, együttműködés, testarányok, mozgás stb. Röviden: testileg, lelkiileg, szellemileg készen áll-e a gyermek belépni az iskola kapuján. Ebben szeretnék Pitz Ági és Tóth Piroska segítségére támaszkodni! Ezen túl az érzésekre, benyomásokra hallgatok. Az adott gyermekkel van-e dolgunk egymással? Valóban hozzám jött? Valóban én tudom őt tovább kísérni?

Figyelembe veszed a családokat is?

Elsősorban csak a gyermeket szeretném nézni, de egy bizonyos ponton túl, amikor kérdés merül fel, vagy ha választani kell, megnézzük, hogy Waldorf-óvodából jönnek-e, hogy jár-e már az iskolába testvér, hogy mennyire elkötelezettek a szülők, nem „menekülő”-e inkább.

Milyen volt az Elsős hívogatók hangulata?

Fantasztikus! Az első alkalommal közel nyolcvan voltam; nagyon izgultam, még soha nem beszéltem ennyi ember előtt! Előtte Ági tartott egy nagyon frappáns előadást a kisgyermek-korról és az iskolaérettségről, majd én következtem. Később aztán a Nyílt Napon kaptam olyan visszajelzéseket, hogy amit tőlem hallottak, az visszaköszönt abban, amit láttak.

Bár valamelyest csökkent a résztvevők száma az előadások során, de a nagy érdeklődés mindvégig megmaradt.

Az elmúlt időszakban nagyon intenzíven vagy nálunk jelen. Hogy bírod azt, hogy mindkét iskolában helyt kell állnod?

Ahogy elkezdtem hospitálni az óvodákban és láttam a gyerekeket, valahogy „betüremkednek” a kecskeméti gyerekek közé. Tanítás során meg-megjelennek arcok, vagy az esti készülésekkor, amikor a gyerekekre gondolok, bevillannak az itteni egyéniségek, események. Most még nincs ezzel problémám; amikor Kecskeméten vagyok, igyekszem a kecskemétiekre koncentrálni, amikor pedig Gödöllőn, akkor az itteniekre, próbálom kettéválasztani a kettőt.

Mások-e a gyerekek itt, akik érkeznek hozzánk?

Szerintem mások, mintha itt nagyobb lenne a mozgásigényük. Gondolom, ez azért lehet, mert itt a városi élet hangsúlyosabb. Persze, Kecskemét is város, de sokan járnak az iskolába a környező falvakból, tanyákról.

Itt talán még fontosabb kint lenni a szabadban, kint játszani, építeni.

Hogyan fogadták Kecskeméten, hogy két év után eljössz?

Vegyes volt a fogadtatása, és erre számítottam is. Volt, aki talán megharagudott rám ezért, vannak, akik csalódottságot, elkeseredettséget éreztek. Volt egy harmadik rész is, akik megértettek, mivel ismerték az élethelyzetemet, és ők sem döntöttek volna másképp.

Sokan tudjuk, de meséld el, kérlek, hogy mi is a döntés oka!

Buth Vikivel – egykori gimnáziumi tanárunk, jelenleg a Regiben tanít – költö-

zünk össze, kapcsolatunkat szeretnénk szorosabbra fogni. Még az elején azt gondoltuk, hogy ez a nyolc év majd működik távkapcsolatban is. De aztán hamarosan kiderült, hogy nehezen megy. Így, amikor kilátásba került – kivételesen –, hogy lehetőség adódik arra, hogy jelentkezhsek ide osztálytanítónak, éltem a lehetőséggel. Látván a tapasztalt, sok év óta itt tanítókat, ki tudja, mikor lesz legközelebb ilyen lehetőség – gondoltam. Egyáltalán nem volt könnyű döntés, sokat vívódtam, míg eljutottam ide. 17 évet éltem Kecskeméten, de nem is ez tartott vissza, hanem a gyerekek, az osztályom és a felelősség, hogy vajon ezt megtehetem-e velük. Jó kapcsolatom van velük nagyon, bár rendszeren megküzdöttük a tavalyi évet.

Fontosnak tartom hangsúlyozni, hogy nem haragból vagy menekülésből jövök el Kecskemétről, hanem az élethelyzetem miatt.

Mi vonzott az iskolánkba?

A gödöllői kollégák felkészültsége, hozzáállása, a velem való viszonyuk, az egy-

mással való kapcsolatuk – nagyon vonzó közeg számomra. Ez nagyon jó érzés, de izgalom is van bennem, hogy hogyan fogok én majd ebben működni.

Említetted, hogy az antropozófia területén több dologgal foglalkoztál már, részt veszel az egyesületi stúdium-munkában is. Komoly elköteleződést feltételez ez az antropozófia iránt.

Ez valóban így van. Nagyon magaménak érzem ezt a világot. Igazából azt mondhatom, hogy visszataláltam. Gyerekkoromban hasonlókat fogalmaztam meg magamban, nyilván gyerekszíntén. Olyan példát tudok mondani, hogy „én sosem fogok meghalni!” Aztán ez az érzés tinédzser koromban kezdett elveszni, majd később jött a Waldorf és az antropozófia, és visszataláltam a régi érzésekhez, gondolatokhoz. Steinert olvasva sokszor nem értettem, hogy mit mond, de előfordult gyakran az is, hogy homlokomra csaptam: tényleg így van! Rendszeres volt ez az aha-élmény.

Mivel foglalkozol most az antropozófián belül?

Jelenleg a tanítás kapcsán rendszeresen az embertannal a solymári önképző körben (amit a volt tanárképzősök alapítottak), a stúdium révén pedig az ünnepekkel Forgács Erzsikénél. Nagyon jó, hogy ezzel foglalkozunk! És persze rengeteg dolog van még, ami érdekelne. Ilyen például az Evangéliumok Jézustól Krisztusig, de lehet, hogy még nem most van itt ennek az ideje. Amivel még nagyon szeretnék foglalkozni, az a táplálkozás.

Mi az, amivel ezen a téren is segíteni tudnánk akár a gyerekeket, akár a szülőket egy-egy probléma vagy akadályoztatás kapcsán. Mi az, amit fogyasztani kellene az adott élethelyzetben, és persze ugyanaz érdekelne a magam szempontjából is.

Nagyon tetszik, hogy itt van egy olyan konyha, amely törekszik arra, hogy egész-

séges alapanyagokból főzzen egészségesebb ételt a gyerekeknek.

Az elsős hívogató plakátján – amit Viki-vel készíttetetek – ott van a vitorla, a bemutatkozásodban is olvashattunk erről a hobbidról.

Hajózási középiskolába jártam azzal a céllal, hogy hajózni fogok, végül más irányt vett az életem. Aztán a Siemensnél – előző munkahelyemen – hirdettek vitorlázó tanfolyamot: kapva kaptam az alkalmon. Le is vizsgáztam, és azóta a Balatonon vitorlázom, illetve az utóbbi 3-4 évben már tengeren is. Volt egy balatoni hajóm, amit eladtam pont a tanítás, azaz az életmód-váltás miatt, mert tudtam, hogy nem fogom tudni fenntartani. Tavaly aztán vettem egy tengeri hajót, de azt inkább befektetés céljából. Remélem, sikerül gazdát találni, mert nagyon sok nyűg és macera egyáltalán a parton tartása.

Tavaly nyáron nagy kaland volt, hogy végighajóztunk rajta hat héten át a Földközi-tengeren Vikivel és gyermekeinkkel. Nagyon jó megmérettetése volt a kapcsolatunknak és magamnak is, hogy mennyire tudok megküzdeni az elemekkel, a viharokkal, a természettel, tengeri betegségekkel bezárva egy hajóba. Végül aztán nagyon jól sikerült, a gyerekek nagyon jól bírták, és a kapcsolatunk is erősödött Vikivel. Azt gondolom, hogy ez a hajóút erősen benne van abban, hogy én most itt vagyok.

Ha lenne több idő, mivel foglalkoznál még szívesen a vitorlázáson kívül?

Nagyon szerettem korábban is, de Viki révén is sokat túrázom, szeretek erdőben lenni. Szívesen foglalkoznék sokat még fával, akár felépítenék egy házat, de kézműveskednék is. Nagyon szeretem a fa illatát. Többet járnék színházba, hangversenyre, könyvtárba.

Nem környékeztek meg még nálunk, itt, Gödöllőn, hogy kamatoztasd számítógépes tapasztalataidat?

Kecskeméten én vagyok a rendszergazda egy informatikus szülővel együtt, aki kollégám volt a Siemensnél – kicsit jó nosztalgizni is. Itt még nem kérdeztek meg erről, talán sokan nem is tudják, hogy értek ehhez.

Vállaltál a kecskeméti iskolában más feladatokat is a tanításon túl?

Kecskeméten tagja vagyok az Igazgatási Konferenciának, ami hasonló az itteni VTK-hoz. De benne vagyok az építkezés munkacsoportban, és én vagyok a fenntartó egyesület vezetősége és a Tanári Konferencia között a kapcsolattartó. Sokat dolgozunk kollégáinkkal és a szülőkkel a hármastagú tagozódás megértésén és adoptálásán, hogy egy megfelelően működő intézményi struktúra alakulhasson ki Kecskeméten.

Ugyancsak a honlapon való bemutatkozásodban említetted, hogy nagyon fontosnak tartod a gyermekeiddel való kapcsolattartást. Nem lesz ez most nehezebb, hogy eljössz a közelükből?

Valóban nehezebb lesz, mert kettejükkel találkozom rendszeresen hétköznap is. Viszont így a hétfvégék lehetnek rendezettebbek, rendszerezettebbek.

Kira lányom 17 éves, Áhim fiam pedig 15, ők édesanyjukkal élnek egy új családban, ahol születtek kisebb testvéreik is, a kisebbik fiam pedig 10 éves, ő Kecskeméten él az édesanyjával.

Kira most ének-zenei gimnáziumba jár Kecskeméten, és a mai állás szerint Egerbe készül, tanár szeretne lenni, Waldorf tanár, természetesen. Matematika, ének-zene és képzőművészet az erőssége, nagyon komolyan jár egy képzőművész szabad iskolába. A gimnáziumban

sokat énekelnek kórusban, zongorázni tanul, matematikából pedig csúcs.

Áhim jelenleg a Regiben kilencedikes. Ő a drámában erős, és gitározik is. Igazi kamasz. Jelenleg a hétköznapokat itt, Gödöllőn Vikinél tölti.

Roland harmadikos a Szegedi Waldorf Iskolában. Őt jelenleg a foci foglalkoztatja igen erősen.

Te is játszol hangszeren?

Korábban trombitáltam, és játszottam egy fúvószenekarban is. Tavaly elő is vettem a hangszeret, de aztán jött a nyár, és azóta nem sikerült újra játszanom rajta.

Várod már a szeptembert?

Nagyon. Már most próbálok jóval tudatosabban készülni előre, mint annak idején, két évvel ezelőtt, de először a közelebbi felvételikre koncentrálok még. Aztán Kecskeméten kell lezárjak egy igen szép korszakot, hogy Gödöllőn elindulhasson egy új és remélem szintén nagyon szép korszak.

Az interjút Kecskés Judit készítette

„A TÖRTÉNETEIM MAGUKAT MESÉLIK”

- interjú Kertész Erzsi íróval -

Jár köztünk egy édesanya, akinek szó szerint mesés élete van. Kertész Erzsi sikerregyerekkönyvek szerzője, gyermekei révén kötődik a Waldorf-iskolához. Egy író, akinek folyamatosan mesék rajzanak a fejében, egy pszichológus, aki sokat tud a lélekről, egy édesanya, aki minden rezdülésében együtt van a gyermekeivel.

Különleges vibrálás lengi körül Erzsit, ezt vezettük le egy izgalmas interjúban, fogadjátok szeretettel.

Min dolgozol most, íróként mi foglalkoztat? (Hogy máris a közepébe vágjunk.)

Mostanában jellemzően folytatásokon dolgozom. A Panthera című ifjúsági kalandregényem második része áprilisban, a Könyvfesztiválra jelenik meg, de közben már elkezdtem írni a harmadik részt. Mivel ezek elég terjedelmes könyvek, így az valószínűleg csak jövőre kerül kiadásra.

Szintén folytatást tervezünk az Állat Kávézó című szatirikus kisregényemhez, illetve a Göröngyös Úti Iskolához, mely

kisiskolás gyerekek jellegzetes problémáit dolgozza fel egy-egy történetben. Van egy felkérésem kezdő olvasóknak szánt mesekönyv-sorozatra is.

Mindezek mellett néha még az asztalfióknak is dolgozom, vagyis olyan szövegeket is írok, melyek talán soha nem kerülnek majd kiadásra. Utóbbiak mindig olyan témák, melyek aktuálisan foglalkoztatnak. Ez egyébként már inkább az írás terápiás részéhez tartozik az életemben, az összes többi pedig munka és szórakozás egyben.

Írónak lenni 24 órás munka, egyfolytában kattog az ember agya a történetmesélésen – én legalábbis így gondolom. Ugyanez az anyaság is: a gyerekek körül is folyamatosan jelen vagy, fizikailag, érzelmileg és gondolatban is.

Hogyan éled meg ezt az egyedi élethelyzetet, határtalan szabadságként vagy valami másként?

Pont, ahogy megfogalmaztad, vegyesen. Az ihlet, az ötletek nem kérdezik, hogy mikor jöjjenek, és jó kis belső feszültséget tud okozni az, ha éppen akkor nem tudok leülni írni, amikor rá vagyok hangolódva egy-egy történetre. Másrészt viszont hatalmas szabadságot ad, hogy magam osztom be, mit, mikor, hogyan csinálok. Ez fegyelemre, folyamatos alkalmazkodásra is neveli az embert, de természetesen sokszor érzem azt is, hogy a fejemre nőnek a dolgok, a határidők, a háztartás. Egy-egy szövegleadás finisében a gyerekeim szoktak olyasmit mondani, hogy „túl sokat írsz”, és olyankor úgy érzem, hogy jó lenne inkább egy „rendes munkahely”,

amiből ki lehet lépni, ami térben-időben elkülönül a családi élettől. De ez ritkán fordul elő, alapvetően inkább örülök, hogy magam alakíthatom a dolgaimat. Ami még vicces, hogy az írói munkának része az is, hogy időnként az ember magányra vágyik, és csak néz kifelé a fejből. Kívülről mind-az passzivitásnak, elzárkózásnak, semmittevésnek tűnik, és néha én magam is tudok ítélni emiatt, miközben ilyenkor intenzív belső munka zajlik, e nélkül nehezen születhetnének új történetek.

Szóval tényleg nem mindig egyszerű, mégis ajándéknak tekintem, hogy így alakult a pályafutásom. És nem utolsósorban fantasztikus művészeket, illusztrátorokat,

írókat és kiadói szakembereket ismerhettem meg, akik mind rengeteget tesznek a minőségi gyerekönyv-kiadásért.

Milyen módszerrel alkotasz? Van egy alkotóhelyed, egy „gondolkodó”; sarkod, vagy valami, ami ihletet ad?

Nincs állandó dolgozó helyem, fogom a laptopot, és ahol éppen nyugalom van, oda ülök le. Délelőtt tudok a legjobban dolgozni, olyankor még friss az agyam, de ha éjszaka eszembe jut valami, mindig van füzet és toll a kezem ügyében. Régebben először kézzel írtam le a történeteimet, mert imádok kézzel írni, de mostanában már praktikusán közvetlenül a gépbe pötyögök. Konkrét módszerem

nincs. Vagy talán mégis van, de nehezen megfogható. Nagyon gyorsan írok, ami azt jelenti, hogy a történet keretei nagyjából megvannak, amikor nekilátok, de a részletek az írás során szinte maguktól bontakoznak ki. Tudom, ez kicsit furán hangzik, de valahogy bízom a történetben, a szereplőkben, hogy majd szépen megírják magukat.

Sokszor, ha túlságosan megtervezem az egészet, nem lesz olyan életszerű, mint ha hagyom, hogy spontán alakuljon.

Néha a szereplők képesek egész más irányba vinni a sztorit, mint ahogy elterveztem, és ez mindig nagyon érdekes, szóval csupa meglepetés a folyamat. És mindig izgulok, hogy egyszer csak majd elhallgatnak, és akkor mi lesz?

A Waldorf-pedagógia hogy került az életembe, és hogyan hat rád? Pszichológusként hogy éled meg a Waldorf-szülőséget?

Pszichológusként végeztem, és egészen határozottan emlékszem arra a pedagógiaórára az egyetemen, amikor először hallottam az alternatív iskolákról, köztük a Waldorfról. Akkor és ott, húszévesen eldöntöttem, hogy ha lesznek gyermekeim, csakis ilyen intézménybe járnak majd. Az élet pedig igazolta ezt a régi döntést, hiszen a gyermekeim nagyon szerek a Waldorfot, és nagyon sok fontos és jó dolgot kapnak a nevelőiktől, a pedagógiától. Kicsit irigylem is őket, hogy ilyen intézménybe járhatnak; én is szívesen kipróbáltam volna a Waldorf-létet. Egyébként ez egy fura kettősség is, mert amikor iskolásokról szóló könyvet kérnek tőlem, akkor csakis a saját emlékeimre tudok hagyatkozni, így az általam ábrázolt iskolák nemigen hasonlítanak egy Waldorf-sulira.

Izgalmas ifjúsági kalandregényed nagy sikert aratott a tizenévesek között. Nehéz ezt a korosztályt megszólítani, állítólag keveset olvasnak, azt is képernyőn. Te hogy látod őket, mi az a történet, amivel megkínálad őket, és mennyire érzed ki-

hívásnak a digitális világot a „hagyományos” valós világgal szemben?

Ami érdekes, hogy nincs sok tapasztalatom ezzel a korosztállyal, mert a fiaim még kisebbek.

Arra viszont nagyon is jól emlékszem a saját kamaszkoromból, hogy milyen történetek úvöltek el. Mindenevő voltam, a lányregények mellett jöhettek az indiános történetek, a sci-fi, a kalandregények is. A Panthera írásakor azt tartottam szem előtt, hogy a gyerekek kiskamaszkorban nagyon fogékonyak a kortárs csoportra, így a fókuszban az áll, ahogyan ez a hat különböző személyiségű kamasz mindenféle megpróbáltatások és izgalmak hatására egy csapatát kovácsolódik. Aztán kell a történetbe természetesen még egy fő gonosz is, meg jó néhány poén, mert a humor mindig fontos. És persze itt is ért meglepetés írás közben: Rozika, a portás néni nem volt betervezve az elején, egyszerűen csak beleírta magát a történetbe, olyannyira, hogy végül főszereplővé lépett elő.

A digitális világhoz egyébként keveset értek (pedig néha nem ártana), és ezért nem is szeretnék olyan történetet írni, amiben mindenféle kütyük szerepelnek, mert akkor először tanulmányoznom kéne őket, ami elég nagy erőfeszítést követelne tőlem. A Pantherához például öt hegymászós könyvet olvastam el, hogy képbem legyek. Viszont az a téma nagyon is érdekelt, így nem éreztem kárba vesztett időnek, hogy magashegyi hegymászók expedíció-leírásait olvasgatom, csak azért, hogy ne írjak butaságot egy hegymászós ifjúsági regénybe.

A történeteid valós alapúak, de mégis mesés elemek teszik varázslatossá, olvasmányossá, élénk fantáziával írod ezeket. Hogy születnek a meséid? Kicsit mesélj a mesélésről, kérlek, hogyan élnek veletek, a család életében milyen szerepük van, mit jelent számokra?

A mese számomra a teljes szabadság, egy olyan tér, ahol bármi megtörténhet. Ahol azt csinálók, azt teremtek, amit csak akarok, nincsenek korlátok. Mindmáig elkápráztat az a folyamat, ahogy a semmiből lesz valami, egy kósza gondolatból létrejön egy könyv, egy szép, művészi kivitelű tárgy, ami másokkal megosztható, és né tán még örömet is szerez nekik. Az évek során azt is megértettem, hogy kis túlzással szinte bármiből lehet mesét írni, bár nem mindenből érdemes. És elfogadtam azt is, hogy nem tudok olyan mesét írni, ami mindenkinek tetszik. Van, akit inkább zavar az az irónia, amellyel én gyakran élek.

A pszichológusként érzékeny személyiséged is segíti, hogy ún. „problémaorientált” gyerekkönyveket is írtál (NEM mese, Göröngyös Úti Iskola), ami még ritka műfaj, de nagy szükség van erre. Te hogy véled, mennyire terápiajellegűek a könyveid? Valóban egyre nagyobb az igény az ilyen típusú segítő könyvekre. Engem is megtalálnak ilyen felkérések, főként a szakmai háttéremből kifolyólag. Érzékeny terület ez, mert úgy kell irodalmi igényű alkotást létrehozni, hogy ne legyen szájbarágós, didaktikus, ne éreztesse a gyerekekkel, hogy itt most nagyon meg akarnak neki mondani, tanítani valamit, hiszen ez általában erős ellenállást vált ki. Nekem eddig két ilyen jellegű könyvem került kiadásra. Mindkét esetben úgy próbáltam feloldani a fenti dilemmát, hogy a humor és játékoság irányából közelítettem a kérdéshez. A nehéz témák kibontásakor megpróbálom kerülni például a sajnálkozó hangnemet, vagy a túlzott érzelgősséget, mert egyrészt ez lehet ugyan hatásos, de érzékenyebb olvasók számára olykor mégis hamisan cseng.

Mi jellemzi a mai történetmesélést, a digitális korban hogyan lehet a gyerekek figyelmét megragadni, lekötni? Valahol olvastam, hogy a Harry Potter azért olyan hasznos olvasmány érzelmi intelligencia-

fejlesztés szempontjából, mert a főszereplő nagyon sok különféle személyiséggel kerül interakcióba, és ez segíti a könyvet befogadók kommunikációját, empátiáját, a saját szempontjuk megváltoztatásának képességét. Hogyan vélekedsz erről?

Talán ez most nagyon sarkított vélemény lesz, de én úgy gondolom, hogy korok ide vagy oda, az embereket foglalkoztató, nagy, közös témák időtlenek, egyetemesek. Ide tartoznak az emberi kapcsolatokkal, a személyes fejlődéssel, küzdelmekkel, értékrenddel, a világban elfoglalt helyünkkel kapcsolatos történetek, és persze a nagy, örök kérdések. Én akkor tudok jól írni, ha ezek valamelyikét megérezem egy ötletben, és a többi már szinte csak találás, díszítés. Mindamelllett, hogy a találás teszi élvezetessé a művet, meg persze el is lehet vele rontani akár egy jó témát is. A digitális kor ugyanakkor felvet persze új kérdéseket is, de ha a mélyére ásunk, lehet, hogy egy már ismert, örökzöld témához jutunk, például ahhoz, hogy mennyire ura vagy rabja az ember a sorának, a körülményeinek, a kornak, amelyben él.

Milyen terveid vannak a közeljövőben?

Mozgalmas április elé nézek, mert az a szerencse ért, hogy három könyvem is megjelenik a Könyvfesztiválra. Aztán, ha minden jól megy, a júniusi Könyvhétre is várható egy kisebbeknek szóló nyári történet. Mostanában gyakran járok vidékre is, könyvtáraktól, művelődési házaktól kapok meghívást író-olvasó találkozókra. A tavasz egyébként mindig nagyon mozgalmas időszak a könyvkiadásban. De már várom a nyarat is, jó lesz majd pihenni egy kicsit, és néha jót tud tenni néhány írásmentes hét. De az agyam valószínűleg akkor is kattog majd az újabb történeteken.

Az interjút készítette: Fülöp Hajnalka

A könyvekről, programokról részletesebben a „Kertész Erzszi könyvei” fb-oldalon lehet tájékozódni.

A Dióhéj 2015 adventi számában indítottuk útjára közösségünk új családjait bemutató rovatunkat. Örülünk, hogy továbbra is sokan várjátok, olvassátok, és köszönjük a kedves bemutatkozásokat minden közreműködő családnak. Örülünk a pozitív visszajelzéseknek, sokan innen ismerhetnek meg kicsit jobban olyan családokat, akikkel nincsenek napi kapcsolatban. Jó érzés itt is látni, hogy milyen sokfelől érkezünk ebbe a közösségbe, milyen sokszínűek vagyunk, és mégis együtt haladunk egy közös úton.

Ezúttal is folytatjuk az új és még újabb családok bemutatását, most három első családdal ismerkedhettek meg.

JUHA CSALÁD

Bonifác anyukája, Dr. Bodrogi Lilla a gödöllői Mezőgazdasági Biotechnológiai Kutatóintézetben dolgozik kutatóként. Szabadidejében kertészkedik, szeret főzni, kirándulni, gombászni, kézműveskedni, szappant készíteni – a férje és a gyerekek nagy öröme. Boni apukája, Juha Pál már 16 éve az Origo.hu sportújságírója, három olimpián, egy futball-világbajnokságon is járt már. Igyekszik minden szabadidejét a családjával tölteni, ilyenkor rendszerint együtt sportol, játszik, horgászik a fiúkkal. A legjobban akkor érzi magát a család, amikor együtt kimozdul, és igyekszik megismerni a világ szépségeit. A kedvenc helyük a tengerpart, a hegyvidék, de a forgalmas városokba is szívesen ellátogatnak.

Nem olvastam el százoldalas könyveket az antropozófiáról, Rudolf Steinerről és a Waldorfról, ezzel együtt már nagyon régóta érzem és tudom, hogy ez az a szemlélet vagy életfelfogás, amely a mostani vad világban erőt és támaszt adhat egy család minden tagja számára.

Jó 15 éve történt, hogy Lillával úgy döntöttünk, kipróbáljuk magunkat Skóciában egy Camphill Közösségben, ahol önkéntesként töltöttünk el pár hónapot. Az az emberközpontúság és természetközelség óriási hatással volt ránk, olyannyira, hogy később Finnországba is ellátogattunk egy hasonló közösséghez. Felejthetetlen volt megtapasztalni, hogy milyen az, amikor egy fogyatékkal élő gyerek vagy felnőtt is úgy érezheti, ő ugyanolyan, mint más, és teljes életet élhet, boldog lehet, mert fontos az, amit naponta tesz – legyen szó akár csak arról, hogy ő az, aki kiviszi a komposztot, vagy éppen kertészkedik reggeltől estig.

Ezek után szinte természetes volt, hogy a gyermekeinket is szeretnénk olyan útra terelni, ahol közel lehetnek a természethez, és olyan dolgokat tanulhatnak meg, amelyeket életük során valóban hasznosíthatnak.

Számomra hihetetlen látni, milyen az, amikor nem a kémiai vegyjeleket vagy a nyelvtani szabályokat próbálják meg tölcserrel belekényszeríteni a gyerek fejébe, hanem azt tapasztalom, hogy a fiam megtanultak körmöcskézni, kötni, horgolni, faragni, és büszkén mutatják, mi az, amit az iskolában vagy az óvodában megtanultak. Nem kényszerből, hanem szeretetből, amit aztán otthon is gyakorolnak, persze nem azért, mert házi feladat. Ilyenkor arra gondolok, bárcsak én is Waldorf-ba jártam volna.

Fiaink, a 9 éves Benedek, a 7 éves Bonifác és az 5 éves Dániel egyaránt Waldorfban tanulnak.

Boni az, aki Gödöllőre jár, és ugyan még csak szeptemberben kezdett, már most látjuk rajta, hogy mennyire feltölti őt az iskolában eltöltött idő, ahol, ha kell, egyedül gondolkodik a világ nagy dolgairól, de ha éppen arra vágyik, akkor biztosan megtalálja azokat a társakat vagy oktatókat, akikkel jól érezheti magát. És szerintem ez a legfontosabb.

Juha Pál

BEMUTATKOZIK A LACZKÓ CSALÁD

Laczkó Gábor vagyok és dióhéjban szeretném bemutatni családjunkat és kapcsolatunkat a Waldorffal. Pécelen élünk egy kertes házban, ám, mint oly sokan itt a környezetünkben, mi sem vagyunk tősgyökeres péceliek. Engem Hajdú-Biharból, feleségemet, Timit pedig Csepelről sodorta ide a szél. Két gyermekünk van, Bálint 2007-ben született és 2016 októbere óta jár Klaudia osztályába. Öccse, Peti 2010-ben született és nagyon szeretnénk, ha szeptembertől ő is a Gödöllői Waldorf Iskola padjait koptatná. Családjunk nemrégiben Messi és Rodriguez néven „megkeresztelt” – egyébként leány – tengerimalacokkal bővült, akik valószínűleg a világ legtöbbet kézben lévő jószágai, és nemrégiben az állattan epocha keretében látogatást is tettek a köztudottan csendes negyedik osztályban – túléltek.

Hogyan is került a mi családjunk a gödöllői Waldorffba? Bálint az állami rendszerben kezdte meg tanulmányait. Bár már előtte felmerült a gondolat bennünk, hogy talán a „Waldorf”. Ez a gondolat aztán egyre jobban erősödött, és ezért 2015 szeptemberében csatlakoztunk egy Pécelről indult Waldorf-kezdeménnyezéshez, és pillanatok alatt egy viharos tengeren találtuk magunkat. Kis csapatunk ugyanis elhatározta, hogy Waldorf-óvodát és -iskolát indít 2016 szeptemberétől. Szerencsére mindenki elég tudatlan volt abban a tekintetben, hogy mivel is jár egy iskola megalapítása, így belefogtunk. Erőfeszítéseinket végül siker koronázta, és rengeteg munka, anyagi áldozat és kilincselés eredményeképpen 2016 szeptemberében a XVII. kerületben megnyitotta kapuit a Christophorus Waldorf Iskola. Ennek az évnek köszönhetően azonban

Póth Boldizsár, 8. osztály

elég mélyen beleástuk magunkat a témába, alaposan megismertük a pedagógiát, látjuk, hogy hogyan működik egy Waldorf-iskola, melyek egy fenntartó feladatai stb. De talán mindennél fontosabb, hogy elkezdtük alkalmazni ezeket az elveket a családi életünkben, és láttuk ennek a gyermekeinkre gyakorolt pozitív hatásait, ami végképp elkötelezett bennünket erre az útra. Timi a Christophorusban jelenleg társadalmi munkában látja el az iskolatitkári feladatokat. Mivel a gödöllői iskola a „mentor” intézményünk, így többször járt itt a „szakmát” kitanulni. Így derült ki szinte véletlenül, hogy a negyedik osztályban van még hely.

Bálint Pécelen járt egy helyi állami iskolába, és már második-harmadik osztályban láttuk, hogy az oktatási rendszer (és nem a konkrét iskola) milyen káros a gyermekek fejlődésére. Azt volt a legrosszabb látni, hogy Bálint kezdeti lelkesedése erősen hanyatlott lefelé. Legnagyobb szerencsénk-

re a próbahét jól sikerült, és az őszi szünet óta Bálint Gödöllőre jár. Nagyon jó látni, hogy gyorsan beilleszkedett, barátokra talált és újra nagy lelkesedéssel jár iskolába. Sokszor és örömmel meséli el, hogy mi történt az iskolában, rengeteget rajzol, alkot. A furulyázásba is hamar belejött, otthon is gyakran előveszi, egyáltalán nem kell noszogatni. Mivel Peti sok mindenben követi a bátyját, így ezáltal az ő rajzkészsége is nagyon sokat fejlődött. Bálint és Peti egyébként nagyon jó testvérek, egész nap el tudnak játszani egymással.

Rólunk, szülőkről még röviden annyit, hogy Timi – az iskolatitkári feladatain túl – természetgyógyászzal foglalkozik, elsősorban Bach-virágterápiával, Schüssler-féle arcdiagnosztikával, Schüssler sók alkalmazásával, én pedig egy biztonságtechnikával foglalkozó céget vezetek. Igyekszünk minél aktívabban bekapcsolódnunk az osztály és az iskola életébe, mert ezt is nagyon fontosnak tartjuk.

VERESS CSALÁD

Családunk három gyermeke közül a legidősebb, Áron 2016 szeptemberében kezdte meg tanulmányait Ruszkay Andrea osztályában. A családunk jelenleg is ismerkedik az iskola és a Waldorf-pedagógia sajátosságaival, tekintve, hogy gyerekeink a Gödöllői Református Óvodába járnak/jártak. Már az óvoda választásánál is lényeges szempont volt számunkra, hogy a gyerekek szeretetteljes légkörben tölthessék napjaikat, hogy számunkra fontos értékrend szerint segítsék, kísérjék a fejlődésüket. Mindezeket, és még sok minden mást is, annyira jól sikerült megvalósítani az óvodában, hogy egyre erősödött bennünk az érzés, miszerint a gyerekeinket ebben a szellemben szeretnénk továbbvinni.

Laci, az édesapjuk, gazdasági igazgató egy építőipari vállalatcsoportnál, de emellett fő tevékenysége egy ökológiai szarvasmarha-tenyésztéssel foglalkozó projekt bevezetése, és a gazdálkodás felügyelése, irányítása.

Nem létező szabadidejében szívesen építi és szépíti a házunkat, korábban sokat sportolt, hegyet mászott, biciklizett. Mindennemű tevékenységébe bevonja a gyerekeket, ezért Áron és az öccse jártasak a marhatartásban, rendszeresen „vezetnek” traktort és egyéb földművelő munkagépeket, saját szerszámaikkal fúrnak, faragnak, csiszolnak, festenek, építenek, feltalálnak különböző, számukra (és szerintük az emberiség számára) nélkülözhetetlen eszközöket. Édesapám szintén nagy szerepet játszik az életükben, hiszen ő is férfias munkák rejtelseibe avatja őket, mint barkácsolás, favágás, állattartás.

Én, az édesanyjuk általános iskolai tanárként és tanítóként dolgozom 2003 óta a szülőfalumban, egy vidéki településen, emiatt egészen közelről tapasztalom az állami iskolák sajátosságait. Leginkább attól féltettük Áront, hogy egy állami iskolai rendszerbe bekerülve előbb vagy utóbb elveszíti a gyakorlatias gondolkodását,

nem lesz ideje azokra a tevékenységekre, amik most meghatározzák az életét, és szerintünk nagyon hasznosak. Saját magamat szülőként sem tartom alkalmasnak arra, hogy az állami iskolai tantervek diktálta követelményeknek megfeleltessem a gyerekeimet. Természetesen a tanulmányaim során is sokszor találkoztam a waldorfos módszerekkel, és mindig érdeklődéssel fordultam a téma felé. Ismerőseink tapasztalatai is mind közelebb vittek bennünket az elhatározáshoz, hogy mi a gyerekeink gyerekkorába fektetünk, és jelentkezünk ebbe az iskolába.

Hittük is, és nem is, hogy bekerülhetünk a közösségbe teljesen külsőként, így igazán meglepetésként ért minket, hogy Andrea beválasztotta Áront az osztályába. Ő azóta is éli a boldog gyerekek gondtalan mindennapjait, mi pedig az iskolát illetően gondtalan szülőként érezzük magunkat. Áron nem hiába várta annyira az iskolát, nem csalódott benne. Ű

Az oviból való átmenetet „csak” a helyszín és az őt körülvevő új emberek jelentették, különösebb nehézségek nélkül beilleszkedett, és továbbra is büszke kisiskolás, akít nem nyomasztanak teljesíthetetlen elvárások. Szerencsésnek mondhatjuk magunkat, hiszen a családjuk is támogatt bennünket a választásban.

Mostanság pedig újra jelentkezési lapokat töltöttünk ki, mert Lóci fiunk is iskolás korba lépett, és alig várja, hogy követhesse bátyját az iskolába, ahol már most otthon érzi magát. Reggelente tesóját az iskolába kíserve addig áll a tanterem ajtajában, amíg Andrea észreveszi őt, és fogadja a köszönését is. Néhány hónappal ezelőtt pedig ismét bővült a kis családjuk egy újabb kisfiúval, akinek a nevét talán hat év múlva újra felírjuk a jelentkezési lapok fejlécére.

Horváth Melinda

ISKOLAI ÉLET

BARANGOLÁS A VIZEK VILÁGÁBAN AZ ÖTÖDIKESEKSEL

A földrajz epochában a Duna útjával foglalkoztunk. Közben beszélgettünk a forrásokról, a folyók jelentőségéről, a víz fontosságáról. A tanultak felhasználásával fogalmazásokat írtunk, melyek hol valóságművek, hol fantáziagazdagok lettek. Sokfélék, mint a gyerekek. Van, aki könnyen ír, van, akinek ez nehezen megy. De amikor olvasom az írásaikat, olyan, mintha csodát látnék, mert bepillantást engednek születendő gondolataikba. Szeretnénk ezekből néhányat megmutatni.

Mi az, ami összeköt embert és vizet?

Az ember számára a víz egy éltető elem,
Van hegy, mely a patak folyása által mélyedő verem.

Egy ember élete rövidke,
Ha nem nyel vizet időbe'.
Ezen kívül van még olyan,
Hogy ember kezébe kerül egy folyam.
Nem tudsz utazni egy éren,
Csak folyón lehet azt, kérem!
Azonkívül olyan is megeshet,
Hogy egy ember a vízbe beeshet.
A víz áramló, örvénylő, elsodró ereje
Áramot készít, ez mindennek teteje!
A víz tehát elengedhetetlen,
S nélküle élni megengedhetetlen!

Garamszegi Hanna és Dezső Lili

Forrástól a torkolatig

Egyszer mentem megmászni egy hegyet,
és miközben másztam, észrevettem egy
forrást a sziklák tövében. Elképzeltem,
hogy követem a tengerig a víz folyását.
Mentem, és azt vettem észre, hogy sok

forrás összegyűlt egy patakká, és láttam,
hogy ez már egy nagy patak.

Elérkeztem egy áruhoz, aki kenut árult,
összeszedtem a pénzem és vettem egyet.
Most pedig kenuval mentem tovább. Men-
tem, mentem, és este lett, elaludtam. Egy
nagy hal ütközött a kenunak, láttam, hogy
egy ponty, megijedtem, de a hal elment.
Most már nagyon nagy lett a folyó, már-
mint széles és hosszú, de nagyon. Nem
figyeltem és beborultam a vízbe, gyorsan
letáboroztam és megszártottam a ruhá-
im, és reggel indultam tovább.

Miközben mentem, megnéztem a halak
világát, volt olyan hal, ami húsevő (raga-
dozó), furcsa halak is voltak és növények,
mindenféle.

Ekkor elérkeztem a torkolathoz. Azt néz-
tem, hogy ez a tölcser-torkolat vagy a
deltatorkolat, rájöttem, hogy ez a tölcser-
torkolat, és rádöbbentem, hogy mennyit
mentem, és hogy jobb volt, mint a hegy-
mászás.

Tőkés Róbert

Vízy Dorka 5. osztály

Egy folyó életrajza

Egy ér, két ér, három ér, nem ér! Patak. Olyan ez, mint a hajfonat. A sok kis ér forrásból fakad, egymást keresik a nagyvilágban. Patakká duzzadva tovább csobognak, de ne feledjük, társas lény a patak. Keresi folyton társát. Megduzzad, folyóként suhan tovább. Most már csak egy célja marad: elérni A TENGERT. Gyakran még a folyó is tovább nő, olyankor nem folyó, folyam. Néha egy gleccser is rásegít a folyóhálózatra. Vannak amolyan vízváltakozók is, mondjuk egy hegy, vagy valami magaslat. Innen a víz szalad ezerfelé. Szeszélyes játékát űzi a patak, néha tóvá duzzad, néha meg elapad. Előfordul olyan is, hogy a föld alatt folydogál, de úticélja minden víznek a tenger, ahol a cseppek egy csöppet megpihennek.

Dezső Lili

A kedvenc folyóm

Kedvenc folyóm a Duna. Azért, mert nagyon sok szép látnivaló van ott, pl. a Lánchíd vagy a Margitsziget. A várban is voltunk, onnan nagyon szépen látszik a Duna. Én már voltam hajóval a Dunán este, és gyönyörű volt az egész Budapest, a Lánchíd, a Parlament, a vár és a Duna, ami csak úgy csillogott a fényben. Na, hát emiatt a sok dolog miatt kedvenc folyóm a Duna.

Lippner Ádám

Szada-patak

Egyszer nagyon sok eső esett. A házak autóbejárójából kifolyt az utcára. A víz egy kicsi medret csinált.

Ott folydogált, és a csatornanyílás olyan, mint egy kis sziget, mert a víz nem folyik

bele azért, mert magasabban van, mint a víz.

Így megy egy jó ideig. Aztán vagy végigfolyik a Korizmics utcán, és ott le a betonon, végig a Fő útig vagy a Lovas-tanya felé és ott pocsolya lesz a földúton, vagy a szántóföldet locsolja.

Kiss Gergely

Az én folyóm

Reggel felébredtem, és indultam a szokásos utamon a folyóm mellett.

Azért mondom, hogy folyóm, mert közel s távol én vagyok, aki tud róla. Mindig rendben tartom, s kiigazítom, hogyha valami nincs rendben. Ha például szárad vagy szűkül, akkor a baj okát megkeresem és rendbe hozom.

Ezt a folyót már mióta megvan, szinte azóta ismerem, számtalanszor jártam végig nem túl hosszú útját, ami a tengerhez vezet.

A folyó egy barlangban ered valahol a mélyén egy forrásból, akkor még kis patak, körülbelül a barlang közepén találkozik két másik patakka, ekkorra már folyóvá duzzad. Aztán halad tovább sok erdőn és réten, míg végül egy erdős részen a tenger közelébe ér. Aztán ritkulnak a fák, és eléri a tengert.

Most is mellette sétáltam. Ott álltam, ahol találkozik a két másik patakka, belemerítettem a kezem hús vizébe, és leültem egy kőre mellé és néztem, néztem, és boldogság fogott el.

Baji Vica Mária

Egy öreg hal meséje

Mikor a Duna-deltában nyaraltam, ott, ahol a Duna vize beleömlik a Fekete-tengerbe, megkértem egy öreg halászt, hogy tanítson meg néhány halászförtélyra.

Hajnalban evezünk ki a nyílt vízre. Sült szalonnát tett a hálóba csalinak. Néhány óra múlva kezdtük a hálót bevontatni, nagyon nehéz volt. Egyetlen hal volt benne, egy óriási viza. Nem tudtuk a csónakba rakni, ki kellett vontatni a hálóval együtt. 1000 kg-os, 5m hosszú halat fogtunk. Megsimogattam, mire ő megszólalt. Meglepetésemben én nagyot ugrottam.

„Én már egy öreg hal vagyok, 99 éves. Szeretném elmesélni, hogy milyen volt az életem.

Nagyon sok mindent láttam életem során.

A Duna kanyarulatánál születtem a visegrádi vár tövében. Néhány testvéremmel elindultunk a tenger felé, de mivel tudatlanok voltunk, a víz folyásával ellenkező irányba úsztunk. Mikor észrevettük, hogy rossz irányba haladunk, már egy kis patakocskában voltunk a Fekete-erdőben. A békák elmondták, hogy nem is mehetünk tovább, mert itt ered a Duna.

Megfordultunk, és úgy döntöttünk, hogy most már nem sietünk. Egyre nagyobb lett a víz, ahogy más patakok vize is idefolyt. A patakparton az emberek németül beszéltek, és mi egyre több szót értettünk belőle. Passaunál éri el a Duna Ausztriát. Magas hegyek között tekergőzik a víz, és mire Bécsbe értünk, mi is folyékonyan beszélünk németül. Bécs gyönyörű város, Ausztria fővárosa. A Morva-folyó bő vize Pozsony előtt ömlik a Dunába. Pozsony Szlovákia fővárosa. Nem sokkal ezután szülőföldünkre érkeztünk újra. Ismerős volt a táj, innen a Duna dél felé veszi az útját. Budapest a világ legszebb városa. Mikor idáig ért a mesélésben, nagyon kapkodta már a levegőt. Megsajnáltam és megbeszéltem vele, hogy holnap ugyanitt, ugyanekkor folytatjuk a beszélgetést.

Visszaengedtem a vízbe. Hazaérve senki sem hitte el, hogy ez történt velem.

Fülöp Áron

Kifogtam egy vizát...

Ki, igen, hatalmas volt, nagyon kétségbeesetten próbált menekülni, mikor látta, hogy sarokba lett szorítva. Láttam, hogy valamit nagyon néz nem messze tőle, és akkor én is láttam azt, amit nézett: egy nála sokkal-sokkal kisebb vizát, valószínűleg a kicsinyét. Soha nem felejttem el, hogy akkor hogy nézett rám: könyörgően, nagyon könyörgően. És akkor megértettem, hogy őket nem szabad kifogni. Csodálatos állatok, nagyok és különlegesek, és az emberek pizkosul kihasználják, hogy felúsznak a Dunán és elfogják őket. Megértettem azt is, hogyha az emberek miatt kihalnának, az szörnyű lenne.

Elengedtem a vizát, ami hálából nyakon fröcskölt vízzel. És néztem, ahogy a kicsinyével távolodik, és reméltem, hogy tanul az esetből, és nem jön többet erre felé.

Baji Vica Mária

Én is kifogtam egy vizát...

Egyszer a nagyapámmal elmentünk a Bodroghoz horgászni, ami nem volt nagy szám, mert ha nagyapámnál voltam, akkor szinte minden nap a Bodrog-parton vagyunk. Mert nagyapám és én is nagy horgászok vagyunk.

Szóval lementünk bringával az úgynevezett kisházba, ami nem sokkal kisebb a felső horgásztanyánál, mert mi nagyapával úgy hívjuk a nagyapáék házát, a kisház pedig az alsó horgásztanya. Magyarul, lebringáztunk az alsó horgásztanyára reggel 6-kor. Mire leértünk, eszünkbe jutott, hogy fennmaradt a kulcs a felső horgásztanyán. Nagyapám felküldött a kulcsért, én felbringáztam a legalább nyolc fokos emelkedőn, azután le, ami persze nem volt olyan fárasztó, mint felfelé. Leértem. Lent nagyapa már türelmetlenül várt. Kinyitottuk a házat, és kiderült, hogy fenn maradt a csonti. Hát persze, hogy én mentem fel érte, aztán újra le. Csak annyit, hogy megismerjetelek engem, meg a nagyapámat, hogy mi mindig ilyenek vagyunk.

Na, de végre összepakoltunk, és persze hogy én hordtam le minden cuccot.

Már lent bedobtuk a botokat. És vártunk a kapásra: én ülök és ülök, nagyapám pedig rádiót hallgat, és rádiót hallgat. Megkérem, hogy kapcsolja már ki, de ő csak hallgatja tovább azt a nyomorult rádiót.

Szélcsend volt, én hallgattam a madarak csivitelését, nagyapám pedig hallgatja a rádiót, és hallgatja a rádiót. Már vagy három órája lenn ülünk a Bodrog-parton. Egyszer csak látom, hogy megmozdul a parabolaakciós, neonsárga damilos Up 3-as Feder botom piros spicce. Megbőköm nagyapám oldalát, és a botom spiccére mutattam:

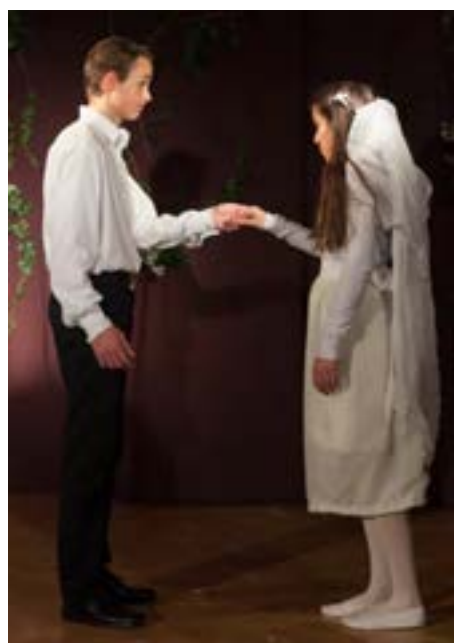
- Hé, Nagyapa, nincs kapás?- kérdeztem.

Nagyapa odanézett és felugrott:

- Hej, kapás! – ordította, ahogy szokta. – Eredj Matyikám, vágj be neki!

Hát bevágtam, ahogy szoktam, megfogom a botot úgy, hogy a damilt és a botot egybefogjam, aztán tekerek az orsón egyet, hogy a nyeletőfék kikapcsolódjon, és ne szakadjon el a damil. Aztán fásasztom a halat. Már egészen kint van, akkor látom, hogy ez nem amur, hanem...? Hanem ez milyen hal?, – kérdezem, amikor már kihúztam. A nagyapám mondja:

– Buta vagy, hát ezt sem tudod? Ez egy VIZA! – Viza, hát Istenem, 10 éves voltam akkor, még nem tudtam, hogy mi az a viza. Hát, nem is volt horgászengedélyem, hát, még nem is vizsgáztam.

Akkor nagyapám lemérte a halat, 3 kiló volt, nem egy tonna. Aztán kezdett nagyapám tanítani.

Felvittük a halat, és nagyapa megtanított a hal megölésére és megtisztítására. Akkor

tudtam meg, hogy a hal feje búbjára kell ütni, vagy a kést a kopolyújába kell döfni.

- Van ez így! – mondta nagyapa. – Matyikám, ezt jó, ha tudod, ha valaki vadász akar lenni, akkor jó, ha ezeket tudja.

Kedves Piroska, ez nem mese volt, hanem igaz történet, vagyis megtörtént, hogy felmentem a kulcsért és a csontiért, aztán kifogtam egy vizát a parabolaakciós up 13-as Feder botommal, egy igazi vizát.

Voltunk még a Bodrogon és a Burina-tónál horgászni, de ott nem fogtunk vizát, és mert ebben a fogalmazásban a vizáról van szó, nem írom le ezeket a horgászatonkat.

Ja, amúgy ez a történet Bodrogolasziban történt, ahol nagyapám és nagymamám él.

Turba Mátyás

Az összeállítást készítette: Tóth Piroska

ÉLET A RENESZÁNSZ KORBAN

A HETEDIESEK TÜKRÉN ÁT

Az elmúlt hetek, hónapok reneszánsz hangulatban teltek a hetedik osztályban. Ennek kiteljesedése volt március végén a reneszánsz-est, ahol a gyerekek tanáraiknak, családjaiknak ízelítőt adtak abból, hogy mivel is foglalkoztak az elmúlt időszakban. Reneszánsz táncokat mutattak be korhű ruhákban, énekeltek, zenéltek, állóképeket játszottak el és saját írásaikból is felolvastak néhányat.

A reneszánsz-epocha keretében is sok olyan feladatot kaptak a gyerekek, amikor bele kellett magukat élni egy adott korba, helyzetbe. Ilyen volt például, amikor fogalmazásaikban maguk is felfedezővé, reneszánsz polgárrá vagy művésszé válhattak, harcolhattak a Fekete Seregben, barangolhattak a tengereken vagy a korabeli Firenzében.

Ízelítőül ezekből a fogalmazásokból válogattunk:

Firenzébe látogatok

Tegnap gondoltam egyet, és elutaztam Firenzébe, hogy végiglátogassam a híres festőket.

Első helyszín az Utolsó vacsora volt, amit Leonardo da Vinci festett. Másnap elmentem Leonardóhoz és személyesen kértem tőle egy festményt. Utána Michelangelo leghíresebb festményét, a Sixtusi Kápolnának a plafonját tekintetem meg. Michelangelo sajnos nagyon elfoglalt volt, ezért személyesen nem találkoztam vele, viszont Michelangelo Dávid szobrát láttam. Raffaellótól csak az Athéni iskolát tudtam megnézni, vele sem találkoztam.

Tegnap meg észrevettem egy sárkányt, amint vitorlázva leereszkedik a hegyről. A helyiek azt mondták, hogy Leonardo kísérletezett, de szerintem az ember nem képes repülni.

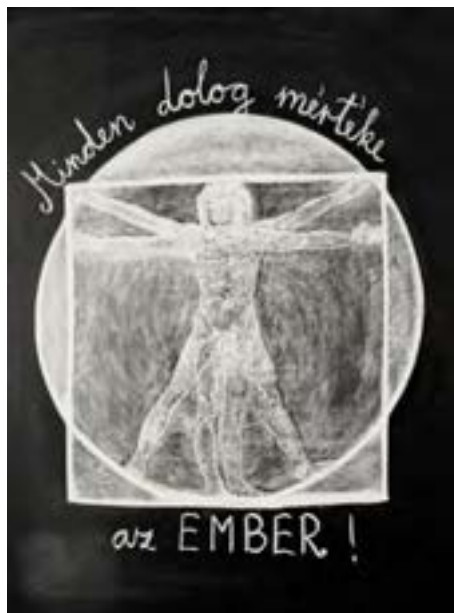
Vass Márton

Firenzében jártam

Egyszerűen gyönyörű volt! Az épületek csodaszépek. Természetesen megnéztem a firenzei dómot is, aminek már olyan rég-

óta próbálnak tetőt csinálni. Most éppen valami Brunelleschi nevű építész kísérletezik a tető téglával való megépítésén. Már hat éve dolgozik rajta a munkásaival. (Hát, én a Mediciek helyében nem biztos, hogy ilyen valószínűtlen dolgokba ölném a pénzemet, de ez az ő dolguk.)

Sétáltam az utcákon, tereken, parkokban. Megnéztem a folyót is, az Arnot, ami kettészeli Firenzét. Épp a piacon sétáltam keresztül, amikor egyszer csak a kofák hangos kiabálása, ahogy portékákat kínálgatták, elhallgatott. Majd nem sokkal ezután kétszerte olyan hangosan, mint ahogy az árujukat kínálták az imént, mindenki fölfelé bámulva, s kezükkel a magasba mutogatva azt kiáltozták: Oda nézzenek, repül! Az az ember repül! Fölnéztem az égre, és tényleg. Repült. Úgy nézett ki, mint egy hatalmas madár. Egy ember, akinek szárnyai voltak. Ám sajnos, amilyen gyorsan feltűnt, úgy el is tűnt, sőt, még gyorsabban. Egyszerűen és egyenesen lefelé. Méghozzá zuhanórepülésben, azaz inkább repülés nélkül, csak „zuhanóban”, ha fogalmazhatok így. Igaz, röviden, de akkor is repült! (Bár az lehet, hogy nem

Györgypál Ildikó táblarajza

élte túl.) Azt mondták az emberek, biztos Leonardo, a feltaláló volt, vagyis inkább az egyik segédje lehetett, merthogy mostanában a repülés keltette fel az érdeklődését, és azon dolgozik, hogy hogyan lehetne repülni. De minél inkább titokban akarja tartani a kísérleteit, találmányait.

Végigjártam majdnem egész Firenzét. Nagyon szép volt. Láttam sok különös dolgot, gyönyörű festményeket csodaszép épületek falain. Egy szó, mint száz, lenyűgöző volt.

Horváth Zsófia

Mohácsi vész

Megtudtuk, hogy a török át akar kelni Magyarországon. Azonnal összeállt a magyar sereg, és azt tervezték a fővezérek, hogy Mohácsnál állítjuk meg a törököt.

Szerintem ez butaság, én biztos nem állnék a 60 000 fős török sereg elé, a mi 25 000 fős seregünkkel. De hát a főnökök döntöttek, már nem volt visszaút. Kiválasztottunk egy nekünk kedvező rétet, egyik oldalt lápos terület volt, a másik oldalon erdő. Minket II. Lajos király és Báthory István vezetett, a törököket I. Szulejmán szultán.

1526. augusztus 29-én feltűnt délfelé a török a túloldalon. Kitartóan meneteltek felénk. Kezdtém tényleg megijedni. Miért nem vártuk meg a már közel lévő felmentő sereget? Már nem volt mit tenni. Harcolnunk kellett.

Elkezdődött a csata. Durrogtak az ágyúk, hullott a török sereg. Az elején úgy tűnt, semmi sem állíthat meg minket, hogy győzünk, de valami hiba csúszott a számításba. A török pár óra múlva lemosott minket a csataterőről, és menekülnünk kellett. Közben eleredt az eső.

Hirtelen meglátom, hogy II. Lajos királyt hat török épp készül megölni. Azonnal odaküzdöttem magam hozzá, és lekasaboltam a törököket. Biztattam Lajos királyt, hogy fusson és elszaladtam. A szemem sarkából láttam, hogy követ. Aztán elvesztettem a szemem elől.

Egy hét múlva összeszedtük, a magyar csapatot, mikor a török már eltakarodott Budára. II. Lajost halva találtuk meg. Belefutottam a Csele-patakba. Hát bizony, csúfondárosan elvert minket a török. De örülök, hogy túléltem.

u.i.: A török ezután 150 évre befészkelte magát Magyarországra.

Kiss Napsugár

Toborzás a vízi felfedezésre

Figyelem, figyelem! Halljátok meg szava-ink! A Santa Maria fedélzetére toborzunk most embereket. Indiába indulunk.

A hajón teljes az ellátás:

- a király a teljes költséget fedezi;
- szabadság a tengeren;
- kaland;
- büszkeség és tisztelet.

Kiderítjük az igazságot, megcáfoljuk a babonákat: a föld nem lapos.

Új helyek felfedezése, új emberek és állatok megismerése.

Ki tart velünk?

Dallmann Júlia

Levél a Fekete Seregnek

A Fekete Seregben szolgáltam még 30 évvel ezelőtt.

Hol is kezdjem? Griskával nagyon jóban voltunk, kedves ember volt. Én a seregben nehézlovasként szolgáltam, eléggé jól megfizettek. Évente 60 aranypénzt kaptunk. A könnyűlovasok kevesebbet, de nagyon jól lehetett velük dolgozni, ők csak 40 aranypénzt kaptak évenként. És volt a gyalogság, eléggé szívósak voltak. Ha levágták a kezüket, harcoltak tovább, ők csak 8 aranyat kaptak.

A Fekete Sereget semmi sem ijesztette meg. Hóban, sárban, homokban, hidegben, melegben is nagy lelkesedéssel mentünk előre. Mi voltunk 1480-ban a legjobb királyi hadsereg. Nekem egy 4 m-es lándzsám volt, kabalaként tekintettem rá.

Kadók Nikolett

Savanarola

Voltak olyan idők, amikor gonosz, önző pápák uralták az egyházat. Az ilyenek közé tartozott Borgia Sándor (VI. Sándor pápa), aki megölte a többi, számára veszélyes pápát csak azért, hogy megkapja a vagyónukat. Akármit megtett volna azért, hogy több pénze legyen.

Élt egy bizonyos Savanarola, akihez szintén eljutott Sándor pápa öldöklésének híre.

Elhatározta, hogy elmegy abba a városba, ahol mindez történt. Meg is érkezett, és saját szemével láthatta, ahogy a nép vakon követi Borgia Sándor törvényeit, parancsait. Annyira kiborította az a fényűzés, pompa, színes ruhák, giccses festmények, drága holmik, hogy a nép elé állt és beszédet intézett feléjük. Meggyőzően szónokolt, úgyhogy sikerült rábeszélnie az embereket arra, hogy égessék el a színes ruhákat, képeket.

Elhitette velük, hogy Istennek sokkal jobban tetszik, ha szerényebb életet élnek. A nép nyilvános helyen égette el a holmikát, Savanarola vezérlésével. Az emberek elfogadták, hogy visszafogottabban kell élniük. Ez idáig tökéletes. Ám természetesen Sándor pápához is előbb-utóbb eljutott Savanarola híre. A pápának persze nem tetszett, amit a lázadó művelt. Megparancsolta, hogy fogják el Savanarolát.

Pár nappal később Savanarola a főtér közepén, egy égő máglyán lelte halálát.

Várkonyi Dalma

A 95 tétel

Egyik nap éppen a piac felé tartottam, amikor megláttam Márton papot, aki a wittenbergi kapura szögelt valamilyen

papírokat. Elfogott a kíváncsiság és oda-mentem hozzá.

– Szép jó reggelt kívánok, Márton atya!

– Neked is fiam!

– Mi ez a sok papír atyám?

– Hát, tudod, fiam, megelégettem, hogy a pápa és a püspökök, papok nem teljesítik a kötelességeiket, elzüllöttek. Nem hisznek Istenben, azt gondolják, hogy nekik hatalmuk van mindenek felett. Mi az, hogy búcsúcédulákat árulnak? Nem! Az isteni megváltást nem lehet megvásárolni! Hol írja a Biblia? – kértem én. Hol? Így hát, fiam, összeírtam pár dolgot. Ebben a kis 95 tételben. Döntsenek az emberek, hogy ki, mit hisz. Én csak azt kérdezem, helyes-e ezt tenni, hol ír erről a szentírás, hogy az emberek megvásárolhatják a megváltást?

– Ó, atyám, hogy neked mennyire igazad van!

Közelebb léptem a falhoz és elkezdtem olvasni.

Jó hosszú volt, de mindenben egyetértettem Márton pappal és rájöttem, hogy mennyire igaza van. Miután elolvastam, megkérdezte tőlem:

– Te, fiam, mit gondolsz erről?

– Én, atyám, azt gondolom, hogy teljesen igazat ír ezeken a papírokon. Nem értem, eddig miért nem eszméltünk rá.

– Na, látod, fiam. Megpróbálnak becsapni minket. Ahogy csak lehet, pénzhez akarnak jutni, ha kell, embert is ölnek érte. Elvakította őket a kapzsiság.

– Igen, atyám. Tényleg. Ezt most megyek, és szertekürtölöm a városban.

– Hát menj, fiam, békével!

– Remélem, atyám, az igazság fog győzedelmeskedni.

Majd gyors léptekkel elsiettem. Útközben pedig azon gondolkodtam, hogy lehet, hogy erre eddig nem jöttünk rá.

Horváth Zsófia

Kiss Réka

Várkonyi Dalma

A reneszánsz Firenzében

1452. október 7-én születtem Firenzében. Fantasztikusnak tartom, hogy a reneszánszban születtem, ugyanis sok híres emberrel találkoztam. Például Leonardo Da Vincivel úgy találkoztam, hogy testvérem ugyanúgy Verrocchio iskolájában tanult. Egyszer, mikor bátyámhoz mentünk, láttam festés közben. Láttam, nagyon koncentrált, és hogy milyen finoman használja az ecsetet. Csodálatos volt, ezért odamentem hozzá, hogy megkérdezzem: „Nem akarsz egy könyvet írni a festészetről? Ha sikere van, akár ki is nyomtathatják többször. A híres Gutenberg gépe nagyon ügyes találmány. Az, hogy minden oldalt kirakni betűnként.”

Bólogatott és elment. Hát ennyi volt.

Pedig azt hittem, hogy lesz közös témánk. Akkoriban csodáltam Raffaello művészi Madonnáit és Botticelli páratlan portréit. De Michelangelo varázslatos szobrai egyszerűen ragyogóak!

Sajnos, elragadott a pestis, babonákkal próbáltak megmenteni, de odavesztem. Sajnos, már sosem fogom megnézni Michelangelo Dávid-szobrát.

Zoltán Csenge

Kolombusz naplója

Ha ezt a naplót olvasod, tudnod kell, hogy ez az igazi. Az én nevem Kolombusz Kristóf. Most indultam el 3 hajóval, hogy felkutassam Indiát. Rögtön jó szellel indultunk el.

10 nap múlva: Elég sokat mentünk már. Nem nagyon bízom az embereim bátorságában, ezért a megtett út felét írtam a nyilvános útinaplóba.

20 nap múlva: Ebben a pillanatban látunk földet! Anyira boldog vagyok.

2 óra múlva: Sajnos nem föld, hanem felhő volt.

40 nap múlva: Odaveszett a legénység egy tagja. Vízbe dobtuk.

2 hónap múlva: Eddig hatszor láttunk földet, mindig kiderült, hogy nem az volt.

2 nap múlva: Három napom van, és a legénység hazakényszerít. Segíts, Isten!

3 nap múlva: Föld! Megtaláltam Indiát.

Balogh Botond

A reneszánsz korszakról bővebben a pedagógia rovatban olvashatók Györgypál Ildikó írását, a Dióhéj 2014 Gyertyaszentelőre megjelent számában pedig Ruszkay Andreával olvasható egy beszélgetés az akkori hetedik osztály reneszánsz-epochájáról.

„KONYHAKÉMIA”

Az alábbiakban a nyolcadikosok kémiafüzeteinek bevezetőiből készült válogatást olvashatjátok. A bevezetőket az epocha végén írták a diákok, és mind-mind azt tükrözik, hogy erősen elgondolkodtatta őket, amiket a 4 hét során láttak, hallottak, tapasztaltak. A kémia-epochát ebben az évben is Mincsik István tartotta. Akinek felkeltették az érdeklődését az alábbi bevezetők, annak ajánljuk István írását a nyolcadikos kémia-epocháról, ami a Dióhéj 2015 húsvéti számában jelent meg „István bácsi, ma mit főzünk?” címmel.

És akkor következzenek a bevezetők:

Ha továbblapozol, nagyon sok mindent tudhatsz meg a körülötted lévő, csodálatos, ősidők óta – ugyanúgy – működő folyamatokról, melyekbe valószínűleg bele se gondolsz. Hogy jön létre a cukor?

Hogyan építkeztek az ősemberek? Mi minden van egyetlen tojásban, ami lehetővé teszi a kicsibe teljes, hibátlan kifejlődését? És így tovább...

Buzás Blanka, 8. osztály

Annyi alapvető folyamat, körforgás, aminek nagyszerűségét észre sem vesszük, pedig itt történnek körülöttünk, körbevesznek, teljes életre adnak nekünk lehetőséget, amit sokszor nem használunk ki eléggé.

A Föld, az élet, mindent megbocsát nekünk, s várja, hogy rájöjjünk, ő sem éltethet minket örökké. Lassan tönkretesszük azt a csodát, ami örök idők óta éltet, támogat bennünket. Hát szabad ilyet csinálni? Kérdemelte ezt valaha a Föld?

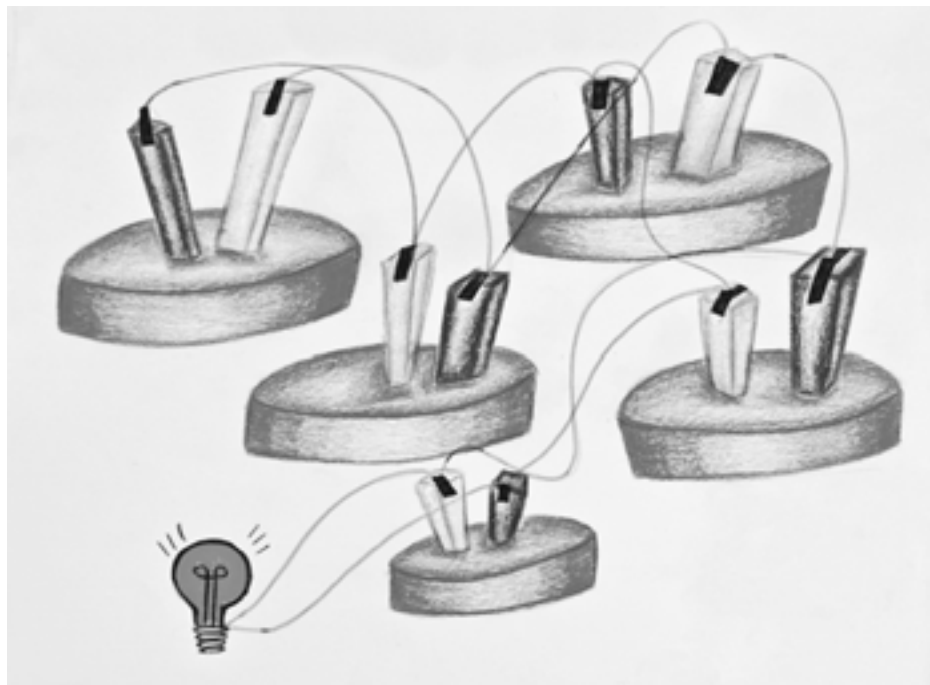
Úgy bánunk vele, mint aki nem éltet, hanem kínoz bennünket. És bár sokkal nagyobb, sokkal erősebb nálunk, nem várhatjuk el tőle, hogy örökké kitarson.

Talán, ha felfedezzük, észrevesszük a körülöttünk zajló folyamatok lenyűgöző, hihetetlen mivoltát, könnyebb lesz megbecsülni a földet, a vizet, a növényeket, a levegőt, a napot és a tüzet.

Ha felfedezzük, mennyi mindent tesznek meg – viselnek el –, és hoznak létre helyettünk, nagyobb tisztelettel és hálával tudunk majd feljűk fordulni.

Buzás Blanka

A négyhetes epocha alatt főleg az élelmszeriparral foglalkoztunk, és e között kaláldtak az érdekes dolgok, melyek megfogtak és magukkal repítettek őriült iramban.

Kecskés Maja, 8. osztály

Talán nem is a kísérletek, hanem a sok történet volt igazán mély tartalmú számomra. Szeretem, amikor a régi korokról mesélnek valóban igaz meséket, melyek az ember életét mutatják be.

Örültem továbbá annak, hogy megtudhattam, hogyan készülnek a gyárakban az olyan alap élelmiszerek, amiket otthon is elő tudnánk állítani sokkal finomabban és egészségesebben (ezt kipróbáltuk és tapasztaltuk).

Kaptam egy képet az ideális táplálkozási receptről és a meglepően egészségtelen ételekről. Az osztállyal együtt megismerkedtünk a „fehér gyilkossal”, ami hallatlanul aljas tettekre is képes, ha Nem vagyunk tisztában a használatával és a mennyiségekkel. Az emberek egyre többet akarnak, ezért képesek – akár tudat

alatt is – mélyebbre és mélyebbre ásni a jónak ítélt jóért.

A cukrot a növény egyre mélyebbre eső részeiből nyerjük ki (virág, szár, majd gyökér), és borzongató a mondásra eszmélni, hogy „azzá leszel, amit eszel”.

Igen, megint belemerültünk a felelősségteljes kérdésekbe is. István bácsi mindent meg akart mutatni nekünk, minek következtében elrettentően sok dolgunk akadt.

Oláh Noémi

A kémiaórát István bácsi tartotta, amitől már az összes óra tetszett, bár egy kicsit gyors volt. Engem az fogott meg, mikor a Fehling-oldatot használtuk, mert olyan érdekes volt, mikor átszíneződött a kékből téglavörösre. Tetszett még a jódos kísérlet is, ami a fehérítőt mutatta ki lila színnel.

Visszatérve a Fehling-oldathoz, tetszett még az is, hogy mindenből ki tudtuk vonni a cukrot és kimutattuk. Engem megfogott még a film, amit István bácsi mutatott, arról szólt, hogy mért káros a túlzott cukor-fogyasztás.

Szabolcs Barnabás Kaba

A konyhakémiát, ami nekem igazán emlékezetessé, megrázóvá tette, az az volt, hogy az emberek mennyit képesek csinálni azért, hogy számukra olcsóbb és megfizethetőbb legyen az adott étel. Amikor erről beszélek, gondolok pl. a cukorra, amit a mi korunkban minden ételbe beleraknak, és nem érdekli őket, hogy milyen káros is a cukor a szervezetünkre. Nem feltétlen értettem meg mindent, de azt igen, hogy az évi cukor, amit megeszünk, az megközelítőleg 50 kg. Az édes dolgokat máshogy is meg lehet kapni: a mézzel mennyi ételt lehetne készíteni, vagy a gyümölcsök! Nemcsak finomak, de a bennük lévő rostok még az emésztésbe is besegítenek. Igaz, hogy nélkülözhetetlen a cukor, amiből az energiát nyerjük, de ezt nemcsak

a répacukor által kapjuk meg. Egy ember, ha csak tojáson (erről lesz szó később), zöldségeken és gyümölcsökön élne, akkor ő megkapna minden tápanyagot, amire az embernek szüksége van. A cukrot is. A kémiának köszönhetően megtanultam, hogy még az is, ami látszólag egészséges, lehet nagyon egészségtelen. Pl. van, ahol karamellizált cukorral (igen, cukorral) színezik be a kenyeret azért, hogy aztán azt mondhassák rá, hogy barna kenyér.

A füzetemben lesz szó később a fehérjéről, ami nélkülözhetetlen az ember számára. Tanultunk sajtot, túrót és szappant készíteni. Azt is tanultuk, hogy a tejben lévő kalciumot a szervezet nem tudja megemészteni csak úgy, hogy a testünk-ből vesz el kalciumot. Ez aztán nem kerül vissza a csontokba és fogakba.

Szóval, számomra igazán tanulságos volt ez az epocha, és sok olyan dologra megtanított, amire eredetileg nem gondoltam volna.

Szőke Boróka

Szőke Boróka, 8. osztály

A nyolcadikosok hónapok óta készülnek év végi darabjuk bemutatására, mely idén Vörösmarty Mihály: Csongor és Tünde című mesejátéka. Amikor a Dióhéj készült, még a bemutató előtt voltunk, fogadjátok szeretettel az egyik diák által írt kedves előadás-beharangozót:

CSONGOR ÉS TÜNDE

Az átokkal sújtott szerelmespár, Csongor és Tünde a boldogságért mindenre képesek. A gonosz boszorkány azonban mindenáron meg akarja akadályozni ezt.

Vajon sikerül neki tönkretenni a tündéri élet szeretetét?

Vajon szét tudja választani az egymásért szenvedő párt?

A hűséges, de együgyű Ilma és a bolondos parasztfiú, Balga társként kísérik főszereplőinket a Tündérvilágon és a Hajnal birodalmán át, egészen a sorsdöntő almafáig. Csongor hosszú útja során találkozik az öntelt gazdagsággal, a hatalom pusztító erejével és a tudomány öncélú kutakodásával, és amint ezeket megtörve, megrogyva, erejüket vesztve újra látja, végképp megerősödik benne, hogy nem ez az, amit keres.

Vidám nemtő táncok és kötekedő ördögfiúk szegélyezik a szerelem felé vezető utat.

A sötétséget azonban hamarosan felváltja a fény, az összetört lelkeket bebalzsamozza az örökké tartó boldogság.

Istoc Sára

Magyar-epocha keretében is foglalkoztak a diákok a művel, és az egyik feladat az volt, hogy készítsenek el egy átíratot a mai korra. Ízelítőül ezekből is válogattunk:

Csongor és Tünde átírata a mai korban

Minden kerületet bejártam, minden meszsze megállót. De a busz lassú, a Szabadság sugárút meg még messze van.

- Elnézést! – szólította meg az elmélkedőt egy rongyos ruhába öltözött férfi. – Aprója van?

- Sajnos nincs. De a szendvicsemet fel tudom ajánlani.

- Azt nem kérem. A pénzt jobban szeretem – mondta a rongyos, és továbbállt.

- Még ilyen, hogy manapság milyen emberek vannak! – lépett hősünkhöz egy magas, szemüveges, professzornak tűnő figura. – Remélem, ön épp annyira értékeli a tudományt, mint én. Nézze, a tetraéder...

- Sajnálom, leszállok! – azzal az ifjú átszállt egy másik buszra. Ott megpillantott egy öltönyös alakot. Ismerősnek tűnt.

- Igen, én vagyok – bökte ki a férfi. – Most voltak a választások. – Még mielőtt dedikálhatta volna hősünk pólóját, megpillantotta az ellenőrt a busz végében, és már nyoma is veszett. Időközben az ellenőr az ifjúhoz ért. Vastag szalagot viselt a karján, az orrán pedig egy bibircsók díszelgett.

- Ajánlom, hogy legyen jegye! – mondta. A fiú már belekezdett volna a történetébe a rongyossal meg a professzorral, de mivel

látta, hogy a Szabadság sugárút következ-
zik, csak ennyit szól:

- Itt engem várnak. – Aztán megpillantotta
a sugárúti almafát, alatta szerelmét, s tud-
ta, jó buszra szállt.

Faragó Bence

Tibi és Lili

Tibi meg szeretne tanulni táncolni. Rátalál
egy olyan tánciskolára, ahol álma valóra
válhat egy idős tánctanár, Sándor bácsi
segítségével. Ahhoz, hogy jó táncos le-
gyen, párt kell találnia.

Egy alkalommal előbb ment edzésre és ta-
lálkozott Lilivel, akiről egyből tudta, hogy
ő lesz a párja. Tibi egyből rohant Sándor
bácsihoz, hogy a jó hírt elmondja.

Sándor bácsi azonban egy gonosz tervet
eszelt ki, hogy elválassza őket egymástól:

Tibi és Lili külön napokon táncolhattak
csak.

Tibi nagyon szeretné megtalálni Lilit,
ezért másnap odamegy az iskolához,
hátha meglátja Lilit. Helyette Lili három
edzőtársával találkozott, akiktől Lili elér-
hetőségét próbálta megszerezni, de nem
tudtak neki segíteni. Viszont eszükbe jut,
hogy Lili is kereste már Tibit, ezért bezár-
ják őt a szertárba.

Lilit, miután megérkezik, a három edző-
társa Tibihez vezeti, egymásra talál, és
örökre együtt maradnak.

Ondrik Tamás

*Mire kézbe veszitek ezt a számot, és eze-
ket a sorokat olvassátok, addigra már le-
zajlottak az előadások, amiket bizonyára
sokan közületek láttak is, és egy szép él-
ménnyel gazdagabban tértetek haza.*

A KÖNYVKUCKÓ

A könyvkuckóban álldogálok,
a könyvek biz, miket imádok!
Percy Jackson, Harry Potter!
Soroljam még, hogy mi is kell?
A könyvkuckóban az is jó,
gyermekek, sok mosolygó
történetet hallanak
s ebből sokat tanulnak.
Heni kedves, jujj, de jó
Könyvei sok pillangó.
Horgolgatja kendőcskéjét,
ha kell, kongatja a csengőcskéjét.
Kint, hullik a friss hó,
a könyvkuckóban nagyon jó!
Házit írni borzasztó!

Mikor jön a télapó?
Hogyha anya-sajnos- megjön
a gyermek szépen elköszön.
Hogyha tudja, s megteheti,
„Hadd maradjak!” így könyörgi.
Bociszemét látva anyja
felsóhajt és ekképp mondja:
„Jó, nem bánom, öt percet kapsz,
bátyád úgyis szolfézszen van!”
Milyen öröm, boldogság!
„Emberek! Ezt hallották?”
kiáltja a kisgyermek,
de hamarosan elmennek...

Ökrös Leona, 6. osztály

„SZABADSÁG, EGYENLŐSÉG, TESTVÉRISÉG”

A nyolcadikos kémia és magyar mellett egy kicsit bepillantunk még a történelem epochák hangulatába is. Ebben az évben a középpontban a francia forradalom óta megvalósulást kereső eszmeiség, a „szabadság, egyenlőség, testvériség” gondolata áll. Olyan fogalmazásokból válogattunk, melyek Napóleon és a francia forradalom időszakába vezetnek vissza bennünket..

Napóleon képmása megszólal

Ma Napóleon ordítva jött a tanácsteremből, mögötte az admirális próbált valamit elmagyarázni, de úgy tűnt, nem győzte meg. Miután lenyugodott, és az admirális elment, még hozzám vágott egy vázát, majd bedőlt az ágyba és azonnal elaludt. Másnap korán elment, és csak este jött haza, látszólag boldogan. Este néhány emberrel tanácskozott, de nem értettem, miről. Pár héten át nagyon boldog volt, de egyik nap nem jött haza.

Ez még nem is lett volna furcsa, mert lehet, hogy háborúba ment, de a kardját és a díszes kabátját is itt hagyta, pedig ezek nélkül nem szokott háborúba menni. Egy idő után már a cselédeket se láttam, ami roppant furcsa volt. Pár nappal később egy idegen ember jött a szobába, aki elvitt valamilyen pincébe. Innen egy kereskedőhöz kerültem, aki Olaszországba vitt, és eladott egy nemes embernek. Ő nagyon büszke lehetett rám, mert barátainak megtogattott engem, Napóleon képmását.

Jankó Bendegúz

Bekő Balázs, 8. osztály

Napóleon volt barátja

A legjobb barátom volt, együtt nevelkedtünk Korzika szigetén. Azután együtt kerültünk Párizsba, és harcoltunk a forradalomban. Mint az idősebb, én voltam mindenben az ötletgazda. Ennél fogva kértem meg őt mint első konzult, hogy adjon nekem és családomnak egy kastélyt, földet és tegyen meg engem admirálisnak. Ez Napóleonnak néhány mondaton kívül nem került volna semmibe, azonban valamilyen okból kifolyólag nagyon megharagudott rám. Engem családommal együtt börtönbe záratott. Innen néztem végig, ahogy Napóleonból császár lesz. Innen hallottam, elfoglalta Észak-Itáliát. Ekkor döntöttem úgy, hogy megszökök, és megállítom az egykori barátomat. A börtönből sikerült is megszöknöm, majd hallottam, hogy Bonaparte Oroszorszá-

got akarja megtámadni. Én is Oroszország felé vettem az irányt. Az oroszok bizalmába férkőzni nem volt egyszerű, de a gyújtogatós tervemmel ez is sikerült. Jött is Napóleon, azonban a tervemnek és a télnek köszönhetően sikerült legyőznünk a seregeit. Örülök, hogy sikerült megállítanunk, és bosszút tudtam állni az áruló barátomon.

Eszenyi Zsombor

EGY NAPOM PÁRIZSBAN

A fék hangosan csikorgott, ahogy megállt a busz. A nyitott ablakon gáz és benzin szaga szállt be. Allison kinyitotta a szemét, és kivette a fülhallgatót a füléből. Egy ideig figyelte, ahogy az osztálytársai felállnak, felveszik a kabátjukat és a hátizsákjukat, majd figyelmen kívül hagyva a

három üzenetét, felállt és beállt a sorba, ami a busz eleje felé araszolt. Ahogy Allison leszállt, megcsapta a hűvös, tavaszi levegő. Az osztályfőnökük kérésére párokba rendeződtek, és elindultak a francia parlament felé. A nap élesen sütött, fekete árnyékok vetültek az aszfaltra, mindenki-ből kettőt csinálva. A parlament előtt fekete vaskapuval kerítés húzódott. Mögötte az épület tizenkét oszlopa előkelően magasodott az ég felé.

A francia forradalomról tanultak, és tanulmányi kirándulásra jöttek Párizsba. Felmentek a hosszú lépcsőn, és beléptek a parlamentbe. Hatalmas csillárok lógtak a plafonról, és a padlót vörös szőnyeg borította. Egyenként ellenőrizték őket a biztonsági őrök, átnézték a táskáikat és zsebeiket, majd a nagycsarnokban várták az idegenvezetőt. Néhány perc múlva megjelent egy rövid, szőke hajú nő fekete egyenruhában, és elindultak a baloldali folyosón. Allison beállt a sor végére, és csak messziről hallotta az idegenvezető halk hangjának duruzsolását. Tekintete a falakon lógó festményeket fürkészte, miközben elfogta egy különös érzés, hogy ő most pont abban az épületben van, ahol régen a forradalom korától a képviselők gyűléseztek. Elővette a telefonját, berakta a fülhallgatót az egyik fülébe. Felesleges volt figyelnie, úgyis tudott mindent, mivel kedvenc tantárgya a történelem volt. Allison lassan sétált a fehér falak között, a díszes tetőtér alatt, mikor egy téglából kirakott falfelület elé ért. A vörös téglák szabályosan voltak egymásra illesztve, a repedésekben homokszemcsék látszódtak. Közelebb lépett a falhoz, és végigsimított az érdes felületen. Szeme sarkából látta, ahogy az osztálytársai továbbhaladnak, észre sem véve, hogy lemarad.

Hirtelen megakadt valamin a szeme. Az egyik téglán fekete folt látszott. Közelebb hajolt, és látta, hogy az nem is folt. Három szó volt felírva rá fekete tintával. Az írás szálkás, kacsaringós, dőlt betűkből állt, olyan volt, mintha valaki sietve firkantotta volna oda őket, de mégis rendezett volt és tökéletes. Hogy el tudja olvasni, Allisonnak olyan közel kellett hajolnia, hogy érezte a téglafal hideg érintését az arcán. Homlokát ráncolva bogarászta ki a három szót.

– Liberté, Egalité, Fraternité – suttogetta önfeledten, és egy lépést hátrált. Szabadság, Egyenlőség, Testvériség – ismert rá azonnal a három ideára.

Ujját végighúzta az íráson, mintha csak azt akarta volna ellenőrizni, hogy elkenődik-e. Ekkor váratlanul a téglafal halk szisszenéssel besüppedt, megfordult, és Allison egy üres szobában találta magát, aminek a falai szintén téglából voltak kirakva. Ijedten fordult meg, de csak a téglafalat látta maga előtt. Az írás azonban megváltozott. A három idea helyett egy rövid szöveg árválkodott a téglatest lapján: Egy nap.

– Vajon tud valaki erről a titkos szobáról? – nézett körül az apró helyiségben, de semmit nem látott a padlót borító homokon kívül. Öklével ütni kezdte a falat, ami a harmadik ütésre megismételte az előző mutatványt. Eltűnt a téglafalú szoba. Allison torkában dobogó szívvel fordult meg, de amint megtette, földbe gyökerezett a lába. Eltűnt a vörös szőnyeg, ami a padlót borította, a képek a falakról, amelyek nem fehérek voltak, hanem homokszínűek és rücskösek. Elindult a folyosón abba az irányba, amerről jött, léptei visszhangot vertek a kőpadlón.

Rábel Luca, 8. osztály

Belépett a csarnokba, de azonnal visszahőkölt, és a falnak lapult. Férfiak álltak egy körben, Allison számára furcsa és idegen öltözékben, és beszélgettek. Végignézett magán, Nike sportcipőt, szakadt farmert és bőrdzsekit viselt. Érezte, hogy nagyon nem illik ebbe a korba a telefonjával, ruháival. A gondolatától kikerekedett a szeme. Körülnézett, és megpillantott a fal tövében egy lyukas pokrócot. Gyorsan felkapta és maga köré csavarta, majd remegő lábakkal elindult a kört alkotó férfiak egyike felé.

– Elnézést. Milyen évet írunk? – szólította meg az egyik férfit, akinek kopaszra borotvált feje volt és hosszú, piros, köntösszerű ruhát viselt. Meglepetten fordult meg Allison hangjára, arcán gondterhelt gondolatok suhantak át, szemöldöke idegesen rángatózott és sietve végigmérte a lányt. Allison arcát eltakarta a pokróccal, hogy ne látszódjon kisminkelt arca. Uszályként húzta maga után a koszos anyagot, és úgy érezte magát, mint egy életre kelt szennyeskosár tartalma. De reménykedett benne, hogy a férfi inkább hajléktalan öregasszonynak látja őt.

– 1795. június 8. – morogta a férfi rekedt hangon, és azonnal visszafordult a körbe. Allisonba mint a villám, úgy hasított a felismerés, a dátum, amikor XVI. Lajos király fia meghalt. Gyors léptekkel átvágott ott, ahol az imént még beléptetőkapuk álltak. Lerobogott a lépcsőn, és megállt a szeme elé táruló város látványától.

Alig ismert arra a helyre, ahol a buszmegálló volt 2017-ben, vagy a zajos lámpákkal szegélyezett főútra, ami most sivár homokból állt és kereskedők lepték el. Autók helyett szekerek robogtak el előtte hangos kattogással, eléjük lovak voltak befogva, akik prüszkölve verték patáikkal a homokot.

Mit csináljon? Nem tud visszamenni 2017-be. Gondolatai akaratlanul is a herceg felé terelődtek. Eszébe jutott minden, amit olvasott róla, hogy éhezett, verte a férfit, aki-

hez apja halála után került. Meg kell találnia! Tudta, hogy ezt kell tennie, érezte, bár nem értette, miért. Kétségbeesetten állt az út szélén, és nem tudta, merre induljon. Párizs akkora, hogy egy nap alatt sem tudná bejárni, ráadásul mi van, ha a fiú nem is Párizsban van? Biztos pont nélkül, tehetlenségében vergődve elindult az utcán, és a herceg után kérdezősködött.

Meglepetésére az egyik nő tudta, hogy hol lakik a férfi, aki magához vette a herceget. Elindult arra, amerre a nő mondta. Befordult egy macskaköves utcába, a házak árnyékában osont, a pokróc mögé rejtve kilétét. Átment egy csiszolt kövekből épített hídon, és elfutott egy kétemeletes házhoz. Földút vezetett a ház mögé kanyarogva. Allison félénken rálépett, és elindult rajta. A ház ablakában lyukas, elhordott csizmák, bakancsok és különfé-

le cipők sorakoztak. A cipész – gondolta Allison és megállt, mert hangokra lett figyelmes. Behúzódott az egyik vizeshordó mögé, és onnan figyelte a sívár kertet.

A fa mögül egy kisfiú tűnt fel. Aranyszőke haja csillogott a délutáni napfényben, arca beesett volt, szeme karikás és olyan vékony a teste, hogy Allison az ingjén keresztül is látta a csontjait. Eلسzorult szívvel a szája elé kapta a kezét és figyelte, amint a 10 éves fiú elindul felé.

– Szia! – köszönt vidáman, és megállt Allisonnal szemben. A lány egy pillanatig habozott, majd elmosolyodott. A kisfiú angyali ártatlansággal és kíváncsisággal nézett rá, szeme éhesen és érdeklődve csillogott. Allison észrevette, hogy a fiú testét kisebb-nagyobb lila foltok borítják, térde és tenyere sáros volt. Allison elborzadva nézett nagy szemeibe. „Hogyan lehet így bánni egy gyermekkel?” – gondolta. Allison kedvesen a kisfiú kezéért nyúlt, és végigfutatta a kezét az egyik horzsoláson.

– Szia, kis herceg! – mosolygott rá, miközben könnybe lábadt a szeme. A kisfiú meglepetten nézett rá.

– Te tudod, ki vagyok? – kérdezte; hangja vékony és megviselt volt. Allison bólintott, és feltérdelt a homokból.

– Hol vagy, te korcs?! – harsant egy erőteljes, mély, ideges hang a házból. A kisfiú összeresztette, és Allison látta fellángolni szemében a félelmet. Gyorsan szája elé rakta az ujját jelezve, hogy ne válaszoljon a cipész hívására. A kisfiú lassan, de bólintott.

– Gyere! – suttogta Allison és kézen fogta a herceget.

– Hol vagy? Nem hallottad, hogy hívtalak? – hallatszott a férfi dühtől fröcsögő hangja. Allison rémülten gyorsított a léptein,

és megkönnyebbülten tapasztalta, hogy a kisfiú engedelmesen követi. Végigszaladt az utcákon, majd a hídon is, fellökve az embereket siettükben.

– Ki vagy te? – kérdezte a fiú futás közben.

– Allison – válaszolta a lány, de értelmes magyarázat nem jutott az eszébe, hogy miért szöktette meg a herceget, ugyanis maga sem tudta, egyszerűen csak cselekedett, mintha valaki irányította volna.

– Hová megyünk?

– Egy jobb világba – mondta, és melegség töltötte el, ahogy 2017-re gondolt. Minél előbb szabadulni akart ebből a korból. Látszólag a fiút ez nem zavarta, sokkal inkább élvezte, faggatózás nélkül ment vele. Allison szerint még örült is a lehetőségnek, hogy megszökhet.

Megérkeztek a parlamenthez, felszaladtak a lépcsőn, majd egészen a csarnokig lopakodtak. Befordultak a folyosóra, és megálltak a téglafal előtt. Allison nagy levegőt vett. Kérlek, kérlek, kérlek! – fo-házkodott hangosan, miközben nekidőlt a falnak, ami nagy örömeire besüppedt és megfordult velük. Ott voltak a téglafalú szobában, és Allison a herceg felé fordult.

– Rendszerben, ami most fog történni, az nagyon fura lesz – kezdett bele, de a fiú mintha meg sem hallotta volna, amit mondott, kíváncsian a szempillája felé nyúlt.

– Mi ez a fekete dolog a szempilládon? – kérdezte és majdnem kinyomta a lány szemét kíváncsiságában.

– Az szempilláspirál – vetette oda gyorsan, majd elővette a hátizsákját, megelőzve a kisfiú következő kérdését.

– Mit gondolsz, beleférsz ebbe? – nyújtotta a fiú felé, mire ő vakmerően bólintott.

– Szuper! Találsz benne két szendvicset, megeheted őket! – Allison látta, hogy a fiú szemei felcsillannak és vágyakozva néznek a táska sötétjébe. Gyorsan elővette a szendvicseket és átadta a fiúnak, aki möhön enni kezdett.

– Mióta nem ettél? – nézte, ahogy már a második szendvicset kezdi magába tömni.

– Négy napja csak egy kenyeret ettem – válaszolta tele szájjal. Allisonnak elszorult a szíve, majd amint a fiú megette a szendvicseket, segített belemászni a táskába. Nem zipzárazta be teljesen, hogy a herceg kapjon levegőt. A pokrócot ledobta a földre, majd a téglafalhoz lépett.

– Maradj nagyon csendben, rendben? – kérdezte a hátizsákjától, ami nem is volt olyan nehéz, tekintve, hogy a fiú csak csontokból állt. Vidám igen volt a válasz, majd Allisonnal együtt megfordult a fal.

Szíve nagyot dobbant, amint megérezte lába alatt a puha szőnyeget és a levegőben osztályfőnöke parfümét. Látta, hogy az osztálytársai épp akkor érkeztek a csarnokba. Ezek szerint észre sem vették, hogy eltűnt. Gyorsan utánuk szaladt, és mintha mi sem történt volna, beállt a sorba.

Ekkor megpillantotta a biztonsági őröket, és pulzusa azonnal az egekbe szökött. Remegő lábakkal ment át a kapun, ami nem jelzett semmi illegálisat, így megkönnyebbülten lépett ki a francia parlamentből, hátizsákjában a francia Lajos Károly herceggel. Fogalma sem volt, mit fog vele kezdeni, csak örült, hogy megszabadította a cipésztől, aki éhezettette és verte. Végül megmentette a herceg életét, aki elvileg, az olvasókönyv szerint, ezen a napon halt meg.

Kecskés Maja

ÉVES MUNKÁK

A nyolcéves Waldorf általános iskolai tanulmányok lezárásának egyik legjelentősebb állomása az önálló éves munkák elkészítése. (A nyolcadikos mérföldkövekről bővebben a Dióhéj 2015 húsvéti számában írt Kecskés Judit és Ruzsáky Andrea.)

A korábbi évekhez hasonlóan idén is rendkívül sokszínűek a témák is, és a témák feldolgozási módja is tükrözi mindenkinek az egyéniségét. A Dióhéj hátsólapján már ősz óta követhetitek nyomon egyik diákunk írásait, akinek a művészi munkája Dióhéj-cikkek írása a külföldi Waldorf iskolák ünnepeiről.

Ebben a számban is folytatjuk ezt a sorozatot, a KITEKINTŐ rovatban. Itt pedig egy másik diákunknak köszönhetően kicsit bekukkanthatunk a kulisszák mögé, hogyan is készül egy éves munka.

„Csenderes ízei”

Úgy gondolom, maximalista vagyok. Ezért mikor elkezdtünk beszélni az éves munkákról, kész témákkal hozakodtam elő. Még a nyári szünet előtt el szerettem volna fogadtatni a témám, de megcsúsztam a lustaságom miatt, így csak az utolsó konferenciára készültem el a kérvénnyel.

Azért kellett ez, mert a tanyánkról szerettem volna írni, és ott nyáron pezseg az élet.

Először azért választottam a gyógynövényeket, mert miért ne, aztán nagyon megszerettem őket. Még csak tanulom, de van két nagyon jó író, akiktől olvastam könyveket. Az egyikük Lechner Judit, aki főleg a kerti, a másikuk Szabó György, aki a vadon termő gyógynövényekről ír. Judit nénit személyesen is van szerencsém ismerni, és láttam a kertjét is. (Amúgy a könyve magánkiadás.)

Visszatérve az éves munkámra:

Készítettem egy piramisszerű gyógynövény-ágyást, készítettem gyógyteát az itt termő növényekből. Az ágyás már ébredzik idén is.

És még 2-3 éves munkára való dolgot. Például egy biodinamikus preparátumtartó ládát és hozzá kerámia edényeket. Minden preparátumnak sajátot. (Ez utóbbiakat sok segítségel.)

Körtét, almát aszaltam, vadalma-ecetet erjesztettem saját földjeinken termett gyümölcsökből, tanultam metszeni és oltani.

Itt nem tudom bővebben leírni őket. Ezért az írásos leadandómban olvashattok, és az előadásomon hallhattok többet róluk.

Végül néhány jó tanács a jövőbeli nyolcadikosoknak:

- A nyári szünetre fogadtassátok el a témátokat és dolgozzatok rajta.
- Törekedjetez arra, hogy őszre kész legyen a projekt.

- Próbáljatok a karácsonyi szünetre a piszkozattal, a síszünetre a kész írással elkészülni, mert így pont kész lesztek a leadásra.

- Merthogy bárhogy tervezel, meg fogsz csúszni.

- És hallgassatok meg és olvassatok el legalább 2-3 éves munka előadást hetedikesként.

Én a vége felé már nagyon élveztem, és ajánlom, hogy olyan témát válasszatok, ami nagyon érdekel, mert év közben rossz témát változtatni.

Póth Boldizsár

Az éves munka zárása egy előadás. Az idei előadások várhatóan május 5-12-ig lesznek, amire már mindenki nagyon készül (és persze izgul)! Hagyományainknak megfelelően az éves munkákról bővebben az előadások után, a Dióhéj János-napi számában olvashattok majd.

ÓVODAI ÉLET

WALDORF CAFÉ CSALÁDI DÉLELŐTTŐK A MESEHÁZBAN

Az idei évben új szülői kezdeményezés indult a szadai Meseházbán. Az alapötlet az volt, hogy - a korábbi évektől eltérően - ne hétköznapi esténként legyenek pedagógiai témájú előadások, amelyekre a tapasztalatok alapján az egyik szülő is csak nagy szervezések árán, vagy egyáltalán nem tud eljutni, hanem évente 2-3 alkalommal szervezzünk olyan délelőttöt, amely egy komplex családi program lehet: a szülők pedagógiai beszélgetésen vagy műhelymunkán vehetnek részt, míg a gyermekek játszanak; legyen valamilyen művészeti munka, mozgás vagy közös éneklés-zenélés; és persze közös sütögetés, beszélgetés, örömteli együttlét.

Az idei tehát egy kísérleti év: szeretttük volna látni, hogy ezekkel a programokkal meg tudjuk-e szólítani a szülőtársakat, sőt, magukénak tudják-e érezni ők is a kezdeményezést. Bár nem tudtunk még mindent úgy megvalósítani, ahogy eredetileg szeretttük volna, de úgy látjuk, az irány jó.

Az első alkalomra egy napfényes októberi délelőtt került sor. A napot a kertben, Kökénydi Nelli szülőtársunk irányításával Bothmer gimnasztikával és játékkal kezdtük. Ezzel kellőképpen „megérkeztünk” a testünkbe, a mozgás és a friss őszi levegő kellemesen felpezsdített bennünket – de jó is volt utána visszamenni egy bögre kávé-tea társaságában az óvodába!

Időközben elkezdtek szállingózni az apukák a gyerekekkel, melegegett a kemen-

ce, gyerekzsivajtól lett hangos az udvar, míg mi, anyukák puha, illatos gyapjúból babafejet gombolygattunk. Érdekes volt látni, hogy a sok kéz alatt milyen különböző babák, igazi egyéniségek alakulnak. Legtöbbünk saját gyermekének, ajándékba szánta a babát, de volt, aki a csoportok „babacsaládját” gyarapította vele. Az, hogy többen fiúgyermeküknek varrtak babát, azt mutatja, hogy ezek az anyák érzik-értik, hogy minden kisgyermeknek (és nem csak a kislányoknak) „joga van” egy olyan babához, amelybe az édesanyja beletette szívét-lelkét, szerető energiáit. Ez a baba a gyermek kivetített „Én-képe” lesz az első éveken, majd – szerencsés esetben – igaz barát, játszó- vagy alvótárs.

Nagy öröm volt számunkra, hogy olyanok is eljöttek, akik most nem akartak babát varrni, hanem „csak úgy” együtt lenni. Ők segédkeztek a kemence begyújtásában, a langalló begyúrásában, figyeltek a gyerekekre – és jól érezték magukat. Úgy érzem, ettől lett a délelőtt igazán közösségi élmény.

Ősszel két ilyen délelőttöt tartottunk, ami persze nem volt elég ahhoz, hogy elkészüljenek a babák. Az utolsó simításokat ki-ki az esti kézimunkaklub keretein belül, vagy otthon, egyénileg végezte.

Az idén még egy ilyen alkalomra került sor, most, tavasszal. Ez annyiból volt más, mint ősszel, hogy megnyitottuk a külső érdeklődők előtt is. Legnagyobb örömünkre megtöltöttük az egész óvodát: 16 külsős családot és 16 ovis családot üdvözölhettünk! Gyerekek, anyukák, apukák, igazi családi délelőtt! Míg a vállalkozó kedvű felnőttek – leginkább anyukák – Nelli segítségével bemelegítettek, és ízellítót kaptak a Bothmerből (nagyon mókás volt), addig a gyerekek ölbéli játékokat játszhattak a másik szülővel Kádár Kata jóvoltából. Ezután az egyik

csoportszobában Forgács Erzsike tartott meseterápiás előadást: On-line korban Isten tenyerén címmel.

Nagyon jó volt látni, milyen sok apuka ült be meghallgatni az előadást, mely nagy sikert aratott: külsős, belsős egyaránt kérte és várja a folytatást. Ezalatt a másik csoportszobában a gyerekek felnőtt segédlettel formázták, sütötték a cipócskákat nagy élvezettel. Amíg a cipók megsültek, jókat beszélgettünk, kávéztunk, falatoztunk a családok által készített finomságokból, a gyerekek nagyokat játszottak. Végezetül pedig jó étvággal elfogyasztottuk a kis házi cipócskáinkat.

Azt hiszem, mindannyiunk nevében mondhatjuk, hogy egy nagyon jó hangulatú, remek délelőttöt töltöttünk együtt. Külön öröm, hogy meg tudtuk mutatni az érdeklődő családoknak óvodánk egyik erősségét: a nyitott, befogadó, összetartó szülői közösséget.

Skarka Cecília és Szeles Anita

A SZÁMÍTÁSTECHNIKA ÉS AZ INTERNET HATÁSA

a gyermek és az ember fejlődésére, valamint a közösségeinkre

Ezzel a címmel tartott Takáts Péter előadást a szadai óvodában. Bár a számítógép hatásáról, használatának következményeiről egy Waldorf-szülő sokat hall és olvas, ebből a megközelítésből, amelyet ő tárt most elénk, ritkán nyílik rálátásunk a kérdésre.

Azzal a kérdéssel indította, hogy miért van az, hogy a világon nem csak jó dolgok történnek, hogy hiába tűnik úgy, hogy sokan munkálkodnak az emberiség fejlődéséért, mégis rossz dolgok történnek a világban, az emberiség nem hogy nem jut előrébb, de sokszor úgy tűnik, vesztébe rohan. Mintha lennének olyan erők, amelyek ezt a fejlődést akadályozni próbálják. Erre egyik példa, hogy a modern fizika, elsősorban a kvantummechanika egyértelműen bebizonyította, hogy a világegyetemben minden mindennel összefügg, és nincs a világegyetemben egyetlen olyan dolog vagy lény sem, beleértve az embert is, ami valaha is el lett volna különítve egymástól, vagy elkülönülne a többitől. Ez ma már tudományos tény. Ez azonban sem a köztudatba nem került át, sem az iskolákban nem tanítják. Miért? Mert ezzel gyökeresen át kellene alakítani a gondolkodásunkat, életmódunkat, moralitásunkat – és mintha ezt „valakik” nem szeretnék.

Ha a világot csupán a materiális síkon szemléljük, akkor nehéz ennek okát megtalálnunk. Ha azonban elfogadjuk, hogy az ember testből, lélekből és szellemből áll, és a gondolkodás mint szellemi tevékenység ugyanúgy egy valós, létező dolog, amelyre szellemi lények hatnak, akkor azt is el kell fogadnunk, hogy e szellemi lények között vannak olyanok, akik segíteni kívánják az embert a tudatosság és a fejlődés útján, és olyanok is, akik mindezt akadályozzák, és a széthúzást, a szeretetlenséget szolgálják.

Mi, emberek pedig választhatunk, hogy milyen rezgésekre hangolódunk rá, ez alakítja gondolkodásunkat. Szabadon dönthetünk, hogy a jó vagy a rossz szolgálatába állunk-e. Azt pedig, hogy valami jó vagy rossz, a tetteim várható következményei alapján tudom megítélni.

Milyen következményekkel járhat hát, ha a kisgyermeknek számítógépet, tabletet adunk a kezébe? Mi a számítástechnika? Vannak-e mögötte erők, és ha igen, melyik oldalt szolgálják?

Az antropozófia szerint nincs önmagában mechanikai gép. Minden ember által alkotott géppel egy lény inkarnálódik, vagyis van egy szellemisége. Ez pedig egy ahri-máni lény. Ez önmagában nem lenne baj. A baj az, hogy ennek nem vagyunk tudatában.

A számítógépnek, az internetnek nincs moralitása. Amikor egy ilyen gépre bízunk a gyermekünket, akkor tudomásul kell vennünk, hogy az internet soha nem fogja megtanítani a gyermekünknek, hogy ölni, lopni nem szabad, és mindazokat a dolgokat, amit szülőként egyébként átadnánk. A gyerekeket beengedjük egy olyan világba, ahol mindent lehet, és nincsenek valós következmények.

Érdekes módon mégis mindannyian foglalkozunk az internettel, és a közelébe engedjük a gyermekeinket is. Ezzel az a nagy baj, hogy nem tudjuk, hová vezet ez az út.

Takáts Péter idézte Ray Kurzweil jövőkutatót, a Google fejlesztési igazgatóját, aki azt állította, hogy úgy áll pillanatnyilag a számítástechnikai fejlesztés, hogy 2030-ban nanorobotokat fognak befecskendezni az emberekbe, amelyek eljutnak az agy azon pontjaiba, amelyekkel közvetlenül rá tudunk csatlakozni az internetre. Vagyis

semmilyen külső eszközre nem lesz szükségünk ahhoz, hogy elérjünk bármit az interneten, vagy e-mailt küldjünk és fogadjunk. Ez nagyon „sci-fi”- nek hangzik, ám sajnos nem az. Már ma is vannak olyan emberek, akikbe be vannak építve ilyen robotok, bár egyelőre még csak a „vevő” részt tudták megoldani, a „küldő” egységet nem. Ez azonban alighanem csak idő kérdése.

A fejlesztők jövőképe szerint a cél az, hogy 2050-re a világot egy hatalmas számítógép irányítsa úgy, hogy ne csak a hűtőszekrényeink és az autók legyen bekötve ebbe a hálózatba, hanem minden ember is. Erre – állítólag – azért van szükség, mert az ember rendszeresen hibázik, amelynek negatív következményei lehetnek. A „behálózás” révén majd a számítógép, ha észleli, hogy bedugva hagytam a vasalót, automatikusan kikapcsolja azt, megakadályozva, hogy leégjen a ház. Ez praktikus hangzik, ám ha belegondolunk, ez azt is jelenti, hogy az élet más területén sem lesz választási lehetősé-
günk, nem dönthetünk „rosszul”. Nem kell gondolkodnunk, és nincs miért vállaljuk a felelősséget.

„Én ugyan nem engedném, hogy ilyen nanorobotot fecskendezzenek belém!” – gondolhatjuk. Ám arra sem kényszerített minket senki, hogy számítógépünk legyen, hogy okostelefont hordjunk magunkkal. Mégis megteesszük, saját elhatározásból. Vagyis bevezetnek bennünket egy utcába, amelyet látszólag mi magunk választottunk. És majd talán örülni fogunk, ha végre nem kell a telefonnal vésződni, hanem ott lesz a fejünkben az egész internet. Ezt talán a mi generációnk egy fokkal nehezebben tudja elképzelni, de a mai gyermekek már egy olyan világba születnek bele – vagy még inkább egy olyan világba vezetjük őket be –, hogy úgy gondolják, az élet számítástechnika és internet nélkül nem is lehetséges. Hiszen már óvodáskorban tablettel nyomunk

a kezükbe. Nekik aligha tűnik majd olyan vad gondolatnak a fenti jövőkép megvalósulása.

Meg kell értenünk, hogy a számítógép nem rossz, nem kell eldobnunk, de tudatosan kell használni arra, amire való. Nem szabad a rabjává válnunk. Ha nem tudom, hogy szellemi erők vannak egy gépben, amelyek esetleg nem az ember fejlődését akarják, akkor belesétálunk egy olyan csapdába, amelynek az eredménye az, hogy az ember mint gondolkodó lény megszűnik létezni. Ha a gyermekeink nem ismerik meg a világot, amelyben élnek, nem fognak meg semmit – mert a számítógép előtt ülnek –, nem másznak fára, nem esnek le, nem találkoznak egymással, nem verekszenek egymással, hanem ezt mindig csak virtuálisan teszik, akkor ők lesznek az első lények, akik bezárják magukat ebbe a világba. És fel sem merül bennük, hogy ez esetleg nincs így jól, hiszen a felnőttek adják nekik ezeket a gépeket.

A másik lehetséges út az, hogy ezeket a dolgokat használom, de csak arra, amire való: hogy szolgáljanak engem. Nem ülök előtte órákig, nem hiszem azt, hogy helyettesíti a kommunikációt, nem hiszem azt, hogy nincsenek benne lények, nem hiszem azt, hogy ha valakivel „csetelek”, az ugyanaz, mintha leülnék vele beszélgetni. Azonban önmagában azzal, hogy használjuk ezeket az eszközöket, ezek az erők mindenképp hatnak ránk, ezt nem lehet elkerülni. Mit tehetünk hát?

Rudolf Steiner szerint a gépekkel összefüggő erők lefelé húzzák az embert. A negatív erők a föld alatt vannak, a pozitívak a föld fölött. A negatív, lefelé húzó hatások ellen úgy tudunk védekezni, ha magunkat szellemi iskolázás révén magasabb szintre emeljük. Az esti visszatekintés is nagyszerű eszköz erre, de a legjobb mód a mel létkyakorlatok végzése, amely megerősíti

az embert annyira, hogy ne válhasson a gépek rabjává.

Mit tehet azonban egy kisgyermek? Amíg a gyermek nem elég tudatos, és nem lehet ezeket a kérdéseket megbeszélni vele, addig a szülő dolga, hogy döntsön helyette. A szülő feladata, hogy amíg a gyermek nem képes megérteni a világban zajló eseményeket, erőket és hatásokat, eldöntse helyette, mit tehet és mit nem. Ez a szülő felelőssége.

Takáts Péter beszélt még a hármasság fontosságáról is. Annak eldöntéséhez, hogy valami az embert szolgáló, vagy annak fejlődését akadályozni próbáló erőkhöz tartozik-e, minden téren érdemes megvizsgálni, hogy kettősségre vagy hármasságra épül-e. Minden, ami a krisztusi vagy mihályi impulzusból fakad, vagyis minden, ami emberi, az hármasságra épül. Ezen hármasságon belül a két szélsőség segítségével kell megtalálnunk a helyes utat: a középutat.

Steiner szavaival élve, „[...] mindenben arra kell törekednie az embernek, hogy

a Krisztus- impulzus segítségével olyan helyzetbe kerüljön, ami egy inga egyensúlyi állapotához hasonlítható. Középpontjában az inga tökéletes egyensúlyban van, de ehhez ingadoznia kell az egyik, majd a másik oldalra. Ugyanez vonatkozik az ember fejlődésére a földön. Az embernek az egyik oldalon a luciferi elv irányában, a másikon az ahrimani elv irányában kell kitérőt tennie, de meg kell tartania az egyensúlyát ezenközben. [...]”

A dualitás azonban, amivel például az elektromosságban (váltóáram) vagy a számítástechnikában (bináris kódolás), de nagyon gyakran a mindennapi vagy társadalmi életben is találkozunk, mivel hiányzik belőle a harmadik, kiegyensúlyozó elem, az embert hátráltató, negatív erőket szolgálja.

Oly különleges korban élünk, amikor valódi szabadságunk van. Rajtunk áll, mihez kezdünk vele.

Skarka Cecília

KÖZÖSSÉGI ÉLET

A MEGFELELŐ FORMA KERESÉSE

„Az asztráltest idézi elő, hogy szerveink mindig a megfelelő formát, a megfelelő alakot kapják meg. [...] Azért van szükségünk az asztráltestre, hogy étertestünket ösztönözze, hogy szervezetünk egészséges legyen, és mindig a megfelelő alakot vegye fel.”

Rudolf Steiner: Ritmusok a kozmoszban és az emberben

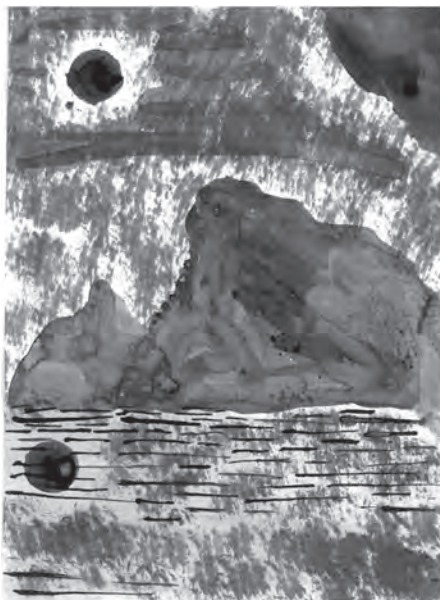
Idén, március közepén újra összegyűlt egyesületünk közgyűlése, hogy megvitatassa az új fenntartói forma kialakítása érdekében végzett munka eredményét, egy javaslatot, amitől azt várjuk, hogy egy egészséges szervezetet hozzon létre. Hosszas előkészítés után dönteni kellett: megadjuk-e a lehetőséget az asztráltestnek, hogy megújítsa szervezetünket, megkezdje szerveink átalakítását egy új, megfelelő formára.

Ez a döntés nem olyan volt tehát, mint a cukrászé, aki ráhelyezi az esküvői torta tetejére a marcipán párocskát, majd miután meggyőződött arról, hogy alkotása tökéletesen tükrözi szakértelmét és elhivatottságát, átadja azt a megrendelőnek. Ez a döntés olyan, mint a gazdáé, aki szüret előtt kimegy a szőlőbe és belekóstol a fűrtbe, amit a természet egy év során megalkotott, hogy eldöntse, érdemes-e az arra, hogy munkáját, szeretetét belefektesse, és évek munkájával végbemenjen egy csodás átalakulás, ahol még hosszú időnek kell eltelnie ahhoz, hogy az első korty bor a gazda szomját olthassa.

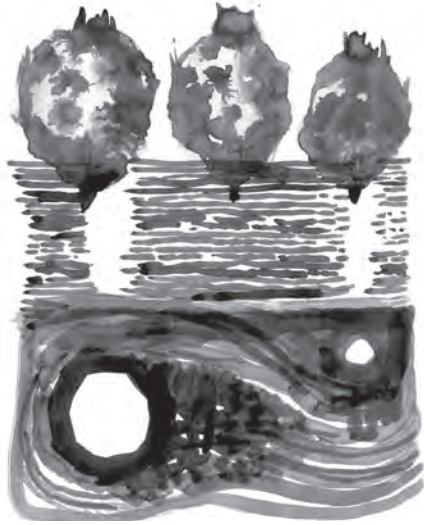
Az alapszabály módosítása ugyanis, habár önmagában is egy produktum, egy érték, egy elhatározás a jövő felépítéséről,

de magában csak egy papír, rajta betűkkel. Nem élő szervezet, nekünk kell feltölteni.

Kell és szükséges, mert az asztráltestnek szüksége van az étertestre, hogy legyen mit ösztönöznie, legyen mit kitöltenie, de nem elégséges, mert önmagában nem tud egészséges lenni.

Cserey Bálint, 8. osztály

Kóhalmi Ákos, osztálytanító

Számomra az új fenntartói forma munkacsoport ezt a kihívást jelentette. Az új szervek, a megfelelő alak megálmodását, amely lehetőséget ad az egyesület mint élőlény asztráltestének, hogy kitölthesse azt és egészséges életet élhessen.

Úgy éreztük, hogy ahhoz, hogy egészséges legyen a szervezet, egy erős fizikai valóságot, megfelelően kialakított és feladatuk elvégzésére tudatosan vállalkozó szerveknek az egységét kell felépíteni, amit egy fejlődni képes és akaró szellemiséggel töltünk fel. Arra van szükségünk, hogy az egyesület tagjait – minden tagját – aktivizáljuk, és kinyúljunk azok felé, akik nem tagjai az egyesületnek, de akik értéket hozhatnak közösségünkbe, hogy azok, akik tudnak és akarnak tenni a szervezet egészségéért, megtalálják a helyüket, lássák a formát, az egyes egységek feladatát, felelősségét és viszonyát, hogy tudatosan belépve a rendszerbe élővé tehessek azt. Arra van szükségünk, hogy a tagok igényeikhez mérten elmélyülhessenek akár a

Waldorf-pedagógia és -gondolkodás, akár az antropológia elméletében és gyakorlatában.

Az új szervezeti felépítés egységei a munkacsoportok lesznek: adott feladat ellátását vállaló, azért tenni akaró egyesületi tagok – tanárok, óvónők és szülők – csoportja. A munkacsoport pedig kapja meg mindazt, amit egy Waldorf-közösség adni tud: a munkához feladatot, a feladathoz bizalmat és a bizalomhoz szabadságot. Ők segítik a vezetőség és a közgyűlés munkáját, leveszik róluk a terhet. Jutalmuk pedig egy jól működő egyesület, iskola és óvoda, egy pezsgő szellemi élet lesz. Most itt a lehetőség mindenki számára, hogy megtalálja a helyét, ha meg akarja. Tudnunk kell, hogy a siker azoké, akik tesznek érte, míg a kudarc – ha elhanyagoljuk a lehetőséget, ha nem tesszük meg, amit lehet – az mindannyiunké.

Dévényi Péter

Rábel Luca, 8. osztály

EURITMIA NAP

Idén volt szerencsém ellátogatni az 3. Euritmia-napra. 8 iskola tanulóit adtak elő, voltak, akik hosszabbat, voltak, akik rövidebbet. Minket a 6. osztály képviselt, és őket kísérem bepillantottam a kulisszák mögé. Mint minden előadás előtt, úgy itt is nagy volt az izgalom, sürgés-forgás. Az előadást a tanárok kezdték (majd a végén zárták) egy „Hallelujával”. Őket követték a diákok, akik színes produkciójukkal kápráztatták el a közönséget. Mielőtt a mi iskolánk diákjai jöttek volna, még volt egy szünet, ahol sok kedves ismerőssel találkozhattam.

A szünet után következtek a mi diákjaink, akik (látva a főpróbát) meglepő módon remekül szerepeltek. A legutóbbi (2.) Euritmia-napon is ott voltam, csak ott én is előadtam. Az esemény hangulata nem nagyon változott, ugyanolyan vidám és (így, nézőként nyugodt) érzéseket adott az embernek.

Dobos Andris, 8. osztály

SZÜLŐI MOZGOLÓDÁSOK A WALDORF-VILÁGBAN

Az elmúlt időszakban számunkra, szülők számára jelentőségteljes dolgok történtek-történnek a Waldorf-világban, ezekről szeretnénk röviden beszámolni.

A Waldorf-mozgalom legfontosabb európai szakmai és érdekképviselői szerve, az ECSWE (The European Council for Steiner Waldorf Education) januárban Piliscsabán ülésezett, és egyik fő témájuk „A szülők fontossága a Waldorf mozgalomban” volt. Miután az ENSWaP (európai Waldorf-szülők hálózata) képviselői előadást tartottak arról, hogy miként tudják a szülők támogatni a Waldorf-iskolákat, a pedagógiát, illetve magát a mozgalmat, a résztvevők – különböző nemzetiségű tanárok és szülők vegyesen – kis csoportokban is megvitatták a kérdést, hogy milyen létező és lehetséges módjai vannak a szülői részvételnek. Az esemény hozadéka az ECSWE azon pozitív felismerése, hogy csak a szülők bevonásával, együttes erővel tudjuk elérni – ha nem is közös, de összetartó, egymást támogató – célunkat, és meghív-

ták Domokos Mártit (nemesvámosi szülő), hogy ezentúl ENSWaP képviselőként vegyen részt az ECSWE munkájában.

Az ENSWaP egyébként hamarosan ismét tart találkozót, 2017. május 5-7. között Rigában, „Building Bridges” címmel.

Ez kiváló lehetőség arra, hogy megismerkedjünk más Waldorf- szülőkkel Európa különböző országaiból. A következő találkozó csak 2018 tavaszán lesz, így akit érdekel, bővebb információért érdemes felkeresni az enswap.org oldalt.

A nekünk, magyar szülőknek talán legjelentősebb esemény azonban még előttünk áll. Már pár éve dédelgetjük a gondolatot, és a legutóbbi, nemesvámosi ENSWaP találkozón meg is fogalmaztuk a magyar résztvevőkkel, hogy jó lenne itthon is létrehozni egy Waldorf-szülői hálózatot/szövetséget.

Miért is van szükség egy ilyen összefogásra? Van egy viszonylag erős Szövetségünk, amely összefogja az iskolákat,

óvodákat, kifelé pedig képviseli érdekeinket. Mi azonban fontosnak tartjuk, hogy a szülők önállóan is megjelenjenek a mozgalomban.

A Waldorf-iskolák szíve a tanári konferencia. Az ő küldetésük, hogy a Waldorf-pedagógia helyesen inkarnálódhasson és kibontakozhasson a gyerekek teljes lényét gondozó pedagógiaként. A fenntartói szemlélettel működő Waldorf-szülők küldetése pedig, hogy a Waldorf-iskolák helyesen inkarnálódhassanak korunk kibontakoztatására. A motivációnk, a céljaink nem közösek, ahogy feladatunk, küldetésünk sem az. Ám ha mi, szülők, egymást támogatva, küldetésünknek megfelelően tevékenykedünk, azzal a pedagógiát, magát a mozgalmat is nagyban erősíteni tudjuk.

Bár sokan támogatták ezt a szándékot, jelenleg Domokos Mártival és Emich Szabolccsal (óbudai szülő) hárman őriz-

zük és tápláljuk ezt az impulzust. A kezdeményezés azonban nyitott, és mindig is nyitott marad az elkötelezett és aktív szülők előtt. (Aki úgy érzi, hogy ott a helye a kezdeményező magban, keressen meg bátran!)

Bár úgy tűnhet, hogy nagyon lassan indul a kezdeményezés útjára, azt látom, hogy nagyfokú tudatosság és talán óvatosság van ebben. Hiszen sok iskolát, óvodát, egyéb kezdeményezést láttunk, ahol az ideából fakadó kezdeti tűz idővel kihunytt, és nem tudott a helyébe más erő lépni. Sokszor kiderül, hogy már az alapításnál nem volt minden a helyén. Az, hogy kik, milyen impulzussal, tudatossággal és elkötelezettséggel, milyen küldetésstudattal és célkitűzéssel, sőt, milyen formában hozzák létre a szervezetet, kihat annak egész későbbi működésére.

Skarka Cecília

AJÁNLÓ

KÁLVÁRIA

“Micsoda egy hülye ország!”

Kemény mondat. Tizenkét éves diákok beszélgetnek, vitatkoznak. Valamit hallottak, valamit gondolnak. Ítéleteket mondanak, könnyedén hagyja el ajkukat, száll a szélben.

Hol élnél szívesebben? Mikor élnél legszívesebben?

Az egyik országról sokat hallani, más népek létezéséről mit sem tudni.

Amazok szorgalmasak, emezek lopósak. Errefelé fukar emberek laknak, amarra vendégszeretőek. Jól zenélnék, nagy gólok tudnak rúgni, sok a Nobel-díjas itt, ám ott pocsékul zenélnék, bénák a fociban és buták, mint a tők.

Ki döntötte el, hogy hová szülessz? Örülsz-e, eltölt-e a büszkeség?

Nagy a felelősség! (-em, -ünk, a többi csak ámitás).

Húsvét jó. Mi másról írhatnék? Világesemény hiszen.

A történelemtudomány is kutatta az eseményt – ennél a gondolatnál emeltem le a polcomról "Az emberiség krónikája" című, három téglá súlyú és 1223 oldalas, 1990-bn kiadott könyvmonstrumot (szerk.: Bodo Harenberg; kiadó: Officina Nova/Kossuth), itt olvasható Jézus születéséről egy megemlékezés ("Mária egy kisfiúnak ad életet...") aztán pár oldallal később "A Római Birodalom (i.e. 753 - i.sz. 476)" c.

fejezetben, idézem "Jeruzsálem, 30. IV. 7(?) vagy 33. IV. 3(?) – Jézust keresztre feszítik. A zsidó pászkaünnepet megelőző napon, pénteken Jeruzsálem kapuja előtt kereszten kivégzik a názáreti Jézust."

A lexikon végén Izrael története féldoldali terjedelemben "a következő időben Judea provinciát olyan királyok kormányozták, akik Rómától függték. Egyikük, Heródes uralkodása alatt tevékenykedett a názáreti Jézus."

A könyv borítóján több mint 20 kép reprezentálja a világtörténelmi eseményeket; eme kis kollázsban nem jutott hely Jézus urunknak, míg Lenin, Mao-Ce Tung és két egyiptomi is (Nofertiti és Tutanhamon) helyet kaptak. Nos, most ennyit a tudományról. (A könyv egyébként nagyszerű és monumentális összeállítás, de ez itt még nem az ajánló rész.)

A művészbereket – mondhatjuk – mélyebben érintette és ihlette meg a golgotai misztérium, évek századain át készültek a képek, szobrok, zenei főhajtások a legnagyobbaktól. Versek, irodalmi alkotások, később filmek foglalkoztak Jézus életével és kereszthalálával, ki-ki tehetsége szerint. Sokat olvastunk, láttunk közülük bizonyára.

Jeles (és kevésbé tehetséges) filmrendezők igyekeztek az "eseményt" bemutatni, olykor a történelmi hűséget helyezve a középpontba, máskor provokatív módon

közéltettek és léteznek szerencsétlen, szájalmas erőlködések is.

A közelmúltban bukkantam egy filmre – talán tavaly ősszel, de már akkor elhatároztam, hogy húsvétkor fogok róla megemlékezni. Rátalálhattam volna korábban is, hiszen 1977-ben készült. A filmről sohasem hallottam, borítóján egy katona látható. A hóban fekszik (rám is nehéz napok vártak, bujkált bennem az influenza, háromnapos lázra készültem). A könyvtár asztalán láttam meg, hetekig az érdeklenség által övezve, mintha csak várta volna az én “világvége” hangulatomat. Ki nézne manapság orosz filmet, szovjetet pláne?

A film lassú és nyomasztó képekkel kezdődik. Havas erdő, csikorgó orosz tél, vándorló emberek: férfiak, nők, gyermekek, öregek. Menekülnek, mentik az életüket, a falut elfoglalta az ellenség. A gyors halál helyett a lassút választotta az életosztón.

Pihenő közben marék rozst adnak körbe, szemenként ropogatják.

Ketten vállalják, hogy megpróbálnak élelmet szerezni, fel fognak kutatni más falvakat, hátha szerencsével járnak majd. Ellenséges géppuskák pásztázzák a hómezőt: szerencsével járnak-e? Nagyon kétséges. Lesz-e erejük továbbjutni, nem esnek-e fogságba, eltalálja-e őket egy sorozat, van-e egyáltalán élelem bárhol is? Ha sikerrel járnak is, visszajutnak-e még időben? Van-e értelme ennek a hősködésnek, pár nappal hosszabb lesz a lassú fagyhalál? Valóban tűzharcba keverednek, egyiküket a lábán találat éri. A másik húzza-vonszolja sebesült társát a hóban.

Lassan – dokumentarista pontossággal – halad a film. Szegényes viskókat találunk, tanyák a havas pusztán, az ott lakók sorsa sem irigylésre méltó, az embereknek mindegy, hogy ki viszi el az élelmüket – nekik nem marad.

Egy fiatalasszony – özvegy – gyermekeivel próbálja túlélni a telet. Házában semmi érték, csak ő. Az ellenség bekeríti a tanyát, ők is oroszok, fejdáaszok, ebből élnek. A két férfit a padlásról húzzák le, az asszonyt is foglyul ejtik, kiket bűntudott, nincs kegyelem, a gyerekek egyedül maradnak a házban. Az erdőben maradt emberekről sem tudunk többé, hiába várják két társukat.

Szörnyű helyre viszik a foglyokat, egy tanyán van a fogda, néhány ember már napok óta várja a kivégzését. A vallatás is iszonyú és barbár. Tüzes vassal próbálnak kicsikarni vallomást, újabb neveket akar a vallató tiszt, ő is orosz. Nagyon megrendítő jelenetek. A sebesült férfi nagyon bátor, izzik benne az elkeseredett düh, a másik kétségbeesett, mindent elmond, szalmazsálként kapaszkodik a lehetőségbe: áru-lóként – talán – életben maradhat, csatlakozhat a gonoszokhoz. Az utolsó éjszaka a fogdában borzalmas. Egy fiatal lányka, a véletlenül idekerült asszony, mások és

a két férfi várják a hajnali kivégzést. Igazi bűne egyiknek sincs, nem gonosztevők

Reggel már megérkeznek a fasiszta tisztek is. Most fog eldőlni minden. Talán még kaphatnak kegyelmet, talán valaki kaphat kegyelmet. Az akasztófa már kész, indul a menet a vesztőhelyre. Az utolsó pillanatban döntenek a szolgálatait az életéért cserébe felajánló férfi sorsáról. Ő életben maradhat.

Hosszú az út a kivégzés színhelyéig, a falubeliek a kapuban báméskodnak, majd csatlakoznak a vonulókhöz, halkan énekelnek. Júdás, mondja egy öregasszony. A halálraítéltek sorsa, a lassú vonulás és a kivégzés képeivel új dimenzióba kerül, oly magasan fölébe kerülnek hóhéraiknak. Ekkor értettem meg, hogy a film címe – Kálvária – mekkora tiszteletadás és univerzális főhajtás Jézus Krisztus urunk előtt. Az ő sorsa bárkit utolérhet, s egyszerű, halandó emberek halála is lehet éppoly magasztos, felemelő és példaadó, s az ő hóhéraik számára a földi poklok tűzével égető.

A hősi halált választók dicsőségesen távoztak hát a földi siralomvölgyből, az őket kivégzők, ím, pokolra jutnak majd – bár még fölényeskednek, tréfálgoznak. Az életben maradt áruló Júdás villámcsapás-szerűen szembesül azzal, hogy ő a hátralévő összes napjaiban féregként, saját lelkiismeretének iszonyú kínzásában fog őrjöngeni. A táborba visszatérve már elviselhetetlen a szenvedése, megpróbál sorstársai után "iramodni" a halálba, talán még utolérheti őket a lelkek útján.

A latrinában a korhadt tetőlécra hurkolja derékszíját, eszelősen igyekszik nyakára tekerni az öv másik felét ezen a szűk helyen. Ám a feloldozás elmarad, a lécc eltörik, ő élve marad.

Miért nem láttam ezt a filmet eddig? A válasz talán egyszerű: életem első felét a szovjet megszállás és diktatúra egyik

eldugott kis országában éltem le, Magyarországon. Hazánkban ekkor még az úttörőkis tudták, mit jelent ez. Ostoba propagandafilmeket játszottak a televízióban, a mozik műsorán is szovjet filmek sorakoztak. Szinte elsötétült ("elvörösödött") az égbolt, a média, a kultúra a diktatúra játékszere volt (írhatom-e, hogy már akkor is?). Már kiskamaszként is fuldokoltunk a sok szovjet himnuszról, a zászlótól, a plakátok vörösek voltak. (Írhatom-e, hogy most meg kékek?)

Életünkre rátelepedett az Ostoba Cenzor, örökre megutáltatva velünk (velem mindenképpen) mindent, amit úgy hívnak: diktatúra. Diktatúra egyenlő nem élhetsz szabadon. Ha mást gondolsz: ellenség vagy. Ez egy egyszerű képlet, ám az, hogy ezt a filmet nem láttam eddig, nemcsak a diktatúra gonoszsága, hanem az én ostobaságom is, hiszen úgy gondoltam – akkor –, hogy minden, ami szovjet (orosz, ruszki), az értéktelen, unalmas, demagóg. Sok idő telt el, lassan világgósság gyúlt előttem, okosodnom kellett: Dosztojevskij és Szolzsenyicin, Muszorgszkij és Prokofjev, Kandinszkij és Chagall és a többiek: óriási művészek. Mit bánom én, hol születtek, hol éltek! Oroszok, na és?

Larisa Sepityko fiatal, orosz rendező Kálvária című filmje az egyetemes film-történet egyik ékköve, a golgotai jelenés egyik legmagasztosabb mementója.

A művészek talán egyik legszebb küldetése levakarni a guanót az egyes népek márványtáblájáról, megmutatni, hogy a "nép" emberekből áll. Egyéniségekből, kik nem dönthettek arról, hogy hová szülessenek, s nem is biztos, hogy örülnek, mikor kiderül, hogy a világ mely pontján látták meg a napvilágot. Elsősorban emberként kell élnünk, s csak azután népként. Kis csavarként soha.

Kőhalmi Ákos

Kedves Felnőtt Olvasók!

A legutóbbi könyvajánlóhoz hasonlóan most is Michaela Glöckler írását ajánlom a kedves figyelmetekbe Adományok és akadályok – praktikus megjegyzések nevelési- és sorskérdésekhez címmel. Ez az írás egy kiadó kérésére jött létre, hogy minél szélesebb körben jussanak el a szülőkhöz az ebben a témában tartott előadások.

Vajon mi az oka annak – teszi fel bevezetőjében Glöckler asszony a kérdést –, hogy az emberek között látszólag igazságtalanul oszlanak el az adományok és az akadályozó tényezők? Azt írja, egy dolog biztos: az életben való sikerességet nem elsősorban azok a képességek, vagy hiányok határozzák meg, amelyekkel rendelkezem, hanem sokkal inkább az a mód, ahogyan megtanultam bánni a saját erősségeimmel és gyengeségeimmel. A legfontosabb adomány az életemben az önnevelés lehetősége, és a legsúlyosabb hátrányom ennek a hiánya. Csak az ember számára adatott meg, hogy szenvedés és fájdalom árán olyan tapasztalatokat szerezzon, amelyek továbbviszik a fejlődésben.

Tehetségeim és akadályaim nem véletlenek, létrejöttében én magam is részt

vettem, hatásaikért én magam vagyok a felelős. Képességeimet egy hosszabb múltnak köszönhetem. Megismételt földi életeim folyamán mindig új felépítéssel jelenek meg. Ezeket az átalakulásokat a szellemi világban én magam készítettem elő korábbi földi életeim cselekedetei, élményei alapján a hierarchiak közreműködésével, feladataimnak megfelelően.

Marie Steiner (Rudolf Steiner felesége) szavait idézi M. Glöckler:

„Hol kapaszkodjon az ember, hogy újra megérezze és megismerje a saját egyedüli értékét (...) csakis ott, ahol az örök értékekhez kapcsolódik, ahol az okok és a következmények (...) előre és visszafelé áramló lefolyásának élő láncába beleállítva látja magát. És ez a karma törvénye. Ebben tudja az ember megtalálni, megismerni, képezni és átformálni önmagát. (...)

Az önkéntes próba, a sorsnehézség, (...) a szenvedés és a fájdalom (...) Én-ünk föléréseinek állomásai. Ezek nyitják meg a kaput (...) a morális impulzusok és a felelősségtudat világába.”

Nézzük most meg, milyen következmények lehet egy-egy betegségnek ránk, ill. a környezetünkben levő emberekre nézve.

Ugye, a hétköznapi gondolkodásunkkal a betegségekről azt gondoljuk, hogy ezek akadályok az életünkben. Nézzük csak meg közelebbről! Vegyük pl. a náthát, ami segíti az immunrendszert abban, hogy újra aktív legyen, gyakorolja magát; ha túl van rajta, erősödik. A fiatal- és kora felnőttkorban fellépő alvászavarok, az étvágytalanság, a gyomor- és fejfájás azt mutatják, hogy az Én még nem tanulta meg a problémákat, a gondokat lelkileg földolgozni. A benső nyugalom és a félelemnélküliség megfelelő gyakorlataival elmulaszthatók a tünetek. Az idős korban fellépő krónikus betegségeknél pedig az embernek meg kell kérdeznie önmagától: miért konfrontálódok most olyan erősen saját testemnek mulandóságával, hogyan folytatódik a halál után az élet, és mi is az a szellemi létezés. Ez a három betegség-csoport azt mutatja meg világosan, hogy az ember itt tanulhat valamit, ami segítheti és fontos lesz a továbbiéletében. Nehezebb a kérdést megválaszolni a súlyos, veleszületett fogyatékoságokra nézve, a gyógyíthatatlan, vagy nagyon fájdalmas betegségek vagy balesetek szempontjából. Az evangéliumokban levő betegségtörténetek megfigyelése nyújthat itt segítséget. Mindenestre van itt három kérdés, amit föltehetünk a betegségekkel kapcsolatban: Mi lehet a közvetlenül érintettek tanulnivalója? Mit nyerhetnek a környezetében levő emberek ennek a betegség-sorsnak az átélése által? Mit tehetnek az emberiségért azáltal, ha elfogadom a betegséget, szenvedek benne és legyőzöm? A betegek a lelkük mélyén nagyon jól tudják, hogy betegségeiknek, akadályoztatottságuknak tennivalója van lényükkel és a sorsukkal. És ha a kérdésekre adott válaszok ezt a tudatosság szintjére emelik, akkor az valódi vigaszt nyújthat a betegnek és a környezetében levő embereknek is. Minden gyöngeség – ha egyszer sikerül legyőzni – erővé válik.

És most nézzünk, hogyan segíthetjük gyermekeinket, hogy megtanuljanak bán-

ni az adottságaikkal és az akadályokkal. Nagyon fontos, hogy a tevékenységük közben egészséges öntudatot tudjanak kifejleszteni, fontos továbbá, hogy átélhessék, komolyan veszik és elfogadják olyanoknak, amilyenek. A hibák emberi örök dolgok, csak az a rossz, ha az ember gyakran elköveti ugyanazt a hibát és nem tanul belőle.

„A gyermek segítséget és ösztönzést vár a fejlődéséhez. A dicséretre méltót megdicsérni, a javítanivalót komolyan a nevén nevezni, és megmutatni a következő kicsi lépést a további tenni- és tanulnivalóhoz – ez teremti meg az egyensúlyt. (...) A gyermek így azt éli át: mindent meg tudok tanulni, amit komolyan akarok, és a felnőtt segít nekem ebben.”

A cél összeköti a szülőket és a nevelőket, nagyon fontos, hogy ez a közös munka irányuljon arra, hogy a konfliktusokat emberhez méltóan oldjuk meg.

Nagyon fontos annak a belátása, hogy a gyermeknek ne kelljen két világban élnie (otthon és az iskola hasonló elvárásai, hasonló értékei segítik), hogy ne legyenek magas elvárások vele szemben. Érdemes tisztázni, hol kezdődik az a terület, ahol a tanárnak teljes szabadsággal és a szülők megértésében bízva kell cselekednie. A bizalom alapja az a felismerés, hogy összetartozunk egymással.

Fejlődésünk alapja, hogy felismerjük a jó és a rossz tulajdonságainkat, és dolgozunk velük. Ismerjük fel, a helyzet (legyen az akár kellemes, vagy kellemetlen) hozzám tartozik! Kérdezzem meg magamtól: Mit tudok ezzel kezdeni? Mit tudok ebből tanulni? Ez a kérdés távolságot teremt köztem és a problémám között, ezáltal egy szabad tér jön létre, amelyben újra mozogni tudok. Ezzel a szemléletmóddal, hozzáállással emberibb szintre emelkedhetünk. Hajrá!

Tari Henriette

A könyvkuckó

A könyvkuckóban álldogálok,
a könyvek biz, miket imádok!
Percy Jackson, Harry Potter!
Soroljam még, hogy mi is kell?

A könyvkuckóban az is jó,
gyermekek, sok mosolygó
történetet hallanak
s ebből sokat tanulnak.

Heni kedves, jujj, de jó
Könyvei sok pillangó.
Horgolgatja kendőcskáját,
ha kell, kongatja a csengőcskáját.

Kint, hullik a friss hó,
a könyvkuckóban nagyon jó!
Házit írni borzasztó!
Mikor jön a télapó?

Hogyha anya-sajnos- megjön
a gyermek szépen elköszön.
Hogyha tudja, s megteheti,
„Hadd maradjak!” így könyörgi.

Bociszemét látva anyja
felsóhajt és ekképp mondja:
„Jó, nem bánom, öt percet kapsz,
bátyád úgyis szolfézszen van!”

Milyen öröm, boldogság!
„Emberek! Ezt hallották?”
kiáltja a kisgyermek,
de hamarosan elmennek...

Ökrös Leona, 6. osztály

Cserey Jázmin, 4. osztály

ÉLETMÓD

TAVASZI KONYHA

Fogadjátok szeretettel tavaszi receptválogatásunkat!

A következő recept Richter Beától való. A régiek közül sokan ismerik, ismerjék meg minél többen!

Nagyon finom tökmagos-burgonyás pogácsa

A megpuccolt 1 kg krumplit megfőzöm jó sós vízben, ha megfőtt, összetöröm, még melegen hozzáadok 25 dkg vaját, 1 tojást, 3-4 kiskanál sót, egy mokkáskanál kurkumát, 1,5 dl vízben felfuttatott élesztőt és 1 kg lisztet. Addig dagasztom, míg leválik a kezemről, ill. az edényről, majd gyúródeszkán is jól átgyúrom. 40- 45 perc kelesztés után kinyújtom vékonyra és megszórom 150 gr tökmaggal, majd összehajtogatom. Kinyújtom olyan jó fél centi vastagra, kiszaggatom, és jöhet a sütés magas lángon, előmelegített sütőben 15-20 percig. Rengeteg lesz belőle, és mind el fog fogyni.

Narancsos endívia saláta

Nagyon finom és egészséges, az egyik legüdítőbb saláta az általam ismertek közül.

Hozzávalók 4 személyre:

3 kisebb endívia
6-7 narancs
4 EK. finom salátaolaj (pl. földimogyoró)
3 EK fehér balzsamecet
1 EK méz
só, bors
5 dkg durvára vágott dió vagy fenyőmag

Az endívia leveles részét a gyökérről levágjuk, majd az alleveleitől megtisztítjuk.

Az endíviát leveleire szedjük, alaposan megmossuk és kb. 1 cm széles csíkokra vágjuk. A narancsok héját éles késsel levágjuk, úgy hogy a fehér részből semmi ne maradjon rajta és kifilézünk.

Egy nagyobb salátástálba óvatosan összekeverjük a narancsot az endíviával. A mézet meglangyosítjuk annyira, hogy folyóssá váljék, beleöntjük az ecetet, olajat, a filézéskor visszamaradt narancslevet, sózzuk, borsozzuk és megöntözzük vele a narancsos salátát.

A diót (fenyőmagot) zsiradék nélkül, forró serpenyőben megpirítjuk és tálaláskor megszórjuk vele a salátát.

Ötletek: Az öntethez adhatunk 3-4 ek. görög joghurtot is. Szórhatunk rá egy kis marék mazsolát, vagy ha nagyon szép, színpompás ételt szeretnénk, akkor gránátalma-magokat is. Készíthetjük cikóriával is.

Tapenade

Ez egy francia (provanszi) krém, amely nevét a kapribogyó (tapéno) után kapta, bár a fő alapanyaga a fekete és/vagy zöld olajbogyó. Az alapkrém csupán olívaolaj, olívaolaj és kapribogyó keveréke, azonban még finomabbá és érdekesebbé lehet varázsolni fűszernövényekkel, fokhagymával, citromlével. Az alábbi recept szardellával készül.

Hozzávalók:

350 g magozott fekete és/vagy zöld olajbogyó (lehet csak az egyik fajtából is), 3-4 evőkanál kapribogyó, 50 g szardella, 4 evőkanál extra szűz olívaolaj, 1 gerezd fokhagyma, 1 citrom leve, 10-12 bazsalikomlevél – a frissen szedett a legjobb, fekete bors.

Az elkészítése nagyon egyszerű: öntsük le az olajbogyók levét, és turmixszoljuk össze egy robotgéppel (legjobb, ha darabos) vagy vágjuk össze nagyon kicsi darabokra. Mozsárban törjük össze a fokhagymát és vágjuk apróra a bazsalikom leveleket. Vágjuk apróra a szardella szeleteket. Adjuk a bogyókhoz a kapribogyókat, a fokhagymát, olívaolajat, citromlevet és bazsalikomot. Dolgozzuk el a pasztát –vilálával –, de maradjon darabos, ne legyen belőle egy sima pástétom.

Hasznos tippek:

Érdemes kipróbálni a bazsalikom helyett az oregánót – a friss és a szárított egyaránt megfelel.

Tehetünk hozzá egy kávéskanál mustárt is.

Ha nem szeretjük a halat, főleg a szardellát, készítsük apróra vágott, szárított paradicsommal – úgy is nagyon finom.

Tölteléként is alkalmazható – pl. töltött gomba, paradicsom, cukkini, (reszelt, olvasztott sajttal a tetején), akár hússal is.

És végezetül: érdemes órákkal (sőt egy nappal) a tálalás előtt elkészíteni, hogy az ízek összeérjenek.

Pirításra kenve a legfinomabb.

Csokitorta párizsi krémmel

Természetesen a mi családjunkban is nagyon sok csokitorta receptet próbáltunk már.

Az alábbi közülük a „legcsokisabb”, csokoládérajongó szeretteim szülinapi tortája.

Hozzávalók:

10 dkg jó minőségű étcsoki
15 dkg puha vaj
15 dkg cukor
3 tojás
2 ek. kakaópor (főzős kakaó, nem instant)
10 dkg liszt
5 dkg darált mandula
kevés házi baracklekvár

A párizsi krémhez (=ganache):

2 tábla étcsoki (20 dkg)
2 dl habtejszín

1. A süttőt melegítsük elő 180 fokra (légkeverésen elég 170). Tegyük egy kis műanyag edénybe a csokit és a vajat, és nagyjából egy perc alatt mikróban olvasszuk össze. Nem baj, ha a csoki még nem olvadt fel, ha a vaj elég forró, akkor már fel fog, csak kevergessük, amíg egynemű massa nem lesz. Nekem nincs mikró, ez estében gőz felett kellene megolvasztani, de az én módszerem ennél sokkal egyszerűbb: a csokit kis darabokra tördelem és egy mélyebb tányérba teszem. Vízet forralok és a forró (nem zubogó) vízzel leöntöm a csokidarabokat. Egy perc múlva óvatosan leöntöm a vizet (először én is félttem, de a csoki nem folyik ki, szépen ott marad a tányér alján), és az így felolvasztott csokihoz keverem a puha vajat.

2. Adjuk hozzá a cukrot, keverjük el, majd üssük bele egyesével a tojásokat, minden tojást dolgozzunk bele jól a masszába. Keverjük bele a kakaóport, a lisztet és a darált mandulát, öntsük sütőpapírral bélelt, 26 centi átmérőjű tortaformába. Süssük 15 percig, semmiképp ne süssük túl, inkább maradjon kicsit lágy a közepe. Hagyjuk kihűlni, majd kenjük meg vékonyan baracklekvárral.

3. Olvasszuk össze a csokit és a tejszínt; mikróban ez úgy történik, hogy egy edény-

be tördeljük a csokit, ráöntjük a tejszínt és addig melegítjük (kb. egy perc), amíg a tejszín forró nem lesz, hiszen így már felolvad benne a csoki. Az én módszerem: a tejszínt óvatosan felforrósítom, hozzákeverem az apró darabokra tört csokoládét, így is szépen besűrűsödik. Kevergessük addig, amíg fényes, egynemű nem lesz a massa. Ekkor öntsük a tortagyűrűvel körülvett kihűlt tortalapra, és tegyük hűtőbe, amíg meg nem dermed. (1-2 óra) (Süthetjük kisebb méretű tepsiben is, akkor kockára vághatjuk.)

Készítettem már gluténmentes változatban is, akkor 5 dkg fehér rizslisztet és 10 dkg darált mandulát használtam az alaphoz.

Néhány éve Balla Vera reneszánsz táborának záró ünnepére az alkalomhoz illő finomságot kerestem. A 2000 év lakomái c. könyvben találtam a következő receptet, melyet elkészítettem. Azóta már sokan kérték tőlem – főleg reneszánsz este előtt –, gondoltam, most közkinccsé teszem.

Frangipani torta

Történet: menyegzőjére az ifjú Caterina de' Medici hercegnő Cesare Frangipani gróftól a frangipane krém (tört mandula alapú krém) receptjét kapta ajándékba. A firenzei pékek voltak a cukrászat úttörői. Kezük alatt a mesterség művészetté emelkedett.

Hozzávalók: (6 személyre)

A tésztához:

250 g liszt
150 g vaj
100 g porcukor
2 evőkanál mandulaliszt v. őrölt mandula
1 tojás

A töltelékhez:

200g vaj
250 g cukor

250 g mandulaliszt v. őrölt mandula
2 tojás
2 tojás sárgája
1 ek. fehér rizsliszt
néhány (de tényleg csak néhány) csepp mandula aroma (el is hagyható)

(Kerestem bio mandula kivonatot, de ezek – pl. a Nielsen-Massey féle – nagyon drágák, ezért én egy darab csoki bevonatából kiemelt valódi marcipánt - pl. Rapunzel vagy Lübecker – adok hozzá)

A mázhoz:

2 evőkanál sárgabaracklekvár
tört, pirított mandula
kevés porcukor

Öntsük a lisztet egy tálba, adjuk hozzá a vajat, a porcukrot, a mandulát és a tojást, s kézzel vagy géppel rövid ideig gyúrva, készítsünk belőle csomómentes tésztát. A tésztát legalább egy órára tegyük a hűtőbe.

Melegítsük elő a sütőt 180 fokra. Nyújtsuk ki a tésztát, és béleljünk ki vele egy 25-27 cm átmérőjű tortaformát.

A töltelékhez olvasszuk meg a vajat és adjuk hozzá a többi összetevőt. Keverjük össze a többi összetevőt és öntsük a torta aljára.

Süssük kb. 45 percig, vagy addig, míg a torta teteje aransárgára nem pirul, a töltelék pedig meg nem szilárdul.

Vegyük ki a sütőből és még melegen vonjuk be sárgabarack lekvárral.

Tálalás előtt szórjuk meg tört, pörkölt mandulával és porcukorral.

Kuntz Orsolya összeállítása

A GALAGONYA (CRATAEGUS)

Egy kedves és hasznos gyógynövényről szeretnék írni nektek, a galagonyáról. Mivel itt a tavasz, hamarosan virágzik majd, és gyűjthető lesz. Az iskolánk közelében is találhatunk néhány szép galagonyabokrot és -fát. A gödöllői sportrepülőter felé haladva – a házakat már jócskán elhagyva, de mielőtt még elérnék a repülőteret – balra kell kanyarodni egy földútra, majd ezen menni néhány száz métert.

Története, botanikai leírása

A népi gyógyászatban leggyakrabban alkalmazott szívgyógyszerek egyike a galagonya. A szívre gyakorolt jótékony hatását már az I. században feljegyezték, de igazán a XIX. században terjedt el. Hatá-

sosságát mára már klinikai vizsgálatok is alátámasztják.

Hosszú életű növény. A legidősebb számon tartott galagonyabokor 500 éves, Franciaországban él. A néphiedelem szerint a galagonya megóv a villámlástól. Az ókori Görögországban a nászágyat és a gyermek bölcsőjét díszítették vele, hogy távol tartsa a gonosz erőket. Írországban a tündérek fájának nevezik, virágos ágaival ünneplik a házasságkötést és a gyermekáldást. Az antik világban főként kőszvény ellen használták, a XVII. századtól kezdve pedig már vérnyomáscsökkentésre és szívpanaszokra javasolták.

Az egybibés- (*Crataegus monogyna*) és

mérsékelt égövi, legelők és erdők szegélyében található, a rózsafélék közé tartozó, tüskés cserje.

Kedvező körülmények között gyakran fává is megnő. Mindkét faj levelei szórtaan állnak, de míg a C. monogyna levelének csúcsa háromkarójú, mélyen bevágott, addig a C. laevigata leveleinek válla lekerekített, széle enyhén fűrészes. Az egybibés galagonya virágának szirma fehér, a portokok sárgák, a cseregalagonya virágában pedig sötétbíbor színűek. A sötétpiros áltermésben (bogyóban) az egybibés galagonya esetében 1 mag, a cseregalagonya esetében pedig 2 mag található. Én Gödöllő környékén főleg egybibés galagonyát találtam, cserjéket és szép, fává nőtt példányokat is.

Gyűjtése, hatóanyagai

A galagonya virágos hajtásvége és termése is szerepel a VIII. Magyar Gyógyszerkönyvben.

Mindkét faj virágos hajtását lehet gyűjteni az első bimbók nyílásakor (a kis levélkével együtt le lehet csípni kézzel) április végén-május elején. Az időjárástól függ, hogy mikor lesz éppen jó állapotban a virág. Ha nagyon meleg, napsütéses az idő, gyorsan elnyílik, megbarnul. Ha szeretnénk gyűjteni, akkor érdemes figyelni a bimbók állapotát, és amikor kb. a virágok fele kinyílt, akkor már hozzá kell fogni a szedéshez. A kesztyű megvéd minket a tüskék szúrásától, de óvatosan azért szabad kézzel is gyűjthető. A bogyókat októberben, az első fagyok előtt szedjük, amikor már pirosra színeződtek. A bogyóknak azonban csekélyebb a gyógyhatása. A hatóanyagok között szerepelnek a flavonoidok, triterpének és procianidinek.

Gyógyhatásai

A fitoterápia ideges eredetű és időskori szívpanaszok, közepesen súlyos szívlelgtelenség (NYHA II. stádium) kezelésére, valamint a szív és a keringés serken-

tésére javasolja. 1-2 teáskanálnyi (1-1,5 gr) virágos hajtást ¼ liter forrásból levett vízzel kell leönteni, majd 20 perc állás után leszűrni. Napi adagja 2-4 csészényi. Súlyosabb esetekben inkább a sztenderdizált készítmények (pl. tabletták) használata javasolt. Fontos tudni, hogy a hatás kifejlődéséhez kb. 8 hét szükséges, illetve a hatás a kúra befejezése után további kb. 8 héten át megmarad. Ellenjavallat nem ismert, hosszabb távon is biztonságosan használható, de szívglükozidokkal történő párhuzamos szedése esetén érdemes a kezelőorvossal konzultálni.

A népi gyógyászat szerint jó szíverősítő és szívnyugtató, értágító és vérnyomáscsökkentő.

Akut probléma esetén napi 2-3 csésze galagonyateát igyunk, megelőzésre elegendő heti 1-2 csészével fogyasztani belőle.

Ha altató, nyugtató célból fogyasztjuk, lefekvés előtt legalább 1 órával langyosan igyuk meg.

Végül egy receptet szeretnék megosztani veletek.

Szívbarát tinktúra

Hozzávalók: egy csészényi galagonya virágos hajtásvég két csészényi pálinka vagy vodka

Törjük össze a virágos hajtásvéget mosósárban, öntsük a pálinkába vagy vodkába. Egy hónapig érleljük fénytől védett helyen, közben néha forgassuk meg az üveget, majd szűrjük le.

Naponta kétszer étkezések előtt igyunk belőle egy mokaáskanálnyi 20 napon át. A népi gyógyászat szerint megelőzhető vele a szívritmuszavar, a magas vérnyomás és az ideges szívdobogás. A szív-karbantartására minden évben ismételjük meg ezt a kúrát.

Pesei Rozália

ARANYTOJÁS

A viaszolás egy izgalmas, játékos változata, mikor az olvasztott méhviaszt egyszerű pálcikával (gyufaszál, hurkapálcika, fogpiszkáló) visszük fel a tojásra. A lendületesen húzott vonalak elvékonyodnak. Mártogatásonként egy vonal, egy pötty húzható, illetve pötyyinthető. Aprólékos és változatos vonalvariációkat tervezhetünk így. Ezután rakjuk be a tojást a hideg festőlébe, majd leolvasztjuk róla a viaszt.

A gömöriek kedvelt technikája ez.

A „szatmáriakhoz” hasonlóan aranyozhatjuk is a megírt tojásainkat, így a Nap s Hold ragyogása formálódik üzenetté. A festékboltban kapható aranyporral, vatta segítségével átdörzsöljük a tojásokat, míg az a viaszba ragad. Ennél a technikánál a minta kidomborodik.

Lelkes alkotást kívánok!

Áldott Húsvétot!

Monostori Judit

*Forrás: Makoldi Sándorné:
Tojásfestés hagyományosan*

Az aranytojás

Élt egyszer egy öregember meg a felesége egy kicsiny, de tiszta és meleg házikóban. Összes vagyonuk egy tyúkocska, meg a Miska kandúr volt. A tyúkocska tojta a tojásokat, a kandúr egerészett, és úgy szerették egymást, hogy tyúkanyó nem egyszer a Miska kandúr hátán szunyókált.

Így éltek, éldegéltek egyetértésben, mind a négyen. Egy nap a tyúkanyó megtojta a tojását, és olyan nagy hangon kezdett kotkodácsolni, mintha isten tudja milyen csoda történt volna:

*Kot-kot-kot-kot-kotkodács,
megtojtam egy nagy tojást!*

Belenéz az öregasszony a fészekbe: csakugyan nagy tojás az, aransárga, csak úgy csillog a napfényben! Ez igen, gondolta, mindjárt meg is főzöm az emberemnek. A tojást az asztalra tette, és indult tüzet rakni. De ekkor Miska kandúr felugrott az asztalra, mancsocskájával hozzáért a tojáshoz, az gurulni kezdett, legurult az asztalról, és – szétloccsant a földön. Az öregember meg a felesége jajgatni kezdtek: micsoda balszerencse, hiába raktak tüzet! És mindez a semmirekellő Miska kandúr miatt. Micsoda kárt okozott nekik! Fogta az öregember a vesszőt, hogy jól ellátja a kandúr baját, de a tyúkanyó kérlelni kezdi, hogy ne bántsák a barátját:

– Ne haragudjanak, gazduramék, és ne bántsák Miska kandúrt! Csak egy közönséges tojást tört össze. Tojok helyette holnap aranytojást!

Amikor ezt meghallotta az öregember meg a felesége, egész éjjel nem jött a szemükre álom. Alig várták, hogy megvirradjon. Végül aztán hallották ám reggel, hogy kotkodácsol a tyúkanyó. Rohantak is mindjárt a fészekhez. Belenéznek, hát uramfia, csakugyan! A szalmán ott a tojás, tiszta csillogó színaranyból. Az öregember a tenyerében próbálgatta: ejha, de súlyos! Ünneplőbe öltözködött az öregember, fogta a botját, s azt mondta:

– Add ide, asszony a tojást. Megyek, eladom a vásárban!– De aztán ne adja ám kend az ára alatt! – inti az.

Csak nehezen bírta kivárni, hogy megjöjjön az ura a vásárból. Mikor aztán megérkezett, megmutatta a pénzes bugyrát: teli volt pénzzel. Másnap reggel még nagyobb öröm érte őket. A tyúkanyó újból aranytojást tojt! Aztán minden reggel újra meg újra! Az öregember meg a felesége egészen megszokták, hogy minden reggel egy aranytojással gazdagabbak. Jómódúak lettek. Házikójuk egyszerre szűknek bizonyult számukra. Gyönyörű házat építettek maguknak, kész kastélyt. Szolgákat fogadtak, drága teleket, finom italokat fogyasztottak, selyembe-bársonyba öltözködtek, puha piheágyban háltak. Minden nap tele volt a házuk vendéggel, nap mint nap nagyszabású dáridót csaptak.

Amelyik házban ennyi gazdagság gyűlik össze, ott szükség van kutyára is, hogy őrizze a házat. Szerzett is az öregember meg a felesége egy egész farka harapós kutyát. Csakhogy ez Miska kandúrnak sehogysem tetszett ám! Félt a kutyáktól, így aztán felköltözködött a padlásra. Ott egerészgetett, s többé nem mutatkozott se az udvaron, se a szobákban.

A tyúkanyónak meg vett az öregember egy ezüstkalitkát, abba zárták, nehogy a héja vagy a gonosz emberek elvigyék. Ott ült a tyúkanyó az ezüstkalitkában, nem kapirgálhatott már az udvar porában, nem kereshetett kukacot a káposztásban, de még csak a pajtásával, Miska kandúrral sem találkozhatott. Igaz, a kalitka ezüstműből volt, de friss víz csak néhanapján öntöttek a vajúcskájába, búzaszemet is csak imitt-amott szórtak neki. Jaj, nehéz ám az ilyen élet a kalitkában!

Történt aztán, hogy egyszer csak tyúkanyó – nem tudni, bánatában-e, vagy a rossz bánásmódtól – mindig kisebb tojásokat kezdett tojni. Egy nap aztán, amikor az öregasszony odamegy az ezüstkalitkához, a fészekben nincs semmilyen tojás: se arany, se közönséges!

– Ó, te hálátlan! – kiáltott tyúkanyóra. – Ilyen drága kalitkát vettünk neked, te meg lusta vagy tojást tojni! Szolgák, hé szolgák!

Hívta a szakácsot és megparancsolta neki, hogy azonnal vágja le tyúkanyót, s főzze meg ebédre, ha már ilyen haszontalan. A szakács éppen benyúlt a kalitkába, amikor tyúkanyó kotkodácsolni kezdett:

*Kotkodács, kotkodács,
Miska kandúr, segíts már!*

Meg is hallotta Miska kandúr pajtása hívását, s a padlásról egyenesen a szakács háttára ugrott. Az annyira megrémült, hogy elengedte tyúkanyót. Ő sem volt rest, kirepült az ablakon, leült egy bokor alá, ott igazgatta tollait.

Az öregember meg a felesége körülnéztek, uramfia! Nem hisznek saját szemüknek: szolgáknak se híre, se hamva, a drága öltözékek is eltűntek, a kastély meg mintha soha nem lett volna. Ott ültek régi házikójukban. Miska kandúr a kemencepadkán melegszik, az asztal alatt meg ott sárgállik a széttört tojás.

Litván népmese

KITEKINTŐ

A Dióhéj 2016 adventi és őszi számában már olvashattátok a sorozat korábbi részeit, amely egy nyolcadikos éves munka keretében az ünnepeket mutatja be néhány külföldi Waldorf- iskolában. Ebben a részben az ünnepek bemutatása folytatódik, ezúttal farsangtól pünkösdig pillanthatunk bele egy kicsit mások szertartásaiba, sajátos szemszögből.

EGY SZÍNES SZALAG SZÍNES ÉLETE FARSANGTÓL A TAVASZI ÜNNEPEKIG

Január 17.

A januári metsző hidegben egy teherautó ponyvája alatt rázkódva nagyon vágyódtam már egy száraz, meleg helyiség után. Egy erősebb döccenés és a teherautó megáll, a motor zúgása megszűnt és az ajtó becsapódott. Már hallok a ponyva zizegését. A hideg szél bevág a raktérbe, összerándulok. A doboz, amibe betettek, megrázkódik, ebből arra lehet következtetni, hogy kipakolnak minket. Leérünk a földre. A doboz a járdaszélen lévő víz-tócsába placcsan, és kezd átázni. Én a doboz legalján fekszem, tehát ez nagyon kellemetlenül érint. Majdnem elsírom magam, gondoljátok el, mi lesz, ha teljesen

átázok és elvesztem a szíнем! Szörnyű! Aztán megint a levegőben érzem magam. Meleg levegő áramlik a dobozba, megkönnyebbülten próbálom kirázni a vizet magamból. Kezek motoznak körülöttem, és egyszer csak egy radiátoron találok magam. Párologva szárítgatom a gyönyörű színeimet, de nem örülhetek sokáig a melegnek, mert máris zacskóba raknak és újra a kinti hidegben lóbálnak.

Február 8.

Pár hete írtam utoljára. Mostanára már nagyon jól beilleszkedtem a jelenlegi lakhelyemen. A harmadik osztály polcán éldegélek a melegben (igaz, hogy néha,

amikor kinyitják az ablakot, mert szellőztetnek, akkor nagyon fázom), és általában hatalmas zshivajban. Tudjátok, meg kell nektek magyaráznom, hogy azért utálok ennyire a hideget, mert egyrészt nagyon fázós vagyok, másrészt a szép, rózsaszín színem mindig egy kicsit kifakul és ez nagyon zavar, mivel (ez maradjon közöttünk, mert mindig kinevetnek érte!) sokat adok a külsőmre. Képzeljétek el, milyen bután néznék ki kifakultan! Gondoljatok bele! Borzasztó érzés, nem igaz? Ráadásul nem is én szabom meg a saját sorsomat, mint ti, kedves olvasók, mert még mozogni is csak akkor tudok, ha az emberek nem látnak. Erről jut eszembe, éjszaka milyen mulatságos dolog esett meg velem.

Nagyon kényelmetlenül feküdtem, mert rám raktak pár stiftes ragasztót, amik meglehetősen testesek (hú, majdnem kikapultam), és mivel emberek nem voltak a közelben, gondoltam egyet, lemásztam a polcra. Még a lábujjam hegye is leizzadt a nagy erőlködéstől, de sikerült. Azt hallottam a többiektől, amikor ideérkeztem, hogy a tanító néni bezárt fiókja a legkényelmesebb, meg ott nem zavarják a szegény szalagokat a csúnya stiftes ragasztók. Szóval, megkértem a kulcsot, hogy nyissa ki nekem. Bemásztam, elfészkeltem magam (tényleg jó puha volt és nem voltak stiftes ragasztók) és már aludtam is.

Február 9.

Ma reggel arra ébredtem, hogy az egész bécsi Waldorf-iskolába járó harmadik osztály bejön a terembe és elkezd éktelenül zshivongani. Egy idő után a hangokból ítélve a tanító néni is megjött, és szólította a gyerekeket. Kiderült, hogy összesen 6 (értitek, 6) gyerek tudott ekkora zajt csinálni, amiből én azt hittem, hogy egy egész osztály van itt. Kidugtam a fejem az alvóhelyemről, de gyorsan visszabújtam, mert megláttam (na, ki tudod találni, mit?), hát persze, hogy egy stiftes ragasztót. De aztán persze nagyon kíváncsi voltam, mi történik odakint. Már majdnem rávettem

magam, hogy kimásszak, ám a tanító néni megmentett. Ugyanis rájött, engem azért tartogattak hetek óta, hogy ma, farsang napján, kidíszítsék velem az osztályt. Szóval, a tanító néni kivett engem a fiókjából, és az ő kezéből nyújtogattam a nyelvem a stiftes ragasztókra.

Ezután elkezdődött az osztály díszítése. A harmadikosok mesterembereknek voltak beöltözve, és ezzel a témával kapcsolatban varázsozták farsangivá az osztályukat is. Engem ollóval vagdostak, és szerencsére nem stiftes ragasztóval ragasztottak fel, hanem kötöztek ide-oda. De végig kellett reszketnem az egész díszítést, mert (van ötleted, miért?) stiftes ragasztót is használtak, s ezért ott voltak végig a közelemben. El sem képzelheted, mennyire megkönnyebbültem, amikor értem jött egy másik osztálytanító, és elvitt a saját osztályába (ami, mint később kiderült, az első osztály volt). Igen ám, de egy szalagnak nincs könnyű élete, nehogy azt hidd! Ugyanis rájöttem, hogy csöbörből vödörbe, mert megláttam egy pár (na, mit?) stiftes ragasztót. Itt a gyerekek meseszereplőknek öltöztek, az osztályteremük egy kastélyá volt átalakítva, és ebben játszottak a gyerekek. A kastély ablakaiba lógattak belőlem néhány centit, és sajnos, itt (persze, csak hogy megszívassanak) stiftes ragasztóval ragasztottak oda. Sőt, még rám is tettek a figyelmetlen gyerekek egy ilyen fajtájú ragasztót, így megisméltődött az éjszakai eset. Itt a diákok állatoknak vannak öltözve, az osztályterem pedig egy cirkusszá van átalakítva. Csodaszép volt, nekem nagyon tetszett. Belőlem egy hulla-hopp karikára raktak kis szalagokat. Így mulatozva telt az egész nap. A többi osztályban is, legalábbis úgy hallottam a stiftes ragasztóktól, akikkel időközben megbarátkoztam többé-kevésbé. Mindenki az osztály tananyagához öltözik. Ja, eszembe jutott, hogy a hetedikesek híres embereknek voltak beöltözve, és nagyon vicces játékokat játszottak. Volt eszemiszom, dínom-dánom, mint a mesékben,

csak szőke herceg nem volt az én nagy bánatomra. Képzeljétek, azt is hallottam, hogy a nyolcadikosok egy másik este bulit fognak tartani, ahol táncolnak, meg mindenféle jó dolgot csinálnak. Ilyen volt a napom, aminek az eredménye az lett, hogy megbarátkoztam a stiftes ragasztókkal (mint már említettem). Ez nagy szó, mert mint biztos rájöttetek, utáltam e kiirtani való faj díszpéldányait. Most már aludni is hajlandó vagyok velük, feltéve, ha nem fekszenek rám (De ne hidd, hogy minden elvemet feladtam, mert a hideget, a külsőre való tekintettel, még mindig nehezen viselem). Este hatalmas ásitásaimat diszkréten elrejtettem a keszkenőm mögé. Illetve csak rejtettem volna, ugyanis nem volt keszkenőm (de azért így mennyivel jobban hangzott, és mivel ez a naplóm, kell is, hogy kicsit eltérjen a valótól). El is képzeltem, amint egy hős lovag előtt állva, aki még véletlenül sem a stiftes ragasztók közül kerül ki, eltakarva piruló arcomat...

Na, de térjünk vissza merengéseimből: most nem egy várkastélyban vagyok, hanem egy osztályteremben, és nem egy lovag előtt állok, hanem egy stiftes ragasztó mellett. Szóval, egy kicsit sem idilli a környezet.

Már éppen aludni készültem, amikor csörgött a mobiltelefonom. Egy kék szalag barátom hívott. Már a teherautón megbeszéltük, hogy hívjuk majd egymást. Egy órát beszélünk (a stiftes ragasztókról is). A lényege a beszélgetésünknek az volt, hogy ő valami Gödöllő nevezetű városba került, szintén egy Waldorfba, ahol (legalábbis elmesélése szerint) majdnem ugyanilyen, vagy hasonló a farsang. De, sajnos, nem emlékszem pontosan, miket mondott (hiába, rövid a memóriám). Miatán letettem a telefont, rögtön elaludtam. Május 5.

Hónapok teltek el, mióta utoljára írtam. Azért vettem újra tollat a kezembe, mert az utóbbi pár napban több barátom is felhívott, és szerintem a kedves olvasó

számára hasznos információkat adott át. (Ugye, milyen titokzatosan fogalmaztam, hiába, tanulok a harmadikosoktól, akik mostanában mindig titkosügynököknek képzelik magukat) Egyikük megosztotta velem (ami igen csak nagy bizalomra vall) a naplórészletét:

„Arra ébredtem, hogy a teherautó megállt. Ránéztem a karórámra, és meglepődve láttam, hogy egy hete alszom. Hosszasan rázkódtam a dobozomban, amiről arra következtettem, hogy cipelnek valahova. Mivel én egy lusta, kövér, de rendkívül keveset alvó személy vagyok, ez igen megnyugtató. Mikor idáig jutottam a gondolkodásban, valaminek a motorja újra elindult. Észrevettem, amikor kikukucsáltam a dobozomból, hogy a levegőben vagyok. Elkezdtem forgatni az agykerekeimet: vajon min utazhatok most? Úrrakétán? Nem hiszem, olyan drága járműn nem szoktak fonalakat szállítani. Sokáig agyaltam még, kb. 5-6 órát, és arra jutottam, valószínű hőlégballonon utazom. Ám ekkor az egyik társam felvilágosított, hogy repülőn. Hiába, aki ilyen gyorsan gondolkodik, és mint a villám, jár az agya, mint nekem, az elvétheti néhányszor a választ. Újra elaludtam, és amikor felébredtem, egy iskolában találtam magam Massachusettsben, ahol, mire magamhoz tértem, azt hallottam, hogy ma valami ünnep van. Gondoljátok el, ez egy pogány eredetű ünnep. Azt gondoltam, hogy ez azt jelenti, hogy egy tűz körül ugrálva ősi rituálékot fognak sátánokkal csinálni, de nem, ez csak azért ilyen nagy szám, mert a többi ünnepük mind a keresztény világból van, ez meg, ugye, nem. A legtöbb hagyományt a Május-naphoz az angoloktól vették át. A Május-napot itt május közepe felé ünneplik (tehát május van, én meg januárban indultam el), de más iskolákban május 1-én. Ez az ünnep itt a kezdete a tavasznak a hosszú, hideg tél után. Egy mezőre vittek engem, ahol az egész iskola összegyűlt, és amikor megérkeztem, épp egy kisebb osztály táncolt. Engem

egy májusfára erősítettek fel. Onnan csodálkoztam darabokra tépve. A nap fénypontja a májusfa-tánc volt. Ti még olyan szépet biztos nem láttatok! Gyönyörű volt, de ez a szó kevés rá, csodaszép, ez inkább illik rá. A gyerekek az én lelógó darabjaimmal a kezükben táncolták körbe a májusfát. De minden osztály produkciója fantasztikus volt. Az idősebb diákok egy ún. Morris-táncot adtak elő, ami egy régi, hagyományos angol tánc. Nagyon ügyesek voltak, nem hiszem, hogy bármelyik más iskolában ezt meg tudják csinálni. A táncosok a bokájukra szíjaztak kis harangokat, és gyönyörűen szólt, miközben táncoltak. Az ugró táncosok lába, ahogy megdobbant a földön, azt akarta jelképezni, hogy „ébredjen fel” a föld, a magvak, meg a növények kezdjenek újra növekedni (ezt a táncot tehát nem is szabad máskor táncolni az angol hagyományok szerint, csak késő tavasszal, kora nyáron). Nagyon megható volt, majdnem elsírtam magam. Közben minden osztálynak megvan a maga feladata, mindenkinek a képességeikhez mérten. Az elsősök rózsaszirmokat

hintettek a májusfa köré, mielőtt elkezdődtek a táncok. Nagyon cukik voltak! A másodikosok vezetik a menetet a kezükben virágzó ágakkal. Az egyik kisfiú elejtette az ágat, és mindenki összetaposta, mire vissza tudta szerezni, szegény nagyon el volt keseredve, de aztán a harmadikosok májusfa-tánca úgy megtetszett neki, hogy még sírni is elfelejtett. Szerintem is szép volt, nyilván nem olyan bonyolult és komplikált, mint a nagyoké, de ilyen kicsiktől ez is nagy szám. Ahogy nőnek a diákok, mindig egy kicsit nehezebb táncot táncolnak, és mire középiskolások lesznek, elérnek a Morris-tánchoz. Szuper volt látni, hogy mindenki részt tudott venni az ünnepen a saját képességei szerint. Ezután visszamentünk az iskolába, és az iskolában május királyt és királynőt választottunk (persze nem én, de így jobban hangzott). Óvodától harmadik osztályig körbe ültek a gyerekek (egy körbe a fiúk, egybe a lányok), és mindkét kör közepén van egy csirke. Én majdnem szörnyet haltam ijedtemben, amikor egy igazi csirkét életemben először megláttam. Borzasztó

nagy, tollas dög! Rádásul nagyon buta! Pfuj! Szóval, legyünk tárgyilagosaak, mert az egész oldalt a csirke utálatával írhatnám különben tele, és az nem érdekes. Tehát az összes gyerek kapott a kezébe egy kis csirketakarmányt, és akihez a csirke odament, az lett a király meg a királynő. Ezután mindenki evett epret. Én is megkóstoltam egy szemet, de nem ízlett, olyan furcsa, édeskés íze volt, nem értem, az emberek mit szeretnek rajta, nem is finom.

Este annyira feldobott voltam ettől az ünneptől, hogy nem bírtam elaludni. Nagy nehezen elalmosodtam, és már majdnem elaludtam, amikor írt egy nagyon hosszú e-mailt az egyik barátom Kaliforniából. Ez annyira érdekes volt, hogy végképp kiment az álmom a fejemből.

Jó napot!

Emlékszel ugye, hogy te előbb leszálltál a kamionról. Én tovább mentem, végigutaztam fél Amerikát. Elértem Kaliforniába. Itt az idő nagyon napsütéses. Ma hallgattam meg a rádióban, hogy egyre melegebb lesz. Ma kedvet kaptam, hogy írjak neked, mivel itt, ebben a csodás környezetben egy ünnepet ültünk. Borzasztóan fennkölt hangulatba kerültem ennek kapcsán. A nyolcadik osztály volt szíves egy májusfa-táncot bemutatni a kedves közösségnek. Felemelő érzést éreztem a szívemben. A hetedik osztály pedig kegyeskedett sok száj-húzógatással fuvalán és furulyán játszani. Hát, tényleg nem voltak túl lelkesek, rossz volt nézni, de azért megcsinálták. Az elsők még a tánc előtt meghintették rózsaszirmokkal a helyet, ahol azután ropták a nagyok. Édesek voltak, ahogy ott csetlettek-botlottak kezükben kosarakkal, és a virágok fele nem is jó helyre szóródott. Sok érdekes dolog történt még ma velem, de lezárásnak, mivel elég szűkszavú lettem új lakhelyemen, leírom neked, hogy a leendő első osztálytanító volt a májuskirály. (Azért a májuskirály, mert tanító bácsi volt, ha néni lett volna, akkor a májuskirálynő van). Ezután

piknikeztünk az iskolaudvaron, és játszotunk, meg ettünk. Csoda jó volt! Én táncra perdültem örömben.

Üdvözlettel:

Egy szép kék szalag

Na, tehát itt a bécsi iskolában ülve ezek igen érdekesnek hatottak."

Május 5.

Mi is ünnepeltünk egy másik ünnepet mostanában, Szent György-napot. Amikor a diákok elkezdtek róla beszélni, azt hittem, élő ember, és reménykedtem, hogy eljött az engem megmentő szőke herceg. De aztán kiderült a szomorú igazság, hogy ez csak egy legenda, lehet, hogy sosem élt.

Szóval, az történt, hogy aznap reggel egy rétre gyűltünk össze. Az összes diák 1.-8.-ig ott volt, kivéve a hiányzók. De persze volt is ebből zűrzavar. A kedvencem az volt, hogy az egyik gyerek a másodikból kitalálta, hogy mivel tavasz van, ő mezít-láb fog lejönni az udvarra. Hát ezt meg is tette, méghozzá úgy, hogy eldugta a cipőjét, mert félt, hogy a tanárok ráadják mégis. Jogosan félt, mert meg is próbálták a tanárok, de, ugye, nem találták sehoh. Addig faggatták a gyereket, míg kinyögte, hogy nem tudja, hova tette, mert elfelejtette. Na, erre lett aztán haddelhad. Lyukat nevettem a hasamba! Meglett amúgy a cipő is. A tanári asztal fiókjában volt. Leleményes egy gyerek, az biztos, de a memóriája majdnem olyan jó, mint az enyém. Közben a gyerekek a réten, akiknek megvolt a cipőjük, olyan játékokat játszottak, amihez szükség volt egy kis bátorságra, ezzel jelképezték, Szent György bátor tettetét ünneplik. A nyolcadikosoknál tizenkét állomás volt, a többi gyerek pedig vegyes csoportokba állt, és 10 perces játékokon vettek részt. Én, miután befejeztem a nevetést, a nyolcadikosokkal mentem, és nekem elhíhetitek, nagyon jó hangulatú délelőttöt tudunk a hátunk mögött. A többi gyerek valami ilyesmit mondott rá: Sehr gut! Biztos azt jelenti, hogy nem

tetszett nekik, ugyanis igen fancsali ábrázattal mondták. De lehet, hogy csak azért reagáltak így, mert olyan ízt kóstolhattak, amit nem szerettek. Nekik, elmesélésük szerint, ugyanis olyan játéuk volt, hogy bekötött szemmel kellett valamit megcsinálni, illetve valamilyen ízt megkóstolni, és szintén vakon hagyták magukat eldőlni valakinek a karjaiba, más által vezetve labirintusban kellett bolyonganiuk stb. Nálunk ez történt Szent György-napon. Nagyon-nagyon jó volt!

Szeptember 4.

Eltelt a nyári szünet szinte eseménytelenül, csak a Külföldre Került Szalagok egyesület elnökének választottak meg, de én nem nagyon adok az ilyen titulusokra, és ez a nyáron amúgy sem járt sok feladattal. Aztán újra elkezdődött az iskola. Én nagyon örültem neki, mert nagyon untam már az egyedülletet. Nem sokkal az iskolakezdés után kaptam egy levelet egy furcsa, idős, öreg szalagtól, aki – amint azt másoktól megtudtam – nem használ elektromos kutyüket.

Kedves Barátom!

Tudatom veled, hogy Ausztráliába kerültem. Tudomásom szerint te vagy a KKSZ (Külföldre Került Szalagok) egyesületének az elnöke, és ezennel szeretnék felkérni, hogy legyél oly kedves, és tudakold meg, hogy az egyesületből mások is találkoznak-e ezekkel a jelenségekkel.

Nagyon köszönöm előre is!

Az egyik körülbelül egy fél éve történt, abban az évszakban, amit nálatok tavasznak, itt pedig ősznek hívnak. A történetek után írtam az ASZSZ-nek (Ausztráliai Szalagok Szövetségének), mert szeretem tudni, mi történik körülöttem, de nem kaptam választ, valószínű, nem olyan összetartó szövetség. Mivel ez egy fontos dolog, valószínű, hogy nem azért nem válaszoltak, mert ez butaság.

Ezután írtam a NSZL-nek, a Nemzeti Szalagok Ligájának, de onnan se kaptam választ. Ezért írok most neked.

A furcsa jelenséget egy iskolában láttam. Ez az első volt a furcsább, a második nem annyira.

Április közepén egy őszi fesztivált tartottak, ősszel pedig Húsvétot ünnepeltek, és különleges húsvéti piacot tartottak.

Ezen egy kicsit fennakadtam. Furcsa volt. Mesélték, hogy húsz évvel ezelőtt még napfelkeltét is néztek ezen a napon Ausztrália legkeletibb pontjáról. A gyerekek húsvéti lámpásokkal megtettek egy kis sétát, majd hazamentek húsvét vasárnapot ünnepelni a családjukkal. Ez nagyon szép ünnep volt. De húsvét ősszel, ez hogy jön össze? Ezt kérdezem én, kedveském. Ez egy nagyon fontos kérdés!

A másik furcsaság egy nagy vásár volt, ahova egész Ausztráliából jöttek, és folyton ezt a szót emlegették: Waldorf. Nagyon jó hangulat volt egész nap. A szülők szervezték. Ezt tavaszi bazárnak nevezték, pedig szeptemberben volt. Ez is érdekes, nem igaz, drágám? Te miként vélekedsz erről?

Csókol: Marika, a kék szalag

Erre röviden (lehet, hogy kicsit barátságatlan voltam) azt válaszoltam Marikának, hogy ha végre nem ózdkodna a „kutyűktől” (ami nem jó, ha túl sokat használjuk, de sokszor megkönnyíti az életünket), könnyen megtudhatná, hogy Ausztrália a föld déli féltekéjén van, az Egyenlítő alatt. Ott pont fordítva vannak az évszakok, mint Bécsben. Tehát, amikor nálunk ősz van, ott tavasz, és éppígy fordítva. Milyen érdekes cíkcím lenne „Tavaszi bazár ősszel”, mert pont azon töröm a fejem, milyen címet is adjak a naplóbejegyzéseimnek, ugyanis képzeljétek, megkeresett a Gödöllői Waldorf Iskola újságjának szerkesztője, hogy megjelentetik a következő számban. Micsoda megtiszteltetés!

Kiss Nóri, 8. osztály

HÚSVÉT

Eljött Tavasz, kit régen vártunk,
virágpor száll völgyön át.
Tojást forró vízbe mártunk,
Húsvét is jött, nyuszi várt.

Egész Telet átaludva,
barlangja volt fölötte.
Rigó madár, s a kis Kata
csicsergése költötte;

– Jujj de hideg! – visít Kata,
mikor apja leönti.
Visszakapja ezt még, ha
Kata a tizet betölti.

– Mi történik Nagykám? –
kiált be a Kata.

– Valaminek nagyon ám
finom itt a szaga!

– Készül már a nagy
Húsvéti ebéd!
Fel nem fogja agy,
hogy ebből sosincs elég!

– Kata, Kata! Gyere ki! –
kiált be Pál.

– Locsolásért jár csoki?
– Fejezzed be már!

S Kata az ajtóban áll.
Pál leáll rögtön;
"Mily gyönyörű lány!
Nehogy még rám üvöltsön!"

"Mily fiatal Kata.
Alig van 7 éves,
S csodaszép a haja,
a hangja meg mézédese."

– Mi lesz már, te gyáva?
Lemersed önteni? –
Kata édes hangja
így zökkenti ki.

S ő, ahogy elmondta
rövid monológját
Pál figyelte, s hopsza
kapta a hordóját.

Kata csupa víz lett,
de ezért megérte;
Meghívták Pált
a Húsvéti Ebédre!

Így volt ez a húsvét;
boldogan telt el...
S évek múltán házas lett
a két főszereplő-ember!

Ökrös Leona, 6. osztály

Spring Round

1 2 3 4

Spring has now unwrapped its flowers day is fast re - viv - ing

3

Life in all its glow-ing powers towards the light is stri - ving

5

All the world with beau-ty fills All the world with beau-ty fills

9

gold the green en - han - cing Flowers make glee a - mong the hills and

11

set the mea - dows danc - ing

DIÓHÉJ

A Weöres Sándor Oktatási Kulturális
és Szabadidős Egyesület kiadványa

Megjelenik 120 példányban

Honlap: www.waldorf-godollo.hu

Facebook: Gödöllői Waldorf Hírek

Főszerkesztő: Fábian Zsuzsa

Szerkesztők: Forgács Erzsébet, Fülöp Hajnalka,
Kecskés Judit, Kuntz Orsolya, Skarka Cecília
és Skoda Mercédesz

Tördelő: Skoda Mercédesz

Lektor: Petricsák Judit

A borítón *María Woloschina: Erzengel Gabriel*
című műve látható